447 3

Muriel Spark

N-am hoinărit chiar fără rost...

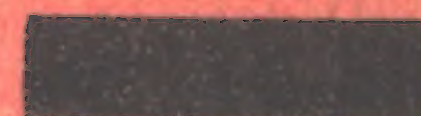
Dincolo de ritmul alegru al povestirii, de savantele alternanţe ale relatării directe cu momentele de suspans (care dau adesea naraţiunii caracterul unui roman poliţist), romanele lui Muriel Spark sînt, în ansamblul lor, fructe ale unei meditaţii asupra lumii engleze contemporane. Imagini ale unei aridităţi spirituale, ale unui deşert care se întinde, terifiant, adevărat **Tărîm al pustietăţii.** Dar care nu o descurajează : la fel ca eroina sa, Fleur Talbot, ea luptă să descopere adevărul, să despartă răul de bine.
Muriel Spark este deopotrivă o moralistă şi o intelectuală animată de clare idealuri umaniste. Romanul care vede acum lumina tiparului românesc e o dovadă dintre cele mai convingătoare.

Dan Grigorescu

EDITURA UNIVERS
GLOBUS

Lei [redacted]

[redacted]

MURIEL SPARK
N-am hoinărit chiar fără rost...
1988

MURIEL SPARK

N-am hoinărit chiar fără rost...

COPERTA COLECȚIEI DE ION STATE
Grafica : *Mircea Dumitrescu.* Ilustrația : *Dan Stanciu*

MURIEL SPARK
LOITERING WITH INTENT

GLOBUS

Muriel Spark

N-am hoinărit chiar fără rost...

o concluzie pentru o viaţă de căutări şi multe CLIPE (...) de fericire ...

Traducere de
ILEANA DIMITRIU-ȘORA
Cuvînt înainte de
DAN GRIGORESCU

primul Sf. Valentin liber '90

EDITURA UNIVERS

Bucuresti
1988

Redactor : DENISA COMĂNESCU
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU

Bun de tipar : 15.I.1988
Coli de tipar : 7,5

Tipărit sub cd. 5255/87 la
Întreprinderea Poligrafică BACĂU
Str. Mioriței nr. 27
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

CUVÎNT ÎNAINTE

DEBUTUL DE ROMANCIER al lui MURIEL SPARK nu a fost deloc spectaculos. Scriitoarea pe care, cu un deceniu mai tîrziu, un critic de prestigiul lui Karl Miller o va numi „miraculoasa Muriel Spark“ [1], împlinea 39 de ani în 1957, cînd îi apărea primul roman, *Consolatorii*. Colegii ei de generație avuseseră timp să devină celebri, unii dintre ei (mai ales poeții) cu multă vreme mai înainte : D. E. Gascoyne — numai cu doi ani mai vîrstnic — încă din 1936, Philip Larkin — mai tînăr cu patru ani decît ea — în 1945, cînd apariția primelor lor volume de versuri fusese amplu comentată ; iar Anthony Burgess, Elisabeth Jennings, Doris Lessing, Iris Murdoch, Kingsley Amis, Brendon Beham, John Wain începuseră să fie, la rîndul lor, priviți ca niște adevărate personalități ale unor direcții noi în literatura engleză.

Dintre tinerii care publicau în acel an, 1957 — Ted Hughes (care nu avea decît 27 de ani), Christine Brooke-Rose, John Braine, Thomas Hinde, John Osborne (cu *Privește înapoi cu mînie*, veritabilul manifest al „Tinerilor furioși“) — nu Muriel Spark a

---

[1] Karl Miller, *Introducere* la antologia *Writing in England Today : The Last Fifteen Years*, Londra, 1968, p. 18.

fost aceea care a atras în primul rînd atenția criticii și a cititorilor. Numele ei nu era necunoscut în mediile literare. În 1950 editase, împreună cu Derek Stanford, o antologie de texte sub titlul *Omagiu lui Wordsworth* (Stanford își va consolida apoi prestigiul cu cîteva monografii, considerate adevărate repere în interpretarea unor scriitori insuficient discutați pînă atunci de critică — de pildă Dylan Thomas, Anne Brontë, John Betjeman și, în 1963, Muriel Spark). După aceea, în 1954, publicase o ediție (rămasă pînă astăzi cea mai bine alcătuită) a corespondenței surorilor Brontë. Și, în 1957, a scrisorilor lui John Henry Newman, această personalitate față de care ea va păstra o mare admirație și a cărei autobiografie din 1864 — adevărat, unul dintre monumentele limbii engleze moderne — o va așeza, în paginile romanului de față, alături de *Viața* lui Cellini.

Volumul ei de versuri din 1952, *The Fanfarlo*, nu avusese decît un slab ecou în critica vremii ; după cîte știu, Muriel Spark s-a întors foarte rar la poezie. Într-o anume măsură, era și firesc ca începuturile sale literare să fie mai dificile decît ale altora din generația sa. Se îndreptase spre creația literară mai tîrziu decît ei : înainte de război, în 1936, plecase în Africa unde rămăsese pînă în 1944, lucrînd și după aceea pentru Serviciul britanic de informații. Abia mai tîrziu a putut să se consacre activității literare, dar, în momentul acela, majoritatea celor de vîrsta ei începuseră să își dobîndească faima. Muriel Spark nu era îndeajuns de cunoscută criticilor pentru ca romanul ei din 1957 să-i fi surprins. Cu toate acestea, *Consolatorii* stabilea un model pe care romanciera avea să-l urmeze în mai toate cărțile sale de mai tîrziu.

De acum înainte, va tipări cîte un roman în fiecare an (în 1960, chiar două — *Celibatarii* și *Balada de la Peckham Rye)*. După cîtva timp, criticii și-au dat seama că se află în fața unuia dintre cei mai originali reprezentanți ai unei generații atît de interesante. Se va vorbi tot mai stăruitor despre „talentul ei de miniaturist — precis, lapidar, reținut, stilul ei învăluit într-o mireasmă astringentă care nu seamănă cu altele“ [1]. Recunoașterea venise după publicarea, în 1959, a romanului *Memento Mori* pe care unii îl consideră drept „o comedie socială“, „un roman despre bătrîni, amuzant și lipsit de sentimentalisme“, în care „scriitoarea dovedește că știe să mînuiască supranaturalul și simbolul“ [2].

Romanul îl sugera într-un fel pe Cocteau : același amestec de straniu și de ironic, de romantism și de luciditate, aceeași reintegrare alegorică a legendei în șirul evenimentelor celor mai banale ale existenței. Era un fel de reactualizare, nu lipsită de tragism, a romanului gotic, în care personaje foarte obișnuite trec prin experiențe extraordinare : cîțiva bătrîni primesc avertismente telefonice anonime, anunțîndu-i că li se apropie sfîrșitul. E ceva din atmosfera „dansurilor“ medievale și renascentiste ale morții în care misterul devine și mai înfricoșător în momentul clarificării lui, cînd apare palpabil. Pentru că necunoscutul de la telefon se dovedește a fi Moartea însăși.

„Cariera strălucită și foarte activă [3] a romancie-

[1] Gilbert Phelps, *The Novel Today*, în *The Pelican Guide to English Literature*, VII, Harmondsworth, 1981, p. 523.
[2] *Ibid.*
[3] Emile Legouis, Louis Cazamian, Raymond Las Vergnas, *History of English Literature*, Londra, 1971, p. 1422.

rei s-a desfăşurat, în aceste trei decenii care au trecut de la debut, de-a lungul unor coordonate ce au devenit recognoscibile. Muriel Spark nu transformă paradoxul într-un scop în sine : răul nu devine niciodată angelic, nici demoniacul purtător al sensurilor binelui.

În *Memento Mori,* duşmanul fusese moartea. În *Balada de la Peckham Rye* există un personaj picaresc, un şarlatan, Dougal Douglas care se dovedeşte, în cele din urmă, a fi o făptură supranaturală. Amestec de erou satanic byronian şi de Tyl Ulenspiegel, el transformă un paşnic orăşel englezesc într-un loc unde domnesc neliniştea, invidia, ura şi spaima. O crimă pasională va tulbura atmosfera, cîndva atît de lipsită de evenimente, din Peckham Rye. Întrupare a spiritului malefic, Douglas e un intrigant abil şi, fără îndoială, foarte pragmatic : lucrează concomitent pentru două firme rivale, provocînd tragedii ale indivizilor ale căror secrete ajunge să le cunoască bine. O lume măruntă, dominată de pasiuni mărunte pe care personalitatea eroului principal ar fi putut lesne să o pună în umbră ; dar Muriel Spark „are un simţ aproape feroce al diversităţii umane" şi creează „o mulţime de personaje mărunte, distinct caracterizate, de un comic acut" [1]. Portretele le-au sugerat unor comentatori varietatea şi culoarea celor ale pelerinilor lui Chaucer. Calmul se întoarce odată cu plecarea lui Douglas (alt amănunt hilar : el se duce în Africa să le vîndă magnetofoane vracilor pe care îi scuteşte astfel, de obositoarea repetare a formulelor magice).

[1] Paul West, *The Modern Novel,* I, Londra, 1967, p. 138.

Scriitoarea are un auz fin, ştie să surprindă nuanţele din conversaţiile cele mai banale ale personajelor sale ; „impecabil construit, romanul musteşte de viaţă, iar stilul are o nonşalanţă care face ca ridicolul să devină irezistibil" [1]. Ştiinţa de realizare a efectelor comice e pe deplin demonstrată de portretul lui Douglas, vrăjitorul căruia i se supun diavolii. Mersul („împungînd cerul cu un umăr mai ridicat decît celălalt") îl trădează pe acest Mefistofel, amuzîndu-se să împingă la păcat cîteva suflete inocente la care şi inocenţa şi păcatul sînt la fel de caricatural înfăţişate. Mefisto din Peckham Rye nu străbate imensele spaţii, încercînd să afle explicaţia inexplicabilului : el se simte foarte bine în atmosfera măruntului orăşel, unde conflictele sînt doar gîlceve şi dramele nu depăşesc banalul.

Şi în *Celibatarii* sînt reduse la caricatură obsesiile metafizice ale unor sărmani mediocri : în căutare de preocupări intelectuale care să le dea un anume prestigiu social, mai mulţi celibatari înfiinţează un cerc de spiritism. Violentul contrast dintre pretenţii şi realitate e tratat în linii apăsate ; scriitoarea creează un adevărat panoptic al tipurilor mic-burgheze, mărginite, cu trăiri sufleteşti precare. Poate că, totuşi, fabula ar fi avut nevoie de o mai mare concentrare a galeriei de portrete ; prea marea diversitate, într-un spaţiu narativ îngust, conduce la o anume diluare a acţiunii.

Dar comicul e irezistibil : el se realizează din opoziţia molièrescă a dorinţei de afirmare cu mijloacele intelectuale şi sufleteşti insuficiente ale unor indivizi incapabili să-şi depăşească, de fapt, condiţia. Enor-

[1] *Ibid.*

mitatea pretențiilor nu e egalată decît de amploarea eșecului. „Comedia socială" a lui Muriel Spark are o adresă precisă, ea vizează spiritul micburghez întrupat în indivizi aparținînd unei lumi clar conturate.

Parabola nu introduce doar personificări tradiționale ale răului, măști caracterologice, întotdeauna recognoscibile, ale Morții și Diavolului, ca în farsele medievale. Vrăjmașii binelui sînt, de cele mai multe ori, indivizi umani, cîteodată dezechilibrați mintal, dar mai ales obsedați de dorința de a-i domina pe ceilalți, vrînd să obțină din aceasta avantaje de vreun fel sau altul. O motivație, evidentă sau implicită, există întotdeauna. Manifestările maladive ale celor care vor să se impună anulîndu-i pe ceilalți sînt diverse.

În *Domnișoara Jean Brodie în floarea vîrstei* (1961), eroina, o învățătoare, exercită o influență nefastă asupra elevelor sale, a căror existență, așa cum dovedesc fragmentele ce le anticipează viitorul, va fi distrusă. Servitorii din *Nu ne deranjați* (1971) așteaptă, cu o nerăbdare prost disimulată, moartea sălbatică a stăpînilor, prevestită de multă vreme, pentru că vor să pună mîna pe moștenire.

Alteori, tragedia capătă dimensiuni uriașe, amenințînd întreaga umanitate : în grădina de la Teck Club din *Fetele cu puține mijloace* (1963), se află o bombă neexplodată pe care nimeni nu o ia în seamă ; în cele din urmă, dezastrul se produce, pedepsind inconștiența acestei lumi identificată de scriitoare cu Anglia contemporană.

Fantasticul nu e, deci, o simplă rezultantă a unor opoziții de factură stilistică, a conflictului între realitate și ficțiune. El se instituie, la Muriel Spark, ca

o parabolă ce conține sensurile adevărate ale realului. Elementul cel mai important al acestei parabole e rolul acordat de romancieră ficțiunii. Scriitorul e, așa cum era pentru cei vechi un profet, un vizionar pentru care destinul eroilor săi nu ascunde nici un secret. Mai mult, el se implică declarat în existența personajelor, devine părtaș la evenimentele trăite de ei.

Romanele scriitoarei engleze depășesc condiția tradițională a literaturii narative scrise la persoana întîi : ca și Unamuno din *Negura*, autorul se recunoaște răspunzător de tot ceea ce li se întîmplă eroilor. Dar parabola ei e mai complexă. Muriel Spark le dezvăluie cititorilor ei — face, altfel spunînd, *vizibilă* — convenția ce se subînțelegea încă din literatura romantică : literatura acționează necontenit asupra eroilor. Aceasta e însăși substanța parabolei. În *Consolatorii*, se aude sunetul unei mașini nevăzute care scrie singură romanul ce reprezintă personajul central al cărții. În volumul de față, cartea la care lucrează eroina-povestitoare e furată pentru că ea conține întîmplările viitoare ale micului univers alcătuit din membrii bizarei Asociații Autobiografice.

De la *Falsificatorii* lui André Gide încoace, tehnica romanului care urmărește etapele compunerii unui roman („teatrul-în-teatru" al narațiunii moderne) și-a cîștigat definitiv drept de cetate în literatură și nu mai contrariază pe nimeni, așa cum i-a contrariat, la vremea ei, chiar și pe unii dintre criticii francezi cei mai receptivi la noutate. Muriel Spark îi adaugă, însă, un element esențial : romanul pătrunde în viața eroilor și îi determină cursul. Raportul dintre literatură și realitate își redobîndește caracterul complex care s-a împotrivit întotdeauna

simplificărilor impuse de interpretările mimetiste. Fantasticul nu e, astfel, o *negare* ci o *amplificare* a realului.

Mediul în care se desfășoară adesea acțiunea romanelor lui Muriel Spark e o comunitate mică, alcătuită din oameni cu preocupări mărunte, guvernate de legi inflexibile : un club, o școală de fete, o asociație cu scopuri ciudate. Reducții ironice, caricaturale — s-ar spune — ale unei societăți dominate de pragmatism meschin. Fleur Talbot din *N-am hoinărit chiar fără rost* — constată autorul anonim al textului de pe clapele ediției engleze apărute în 1981 — se întreabă dacă Sir Quentin Oliver „e un snob neprimejdios sau un manipulator periculos al vieții altora, un Jack-Spintecătorul al psihologiilor". Indiferent de răspuns, acest personaj de „comedie socială" nu poate fi inocent : oricine intervine în destinele altora, deformîndu-le, împingîndu-le spre moarte, e, indiscutabil, vinovat de crimă.

Aceasta e și concluzia scriitoarei. Sir Quentin e unul dintre acei mici tirani, egoiști și hulpavi, pentru care oamenii nu prezintă vreun interes decît dacă pot fi folosiți pentru sporirea propriei avuții și puteri. Dar, mînuind instrumentele unei lumi mai puternice decît el, ale unei realități pe care nu o poate stăpîni, Sir Quentin le cade, inevitabil, victimă : finalul romanului scris de Fleur coincidea cu moartea eroului, Warrender Chase, într-un accident de automobil ; așa încît, intrînd în jocul impus de raportul fanteziei cu realitatea, Sir Quentin nu avea cum să se salveze. Încheierea romanului lui Muriel Spark mai cuprinde, însă, o semnificație ce mi se pare a o întregi pe aceea a „comediei sociale" care îi punea față în față pe cei doi adversari — Fleur și Sir Quentin. După ce a distrus dactilograma și corectura lui *Warrender Chase*, el rămînea stăpîn pe soarta tuturor membrilor asociației pe care o înființase. Toți îi deveniseră, din spaimă sau din superstiție, aliați, chiar și cei mai buni prieteni ai lui Fleur.

Puterea lui se întemeiase pe distrugerea echilibrului relației real/imaginar ; din acel moment, cînd viața a fost invadată de ficțiunea care își ieșise din matcă, nimic nu-i mai stătea împotrivă, toate i se supuneau. A fost necesară perseverența tinerei Fleur (alături de care nu rămăsese decît nonagenara Edwina, personaj ce întrupează luciditatea bunului-simț) pentru a restabili echilibrul unei relații a cărei anulare condusese la haos și la monstruozitate.

Sir Quentin Oliver e un urmaș al personajului din *Portretul* lui Gogol și al lui Dorian Gray. Și el e victima tragicei confuzii între ficțiune și realitate ; nici el, asemenea iluștrilor săi predecesori, nu supraviețuiește substituirii realității cu ficțiunea pe care vrea s-o transforme în adevăr. El devine o făptură monstruoasă, asemenea tuturor celor care încearcă să ignore legile necruțătoare ale vieții.

În romanele lui Muriel Spark abundă, s-a spus, personajele excentrice, izbucnirile violente ale pasiunilor, amenințările forțelor răului [1], ceea ce le-a amintit unora literatura lui Ivy Compton-Burnett [2], scriitoare pe care critica a declarat-o cîndva „cea mai de seamă reprezentantă a goticului în proza engleză a secolului al XX-lea" [3]. Dar verva și inventivitatea lui Muriel Spark sînt în permanență cenzurate de o

---

[1] Karl Miller, *op. cit.*, p. 19.
[2] Gilbert Phelps, *op. cit.*, p. 524.
[3] H. Spurling, *Ivy When Young*, Londra, 1974, p. 101.

ironie și de o conștiință lucidă a scopului parodiei care o îndepărtează de grotescul ce domină proza celorlalți scriitori influențați de autoarea sumbrelor romane *Frați și surori* sau *Soți și soții*.

Muriel Spark își dă seama de limitele exacte între care „comedia" sa socială poate să se desfășoare fără a conduce la caricatură. Portretele desenate de ea — de pildă cele ale membrilor Asociației Autobiografice — conțin, fără îndoială, elemente caricaturale : aproape unidimensionale, ele exprimă, însă, nu o reducție voită la ridicol, ci o lume interioară săracă. Încheierea romanului subliniază apăsat grotescul acestor personaje al căror viitor e la fel de convențional ca toată viața trăită pînă atunci. Toți acești bigoți care se opuseseră cu încăpățînare oricărui impuls, oricărui gînd de libertate autentică sfîrșesc ca niște creaturi banale, copleșite de griji lipsite de orice poezie. Cel mai înverșunat dintre ei, preotul Egbert Delaney, e trimis într-un centru de reeducare, pentru că se făcuse vinovat de atentat la bunele moravuri, Sir Eric Findlay (care fusese înnobilat pentru deosebitele merite dobîndite în comerțul cu zahăr) se lecuiește de escapadele sale extraconjugale — socotite de el a fi semnul celor din adevărata lume bună — și moare împăcat cu familia, baroneasa Clotilde du Loiret (care, în autobiografia scrisă cu stîngăcie, introdusese episoade contradictorii, de o cochetărie lipsită de imaginație) moare în brațele unui guru, conducător al unei foarte bine organizate secte religioase, Maisie Young — singura dintre toți care luase în serios îndemnul la franchețe al lui Sir Quentin și îl interpreta ca pe o libertate de a colporta bîrfele fiecăruia despre ceilalți — deschide un restaurant vegetarian a cărui administratoare e Beryl

Tims, fosta secretară, complicea folosită de Quentin în meschinele lui mașinații. Comedia socială a ajuns la un final previzibil : în clipa în care sînt lăsați fără apărarea ficțiunii — în bună măsură confecționată de ei înșiși în mistificatele autobiografii —, oamenii se întorc la condiția ce nu poate fi niciodată depășită.

Concentrarea e, fără îndoială, principala calitate a lui Muriel Spark, De altfel, mulți critici au ezitat înainte de a o fi încadrat printre romancieri, pentru că li se părea că proza ei ar aparține mai curînd nuvelisticii. Scriitoarea însăși a adus două argumente în sprijinul unei asemenea concluzii. Primul, ritmul alert al povestirilor din volume cum ar fi *Pasărea care pleacă* (1958) sau *Imaginea știută de toată lumea* (1968), Cel de-al doilea, lipsa de coeziune a încercării de a compune un roman de dimensiuni mai ample, *Poarta Mandelbaum* (1964).

Din acest punct de vedere, *N-am hoinărit chiar fără rost* (excelentă echivalență găsită de traducătoare a titlului englezesc, *Loitering with Intent)* dovedește însușirile de miniaturistă despre care au vorbit comentatorii scriitoarei. Însușire însemnînd deopotrivă laconism dar și, fatalmente, renunțarea la unele trăsături care ar fi putut să-i caracterizeze mai precis și mai credibil personajele. E adevărat că o comparație, cum e aceea sugerată cîndva, cu Jane Austen e greu de susținut ; Muriel Spark nu realizează acele scrieri în care fiecare pagină e plină de ceea ce Henry James numea „viață simțită cu fiecare fibră".

Autoarea romanului de față nu avea motive să caute încadrarea într-un model care aparținea unei direcții cu totul diferite a prozei engleze. Potrivit celebrei distincții a lui Jakobson, opera ei poate fi

caracterizată mai curînd ca *metaforă*, decît ca *metonimie*. În descendența, deci, a lui Swift și a lui Wilde, și nu în familia fondatoarei de tradiție care e Jane Austen și a majorității marilor povestitori englezi (firește, și a contemporanilor lui Muriel Spark, „Tinerii furioși"). Poate că, inițial, comparația cu autoarea *Mîndriei și prejudecății* a fost generată de o tendință nemărturisită de a-i stabili un loc în cuprinsul „prozei feminine". Categorie, evident, fără nici o bază reală, de vreme ce diferențele dintre Muriel Spark și colegele ei de generație, Iris Murdoch sau Doris Lessing, sînt mult mai mari decît asemănările.

Dincolo de ritmul alegru al povestirii, de savantele alternanțe ale relatării directe cu momentele de suspans (care dau adesea narațiunii caracterul unui roman polițist), romanele lui Muriel Spark sînt, în ansamblul lor, fructe ale unei meditații asupra lumii engleze contemporane. Imagini ale unei aridități spirituale, ale unui deșert care se întinde, terifiant, adevărat *Tărîm al pustietății*. Dar care nu o descurajează ; la fel ca eroina sa, Fleur Talbot, ea luptă să descopere adevărul, să despartă răul de bine.

Muriel Spark este deopotrivă o moralistă și o intelectuală animată de clare idealuri umaniste. Romanul care vede acum lumina tiparului românesc e o dovadă dintre cele mai convingătoare.

Dan GRIGORESCU

CAPITOLUL ÎNTÎI *

ÎNTR-O ZI, pe la mijlocul secolului douăzeci, pe cînd eram într-un cimitir foarte vechi, și încă nedemolat, din cartierul Kensington al Londrei, a ieșit de pe cărare un polițist tînăr și s-a îndreptat glonț spre mine. Zîmbea timid, de parcă ar fi venit să mă invite la o partidă de tenis. Voia doar să știe ce fac, dar se vedea clar că se sfia să mă întrebe. I-am spus că scriu o poezie, apoi i-am oferit un sandviș. N-a

---

* Din perspectiva traducerii, romanul ridică anumite probleme, respectiv la forma de expresie aparent paradoxală, care se poate urmări la mai multe nivele ale discursului. Ambiguă și inocentă totodată, scriitoarea se folosește de arma paradoxului nu în numele vreunui joc cu mărgele de sticlă, ci pentru a scoate la suprafață adevăruri ce zac ascunse în subteranele ființei și care nu se lasă altminteri ademenite.

Romanul de față este un exemplu strălucit de întrupare a firescului în paradox. Printr-un proces de auto-demistificare, acesta devine o cale de a apăra tocmai echilibrul și bunul simț, eliberînd energiile din chingile inerției și ale moleșelii. Însuși titlul *(Loitering with Intent)* este menit a ne intriga prin cele două elemente disparate pe care le cuprinde : ideea de *hoinăreală* și cea de *intenție*. Deși noțiunea de *hoinăreală* implică ideea de mișcare în spațiu fără

vrut să-l primească, zicea că tocmai mîncase și el de prînz. Se opri să stea de vorbă o clipă, apoi își luă rămas bun, menționînd în treacăt că mormintele trebuie să fie foarte vechi și, urîndu-mi o zi bună, mai adăugă că i-a făcut plăcere să schimbe o vorbă cu cineva.

Aceasta era ultima zi a unei perioade bine conturate din viața mea, dar pe atunci încă n-o știam. Ședeam pe lespedea unui mormînt victorian și scriam o poezie. În curînd se lăsă asfințitul. Locuiam într-o cameră combinată, care avea o plită de gaz cu contor de plată pentru monede de un penny sau de un shilling, după preferință sau posibilități. Aveam moralul ridicat, cu toate că eram în căutare de lucru. Această situație, privită la rece, ar fi trebuit să mă deprime, dar, în realitate, nu era așa. Și nici șicanele proprietarului meu, un oarecare domn Alexander, mic de statură cum

---

o țintă precisă, fără *intenția* de a atinge un anumit punct bine definit, această noțiune este, aparent paradoxal, coordonată celei de intenție. Dar, treptat, ni se relevă faptul că hoinăreala n-a fost întîmplătoare, că întîmplarea, conținută în însăși ideea de hoinăreală, se constituie ca o necesitate, plănuită fiind în amănunt de o părticică a ființei care a chemat-o. Iată marea încărcătură existențială purtată de titlul cu rezonanță bizară.

„N-am hoinărit chiar fără rost !" va exclama Fleur Talbot, cea care, cu aparențe de hoinăreală întîmplătoare, reușește să-și hrănească jarul curiozității față de tot ce freamătă în jur și să instituie, din forfota multiplicității fenomenale, ordinea limpede a artei. În acest context, am considerat că exclamația protagonistei, aleasă drept titlu pentru versiunea românească, exprimă cel mai bine sensul de profunzime al titlului original (n. tr.).

era, nu reușeau să mă descurajeze. Mergeam acasă fără nici o tragere de inimă, de teamă să nu mă prindă iar cu ceva. Nu-i datoram bani, dar mereu insista să îmi iau o cameră mai mare și mai scumpă din casă ; îl supăra chiar și gîndul că odăița mea era mereu ticsită cu cărți, hîrtii, cutii, sacoșe și provizii de hrană și că mereu îmi veneau musafiri, fie la ora ceaiului, fie seara tîrziu.

Pînă acum reușisem să mă impun. Avea impresia că mă desfășor de parcă aș locui în două camere și îi plătesc chirie doar pentru una. Cu toate astea, eram de-a dreptul fascinată de meschinăria lui. Cît despre înalta doamnă Alexander, aceasta prefera să nu se știe că e proprietăreasa. Părul ei negru era mereu strălucitor și proaspăt aranjat la coafor, iar unghiile, totdeauna vopsite în roșu. Ieșea și intra în casă dînd politicos din cap, de parcă ar fi fost o simplă chiriașă, dar ceva mai de soi. Mi-era simpatică și îi răspundeam zîmbind politicos la salut. Nu aveam nimic împotriva soților Alexander. Mă deranja doar pretenția lor exagerată ca eu să închiriez o cameră mai scumpă. Și chiar dacă m-ar fi dat afară, tot n-aș fi avut prea multe să le reproșez, mi-ar fi stîrnit și în continuare curiozitatea. Ceva îmi spunea că, într-un anume sens, ticălosul de Alexander era, de altfel, un om admirabil, chiar subtil. Și, cu toate că doream să-l evit la venirea acasă, știam foarte bine că aș fi avut totuși ceva de cîștigat dintr-o confruntare cu el. Eram, ce-i drept, conștientă de existența unui demon în mine, care jubila atunci cînd

vedea oamenii așa cum sînt cu adevărat, și demonul ăsta se arăta tot mai mult și tot mai des.

Pe vremea aceea, eram înconjurată de mulți prieteni devotați, și buni și răi. Fără nici o lețcaie, aveam, în schimb, moralul ridicat, căci tocmai scăpasem de Asociația Autobiografică (care, chipurile, nu urmărea să scoată profituri). Membrii ei mă considerau pe jumătate nebună, dacă nu chiar periculoasă. O să vă povestesc despre Asociația Autobiografică mai încolo.

Cu zece luni înaintea zilei în care îmi scriam poezia șezînd pe mormintele părăginite ale morților din Kensington, cu zece luni înaintea conversației cu polițistul cel timid, am primit o scrisoare care începea cu : „Dragă Fleur !"

„Dragă Fleur !" Fleur este numele pe care întîmplarea a vrut să-l primesc la naștere, cum se întîmplă întotdeauna în cazurile astea, cînd părinii nu știu încă ce va ieși din tine. Nu că aș fi arătat prea rău, doar că Fleur nu era numele potrivit, și totuși e numele meu, precum sînt și numele acelor Joy melancolice, ale acelor Victorii timide, ale obscurelor Glorii și ale Angelelor materialiste, pe care le tot întîlnești de-a lungul unei vieți lungi și pline de preschimbări și întrepătrunderi. Odată, am cunoscut un Lancelot care, vă asigur, nu era cavaler deloc.

În orice caz, scrisoarea începea cu „Dragă Fleur ! Cred că ți-am găsit ceva de lucru !" Scrisoarea era foarte plicticoasă. O primisem de la o prietenă binevoitoare, care, azi, nici nu mai știu cum arată. De ce am păstrat oare aceste scrisori ? De ce ? Le țin pe toate în dosare legate cu panglici roz, pe care scrie 1949, 1950, 1951, și așa mai departe. Fiind secretară, simțeam poate nevoia să-mi pun pînă și scrisorile la dosar. Și cine știe, credeam poate că o să ajung vreodată să le recitesc. Scrisorile în sine nu erau prea interesante. Așa de pildă, tot cam pe vremea asta, chiar în preajma mijlocului de veac, primisem o scrisoare de la o librărie, care îmi cerea să le plătesc niște cărți, de nu, „vor lua alte măsuri". Pe vremea aceea, aveam tot felul de datorii pe la librării. Unele erau mai îngăduitoare decît altele. Țin minte că scrisoarea cu „alte măsuri" mi se părea chiar nostimă și consideram că merita s-o păstrez. Nici nu mai știu : se poate chiar să le fi scris că sînt îngrozită de celelalte măsuri care se profilau la orizont ; sau poate că nu le-am scris, dar aveam de gînd s-o fac. Se pare că pînă la urmă am plătit totuși, căci am găsit apoi chitanța de 5,89 lire printre scrisori. Dintotdeauna mi-am dorit să am cărți ; îmi dădeam pe ele aproape toți banii. Aveam o carte foarte rară, pe care am oferit-o unei librării, pentru a-mi acoperi acolo o parte din datorii. Nu eram bibliofilă defel. Cărțile care mă interesau nu erau deosebite prin raritatea lor propriu-zisă, ci prin conținutul de idei. Împrumutam cărți de la biblioteca publică, dar mergeam des și pe la librării. Din dorința mea de a avea *Poeziile* lui Arthur Clough sau *Operele complete* ale lui Chaucer, intram în vorbă cu librarul și nota de plată era gata.

„Dragă Fleur, cred că ți-am găsit ceva de lucru !“

Am scris apoi pe ardesa indicată din Northumberland, înșirîndu-mi calitățile de secretară. Peste o săptămînă, m-am urcat în autobuz și m-am dus la Berkeley Hotel pentru o întrevedere cu noul meu patron. Era șase seara. Ținînd seama, la plecare, și de ora de vîrf, am ajuns devreme. El sosise chiar mai devreme și, cînd m-am dus ca să întreb unde îl pot găsi, se sculă în persoană de pe un scaun din apropiere și veni înspre mine.

Era zvelt, destul de înalt, cu părul alb ; avea o față îngustă, cu obrajii proeminenți și rumeni, deși, în rest, era palid. Umărul lui drept ieșea mai mult în evidență decît cel stîng, de parcă ar fi fost antrenat în strînsul mîinii, așa încît părea cam strîmb de spate. Avea, în schimb, un aer de superioritate. Acesta era Sir Quentin Oliver !

Ședeam la masă și beam vin de Xeres.

— Fleur Talbot... ești cumva pe jumătate franțuzoaică ?

— Nu, Fleur este doar un nume care i-a plăcut mamei foarte mult.

— Mda, interesant... și acum să-ți explic despre ce-i vorba.

Salariul pe care mi-l oferea era în bani vechi, din 1936, iar acum eram în 1949. Am forțat puțin suma de pornire, apoi am acceptat slujba, pentru că îmi promitea o experiență cu totul nouă.

— Fleur Talbot ! Ești cumva rudă cu Talbot de la Asociația Talbot, cu distinsul Martin Talbot ? Cred că știi la cine mă refer ! ?

— Nu.

— Deci nu sînteți rude ! Mai e și familia Talbot de la rafinăria Findlay. Cei cu zahărul. Ea mi-e bună prietenă. O ființă minunată ; prea bună pentru el, după părerea mea.

La Londra, Sir Quentin Oliver locuia pe strada Hallam, lîngă Portland Place. Acolo mergeam la slujbă, de la nouă dimineața, pînă la cinci jumătate după-amiaza. Treceam zilnic pe lîngă clădirea BBC-ului, unde visam să-mi găsesc de lucru, dar fără succes.

Pe Hallam Street, ușa mi-era mereu deschisă de către doamna Tims, administratoarea. În prima dimineață, Sir Quentin mi-o prezentă drept Beryl, doamna Tims, dar ea îl corectă cu un accent afectat : „doamna Beryl Tims“. În timp ce eram îmbrăcată încă în palton și așteptam să fiu poftită înăuntru, a avut loc un schimb de cuvinte. Sir Quentin susținea foarte politicos că, înainte de divorț, ea se numea doamna Thomas Tims, dar că acum, corect era să-și spună Beryl, doamna Tims, doamna Beryl Tims nefiind, defel, exprimarea cea corectă. Doamna Tims ripostă că îi poate arăta carnetul de asigurări, cartela de alimente și buletinul de identitate, pentru a-i dovedi că numele ei e doamna Beryl Tims. Dar Sir Quentin nu se lăsă bătut. Se legă acum de funcționarii de la ministerele care emit astfel de documente, considerîndu-i niște ignoranți. Mai tîrziu, zise, îi va arăta el doamnei Tims într-un

îndrumar ceea ce înțelege el prin forme corecte de adresare.

— Sper că nu-ți place să clevetești, zise. Femeile arțăgoase sînt ca apa care picură prin tavan ; așa scrie și în Sfînta Scriptură, dar nu mai știu exact unde. Sper să nu vorbești prea mult...

— Vorbesc foarte puțin, i-am răspuns, ceea ce era foarte adevărat.

În schimb, îmi plăcea să ascult ce spun alții, pentru că tocmai lucram la un roman, la primul meu roman. Mi-am dat jos paltonul și i l-am întins „delicatei" doamne Tims cu o oarecare doză de aroganță. Ea îl apucă brutal, apoi se îndepărtă, bocănind cu pași țanțoși. În timp ce mergea, se uita cu dispreț la paltonul meu modest, un model ieftin, numit pe atunci „utilitar". Aceasta era îmbrăcămintea săracilor, ușor de recunoscut după eticheta sa cu motivul celor două pătrare de lună suprapuse. Chiar și mulți dintre cei bogați, care și-ar fi putut permite să-și folosească cartelele de îmbrăcăminte pe alte modele de haine, de la Darville, Jacqmar sau la Salvile Row, preferau să cumpere haine tip „utility", etichetîndu-le cu expresia uzuală de „bun și ăsta". Am fost întotdeauna foarte receptivă la astfel de expresii.

Dar paltonul meu nu era în nici un caz bun pentru Beryl Tims. L-am urmat pe Sir Quentin în bibliotecă. „Hai la mine în odaie, zise păianjenul către gîză", îmi recită Sir Quentin. I-am confirmat vorba de duh cu un zîmbet supus, la care mă simțeam obligată prin natura slujbei mele.

În timpul întrevederii de la hotelul Berkeley, mi-a spus că munca mea urma să fie o... muncă literară.

— Sîntem un grup. Un grup de o oarecare distincție, aș spune. Treaba dumitale va fi foarte interesantă. De dumneata va depinde însă și eficiența întregii activități, precum și bătutul la mașină. Ce nu-mi place mie cuvîntul ăsta atît de american, stenografie ! Va trebui, desigur, să faci ordine și în dulapul cu recuzite de birou, unde, momentan, e un haos nemaipomenit. O să știi exact ce ai de făcut, domnișoară Talbot !

La sfîrșitul întrevederii noastre, l-am întrebat dacă poate să-mi dea un avans după o săptămînă de lucru, deoarece nu puteam să mă descurc o lună întreagă fără bani, — la care el se posomorî, puțin jignit. Credea, probabil, că vreau să lucrez o săptămînă de probă ; asta era în parte adevărat, dar la fel de reală era și marea mea nevoie de bani.

— Mda, da, desigur, dacă e vorba de o urgență... Era de parcă ar fi spus că e vorba de rău de mare. În tot acest timp, mă întrebam de ce m-o fi chemat oare pentru întrevedere la hotel, în loc să mă fi chemat la locuința lui, unde urma să lucrez.

Acum, cînd mă aflam, în sfîrșit, la el acasă, am primit răspunsul la această întrebare chiar din partea lui.

— Să știi, domnișoară Talbot, că eu nu chem pe oricine în casă !

În timp ce aruncam cîte o privire prin cameră, am comentat amabil că așa judecăm cu

toţii ; cărţile din bibliotecă erau după sticlă, aşa că nu le puteam vedea. Dar lui Sir Quentin nu-i plăcu acest „aşa judecăm cu toţii“, căci ne punea oarecum pe un picioar de egalitate. De aceea, începu să-mi explice că nu am înţeles prea bine ce a vrut el să-mi spună.

— Voiam, de fapt, să-ţi spun că noi am format aici un cerc aparte avînd un scop foarte delicat în comun. Munca e ultrasecretă. Te rog să reţii acest lucru ! Şi să nu uiţi, domnişoară Talbot, că, înainte de a te alege pe dumneata, am stat de vorbă cu alte şase tinere.

Şedea acum la biroul său impunător, lăsîndu-se pe spate în scaun şi ţinînd ochii semideschişi, iar mîinile, împreunate, la nivelul pieptului. Eu şedeam de partea opusă a biroului.

— Acolo înăuntru, zise, făcînd semn cu mîna în direcţia unui scrin vechi, păstrez secretele...

Nu m-am neliniştit însă, pentru că nu am simţit nici o ameninţare directă şi imediată în vocea sau în înfăţişarea lui. Dar mi-am dat, desigur, seama că aveam de-a face cu un om foarte bizar, poate chiar cu o lichea. Eram totuşi în gardă, şi uşor excitată nervos, aş putea spune. Romanul la care scriam, primul meu roman, *Warrender Chase,* îmi umplea cu adevărat toată viaţa. Mi se părea ceva extraordinar că, în tot timpul acela cît lucram la roman, chiar începînd cu primul capitol, îmi apăreau parcă de nicăieri personaje şi situaţii, imagini şi expresii de care aveam absolută nevoie. Eram un magnet viu pentru experienţele personajelor mele şi asta nu pentru că le-aş fi reprodus fotografic sau ad litteram. Nici o

clipă nu m-am gîndit să-l înfăţişez pe Sir Quentin exact aşa cum era în realitate. Ceea ce-mi plăcea foarte mult la el era un fel anume de a-şi atinge vîrfurile degetelor atunci cînd îşi împreuna mîinile. Degetele lui se cuibăreau parcă printre cuvinte, ca în momentul în care a făcut semn cu mîna înspre scrin : „Acolo sînt secrete“... De asemenea, mă mistuia şi gîndul la marea lui dorinţă de a frapa şi de a crede în el însuşi. Şi, chiar dacă mi-aş fi părăsit slujba acolo şi atunci, fără să-l mai fi văzut sau să mă mai fi gîndit la el vreodată, tot aş fi păstrat în mine aceste două impresii şi încă alte cîteva. Aveam senzaţia că sînt eu însămi scrinul de nuc spre care făcea semn cu mîna. Aici înăuntru sînt secrete, îmi şopti propria minte. Mă gîndeam la toate astea şi îl ascultam cu mare atenţie.

În tot timpul care s-a scurs de atunci, m-am obişnuit cu procesul de intuiţie artistică de peste zi, dar pe atunci era ceva cu totul nou pentru mine. Şi doamna Tims a reuşit să mă incite într-un mod asemănător. Era o femeie îngrozitoare, dar pentru mine, îngrozitor de interesantă. Trebuie să vă spun că, în luna septembrie a anului 1949, nu-mi dădeam încă seama dacă voi termina vreodată *Warrender Chase*. Dar chiar dacă nu aş fi fost în stare să termin cartea, tot aş fi lucrat cu pasiune la ea.

Sir Quentin continuă să-mi dea amănunte despre munca mea. Doamna Tims aduse corespondenţa.

Sir Quentin n-o băgă în seamă, dar îmi spuse, în schimb, mie :

— Niciodată nu-mi citesc corespondența decît după micul dejun. Prea mă tulbură. (Trebuie să știți că, pe vremea aceea, poşta sosea la ora opt dimineața și că cei care nu mergeau la lucru își citeau scrisorile la micul dejun, iar ceilalți și le citeau pe autobuz.) „Prea mă tulbură"... Între timp, doamna Tims se îndreptă spre fereastră.

— Au murit, zise, referindu-se la trandafirii din vază, care își scuturaseră petalele pe masă. Apoi, se puse să adune petalele, le îndesă în vază, luă vaza în mînă și plecă. Între timp, se mai uită la mine și mă surprinse privind-o. Eu am continuat însă să mă uit spre locul în care stătuse ea, aveam o privire sticloasă și absentă. Voiam s-o fac să creadă că n-am privit-o conștient, și că privirea mi-ar fi fost doar agățată de acel loc, gîndurile fiindu-mi în altă parte. Dar poate că n-am reușit s-o păcălesc, căci nu poți să știi niciodată ce se întîmplă în situații dintr-astea. În sfîrșit ieși din cameră, bombănind întruna despre trandafirii ofiliți ; și parcă semăna tot mai mult cu soția unui prieten, chiar și umbla la fel ca ea.

Mi-am întors acum privirea spre Sir Quentin, care aștepta cu ochii pe jumătate închiși să iasă administratoarea din cameră. Își ținea mîinile ca pentru rugăciune, sprijinindu-și coatele de brațele scaunului.

— Natura umană, zise, e ceva extraordinar, absolut extraordinar ! Știți vorba aceea că adevărul întrece orice închipuire ?

— Așa e !

Era în 1949, într-o zi uscată și însorită de septembrie. Îmi amintesc că mă uitam pe fereastră la razele de soare jucăușe care dezmierdau perdeaua de muselină. Urechile mele au o memorie foarte bună. Atunci cînd îmi aduc aminte de anumite întîmplări din trecut sau cînd scrisorile vechi îmi reamintesc de cele petrecute odată, mă năpădesc, întotdeauna, mai întîi imaginile auditive, și abia pe urmă cele vizuale. Tot așa s-a întîmplat și în privința lui Sir Quentin : îmi amintesc perfect de felul său de a vorbi, de cuvintele și intonația cu care m-a întrebat :

— Domnișoară Talbot, te interesează toate astea ?

— Da, desigur. Și eu sînt de părere că adevărul întrece orice închipuire.

Aveam impresia că era prea preocupat cu propriile gînduri ca să mai observe că mi-am întors capul spre fereastră. Știu că mă uitasem în altă parte din dorința de a-mi surprinde vocea intuiției.

— Am o mulțime de prieteni, zise, așteptînd ca vorbele să-și facă efectul. Acum, privirea mea îl urmărea ascultătoare.

— Am prieteni foarte importanți, persoane sus puse și formăm împreună o asociație. Cunoști cumva legile britanice împotriva calomniei ? Dragă domnișoară Talbot, prevederile acestei legi sînt foarte exacte și foarte severe. Așa de pildă, nu ai voie să pui la îndoială onoarea unei doamne, dacă este cu adevărat o doamnă din înalta societate ; iar în ceea ce privește dezvăluirea întregului adevăr asupra

propriei vieți, ceea ce implică de bună seamă referiri și la alte persoane în viață, ei bine, acest lucru devine absolut imposibil. Știi ce am făcut noi, noi cei care am trăit niște vieți ieșite din comun, vreau să spun extra-ordinare ? Știi ce am făcut în privința consemnării faptelor pentru posteritate ?

— Nu, nu știu, i-am răspuns.

— Am format o Asociație Autobiografică și am început cu toții să ne scriem memoriile, consemnînd tot adevărul, adevărul întreg și nimic altceva decît adevărul. Și le vom păstra într-un loc sigur, timp de șaptezeci de ani, pînă cînd toți cei menționați în ele nu vor mai fi în viață.

Făcu un semn cu mîna spre frumosul scrin. Acesta era ușor luminat de soarele care se strecura printre perdelele adunate. Doream să mă plimb pe afară, prin parc, ca să-mi limpezesc mintea în legătură cu Sir Quentin (înainte de a afla mai multe despre el).

— Astfel de documente ar trebui păstrate într-un seif, la bancă.

— Așa e, zise Sir Quentin plictisit. Ai perfectă dreptate. Asta va și fi, probabil, destinația finală a autobiografiilor noastre. Dar ar fi prematur să discutăm de pe acum cum o să fie. Trebuie să-ți spun că prietenii mei nu se prea pricep la arta compoziției literare. Eu sînt cel care, avînd o înclinație înnăscută pentru literatură, am preluat conducerea în această direcție. Desigur că membrii Asociației sînt niște oameni dintre cei mai distinși, cu vieți pline, chiar foarte pline, descurcîndu-se fiecare

cum poate în aceste vremuri tulburi de după război. Nu poți să aștepți mai mult de la nimeni. Eh, și eu îi ajut să-și scrie memoriile, pentru care ei nu au timp. Organizăm întruniri prietenești, adunări, reuniuni, și așa mai departe. Cînd vom fi mai bine organizați, ne vom întîlni pe moșia mea din Northumberland.

Amuzată, am savurat toate cîte mi le-a spus. Chiar și în timp ce mă întorceam acasă prin parc, m-am tot gîndit la cuvintele lui, care deveniseră deja parte din propria mea autobiografie.

La început, credeam că Sir Quentin vrea să facă o avere din treaba asta cu memoriile. Asociația, cum o numea el, era formată pe atunci din zece membri. Sir Quentin îmi dădu o listă lungă cu numele membrilor, însoțite de informații biografice atît de selective, încît îmi spunea mai multe despre Sir Quentin însuși decît despre cei pe care urma să-i prezinte. Îmi amintesc foarte clar cît m-au uimit și m-au înveselit totodată următoarele :

Comandantul de divizie, Sir George C. Beverley, Bt., C.B.E.[1], D.S.O.[2], înainte, activ în vestitul regiment al Blues-ilor, iar actualmente, om de afaceri de mare succes la Londra și pe continent. Generalul Sir George este vărul încîntătoarei, a absolut fermecătoarei Lady Bernice „Bucks“ Gilbert, amfitrioană desăvîrșită, văduva fostului însărcinat cu afacerile externe

[1] Comandant Șef al Ordinului Imperiului Britanic.
[2] Distinsul Ordin al Serviciului (Militar).

din Salvador, Sir Alfred Gilbert, K.G.M.G.[1], C.B.E. (1919), al cărui portret, executat de faimosul și ilustrul pictor, Sir Ames Baldwin K.B.E.[2], este expus în magnifica Sufragerie de Nord din Landers Place, Bedfordshire, una din moșiile mamei lui Sir Alfred, răposata contesă Marie-Louise Torri-Gil, prietenă a Majestății Sale, regele Zog al Albaniei și a doamnei Wilks, fiica unui căpitan de cavalerie de la curtea fostului țar, care, la rîndul ei, ca actriță debutantă la Petersburg, înainte de căsătoria cu un ofițer britanic, locotenentul Wilks, fusese o bună cunoștință de-a lui Sir Q., autorul rîndurilor de față.

Aveam impresia că e un fel de poezie, și dintr-o dată, Sir Quentin, care era cu treizeci și cinci de ani mai în vîrstă decît mine, îmi păru un copil bătrîn, care își construiește, zelos, un castel de joacă din lemn, un castel cu șanțuri de apă și turle. Reveneam mereu asupra prezentării comandantului de divizie, Sir George C. Beverley și a tuturor meritelor sale. Această listă, adevărată nestemată, îmi sugera o particulă infinitezimală de cristal, să zicem de sulf. Mărită de șaizeci de ori și fotografiată color, ar arăta ca un fluture sofisticat sau ca o floare exotică de mare. Chiar și numai o simplă mostră din lista lui Sir Quentin mi-a ajuns ca să fac tot felul de analogii artistice în legătură cu modul său de a opera și, pe loc,

[1] Cavaler al Ordinului Jartierei.
[2] Cavalerul Comandant al Armatei Britanice.

mi-am dat seama cîtă energie religioasă investise deja în această întreprindere.

— Ar trebui să citești cu mare atenție lista, zise.

Telefonul începu să sune și, în aceeași clipă, se deschise larg ușa biroului. Sir Quentin ridică receptorul și, în timp ce spunea : „Alo“, își întoarse, îngrijorat, privirea spre ușă. O femeie înaltă, slabă și foarte bătrînă intră în cameră clătinîndu-se. Șiragurile de perle de pe rochia ei neagră și părul argintiu îi dădeau o înfățișare luminoasă, iar ochii ei adînciți în orbite aveau o privire scormonitoare. Între timp, Sir Quentin vorbea foarte agitat la telefon :

— O, Clotilde, draga mea, ce plăcere ! Așteaptă doar o clipă, te rog, a intervenit ceva...

Bătrîna cu ridurile pline de farduri și gura, prăpastie de un roșu aprins, înaintă spre Sir Quentin.

— Cine-i fata asta ? întrebă, referindu-se la mine.

Quentin acoperi receptorul cu mîna.

— Te rog, mamă — îi șopti el crispat și gesticulînd cu mîna liberă — vorbesc la telefon cu baroana Clotilde du Loiret !

Bătrîna scoase un țipăt. Credeam că rîde, dar e greu de spus ce fel de sunet era.

— Știu eu cine e ! Crezi că sînt șuie, nu ? Se întoarse apoi înspre mine. El crede că sînt tra-la-la, zise.

M-au surprins unghiile ei, care erau mult prea lungi, și se încovoiau deja peste vîrfurile

degetelor ca niște gheare. Erau vopsite în roșu închis.

— Nu sînt țăcănită, zise.

— Mamă ! exclamă Sir Quentin.

— Ce snob e ! strigă maică-sa.

Chiar atunci își făcu apariția Beryl Tims și, încruntată, se pregăti să o scoată afară pe bătrînă, arzîndu-mă cu privirea înainte de a ieși din cameră. Sir Quentin își continuă conversația la telefon, cerîndu-și mii de scuze.

Era un mare snob, dar, într-un anume sens, chiar mult prea popular cu alde mine. Credea sincer că talentul, deși nu era împărțit în mod egal de mama natură, s-ar putea dobîndi, fie printr-un titlu, fie printr-un rang social moștenit din tată în fiu. Iar în ceea ce privește memoriile, acestea ar putea fi născocite de orice om cu veleități de scriitor. Ba am chiar impresia că, pentru el, ceașca de ceai marca Wedgwood, din care sorbea acum tacticos, era valoroasă din simplul motiv că familia Wedgwood era sus-pusă, iar nu pentru calitatea excepțională a porțelanului pe care s-a căznit să-l producă.

După o săptămînă, am fost inițiată în secretele scrinului încuiat din biroul lui Sir Quentin. Erau acolo zece manuscrise neterminate ale membrilor Asociației.

— Aceste lucrări, odată terminate, zise Sir Quentin, vor fi de mare interes pentru istoricii viitorului și, în același timp, vor produce o adevărată revelație pe Tamisa. Sper că n-o să-ți vină greu să corectezi scăpările de formă

și sintaxă, greșelile de stil și caracterizare a personajelor, excesele de imaginație, de culoare locală, erorile de descriere, dialog și construcție literară sau alte nimicuri. Va trebui să bați aceste documente la mașină, și asta cu maximum de discreție. Iar dacă voi fi mulțumit de munca dumitale, mai tîrziu te voi invita și la ședințele noastre pentru a face însemnări.

Bătrîna lui mamă venea și pleca din birou ori de cîte ori putea scăpa de Beryl Tims. Abia așteptam să vină să ne întrerupă, fluturîndu-și ghearele roșii și croncănind întruna, tot ocărîndu-l pe Sir Quentin cu snobismul lui.

La început, eram aproape convinsă că poveștile lui Sir Quentin sînt niște scorneli. Dar, după cum am aflat ulterior, era adevărat că fusese elev la Eton și apoi student la Trinity College din Cambridge. Era adevărat că era înscris la trei cluburi, dintre care îmi amintesc doar de White's și de Bath. Era adevărat și că avea titlu de baronet, iar simpatica sa mamă era, într-adevăr, fiica unui conte. Aveam dreptate, doar parțial însă, încercînd să-mi explic snobismul și tentativele lui de a scoate un profit oarecare din aceste memorii. Și într-adevăr, chiar în timpul primei săptămîni de lucru mi-am dat seama cît de ușor s-ar putea folosi de acele secrete bine tăinuite pentru a șantaja. Doar mai tîrziu am descoperit că exact asta și făcea ; atît că nu era vorba de un șantaj material.

La ora șase mă întorceam acasă prin amurgul auriu al acelei toamne minunate. M-am plimbat pe Oxford Street, am luat autobuzul și m-am dus la colțul vorbitorilor din Hyde Park, apoi am traversat parcul pînă la Poarta Reginei. Eram captivată de ciudățeniile muncii mele. Nu aveam obiceiul să-mi fac însemnări, dar, lucrînd la romanul meu aproape noapte de noapte, impresiile de peste zi dădeau atunci năvală peste mine ; așa am zămislit și cele două personaje feminine, Charlotte și Prudence din *Warrender Chase*. N-aș putea spune că Charlotte și-ar fi tras în întregime seva din Beryl Tims, nici pe departe ; și nici bătrîna mea Prudence nu era o replică fidelă a mamei domnului Quentin. Procesul prin care îmi cream personajele era de ordin intuitiv, fiind exprimarea trăirilor mele în relație cu ceilalți oameni și cu mine însămi ; și așa am făcut dintotdeauna. Uneori, nici nu întîlnesc în viață tipul de om pe care l-am creat în roman decît după ce romanul a fost de mult scris și publicat. Așa de pildă, personajul meu principal, Warrender Chase, mi-era bine fixat în minte cu mult timp înainte de a-l întîlni pe Sir Quentin.

Acum, cînd scriu aceste rînduri de autobiografie, îmi amintesc foarte clar de zilele cînd lucram la *Warrender Chase* fără mari speranțe de a-mi vedea vreodată romanul publicat, dar simțind o chemare arzătoare de a-l scrie. Îmi amintesc de o seară anume cînd mă întorceam acasă printr-un parc, gîndindu-mă intens la romanul meu și la figura lui Beryl Tims ca la un arhetip. M-am oprit în mijlocul cărării.

Oamenii treceau pe lîngă mine în ambele direcții, întorcîndu-se acasă de la slujbă. Nu mai țin deloc minte ce asociații de idei făceam în legătură cu arhetipul pe care îl întruchipa doamna Tims. Știu însă că stăteam pe loc și că oamenii treceau pe lîngă mine. Tinerii erau îmbrăcați în costume de culoare închisă, iar fetele aveau pălării și paltoane de comandă. Și atunci se născu în mine foarte clar acest gînd : „Cît e de minunat să fii scriitoare și femeie în secolul douăzeci !“ Nu încăpea nici o îndoială că sînt femeie și că trăiesc în secolul douăzeci. Și eram atît de sigură că devenisem scriitoare, încît nu m-am mai îndoit de acest lucru niciodată. Și cum stăteam nemișcată pe cărare, în Hyde Park, în luna septembrie a anului 1949, am fost deodată și în chip miraculos copleșită de un sentiment de siguranță întreit, văzîndu-mi apoi, fericită, de drum.

Mă gîndeam adesea la Beryl Tims, tipul de femeie pe care am ajuns să-l identific în mintea mea cu „Roza Britanică“. Nu că ar fi adus cu un trandafir, nici pe departe ; dar știam că aceste femei se cred gingașe și suave ca niște roze. Deși tipul acesta mă dezgusta profund, mă și fascina în aceeași măsură, datorită imaginației mele bogate și a nevoii de a sonda cît mai adînc în oameni. Felul ei de a zîmbi afectat atunci cînd ne aflam împreună și lăcomia ei îmi stîrneau atît de puternic vîna poetică, încît zîmbeam și eu afectat, doar ca s-o ațîț ; ba chiar cred că îmi alimentam propria lăcomie după reacțiile ei spontane, provocîndu-le. Îi plăcea foarte mult o broșă pe care o purtam ;

era cea mai frumoasă pe care o aveam, o miniatură ovală, pictată pe fildeş şi prinsă într-un aliaj de cupru. Era o broşă din secolul optsprezece, reprezentînd chipul unei fete tinere cu părul lăsat liber, ţărăneşte. Beryl Tims o admira acolo unde o pusesem, pe rever, căci purtam şi o jachetă care se potrivea cu fusta şi eram astfel bine îmbrăcată pentru vremea aceea. Ne beam împreună cafeaua de dimineaţă în bucătărie şi ea se tot afecta şi îmi lăuda minunea de broşă ; o uram pe Beryl Tims. O uram atît de mult, încît mi-am dat broşa jos şi i-am întins-o, pur şi simplu pentru a scăpa de propria mea ură. Dar licărirea din ochii ei şi felul în care îşi căscă gura cu buzele ei groase mi-au fost răsplată îndeajuns.

— Chiar vrei să mi-o dai ? zise ascuţit.

— Da, desigur.

— Cum de nu-ţi place ?

— Îmi place.

— Atunci de ce mi-o dai mie ? mă întrebă ea cu aerul acela de suspiciune nesuferită a uneia care a fost probabil mereu pusă la colţ. În timp ce îşi prindea broşa pe rochie, mă gîndeam că poate domnul Tims s-o fi purtat urît cu ea.

— Poţi s-o păstrezi, şi s-o porţi cu plăcere ! i-am spus din tot sufletul. Mi-am dus apoi ceaşca de cafea la chiuvetă şi am limpezit-o. Beryl Tims veni după mine cu ceaşca ei în mînă.

— Mereu îmi rămîne ruj pe ceaşcă, zise. Bărbaţilor nu le place să vadă ruj pe marginea ceştii, nu-i aşa ? Şi totuşi le place să te

vadă aranjată. Toată lumea îmi admiră culoarea rujului ; se numeşte „English Rose“.

Semăna într-adevăr foarte mult cu antipatica soţie a iubitului meu.

— Bărbaţilor le place să te vadă purtînd cîte o bijuterie.

Cînd rămîneam singure, venea mereu vorba de ce le place şi de ce nu le place bărbaţilor. După o săptămînă de la angajare, mă întrebă dacă nu am planuri de măritiş.

— Nu, eu nu am de gînd să mă mărit. Scriu poezii şi nu vreau să mă las. Căsătoria ar fi o opreliştе.

Am spus toate astea pe un ton cît se poate de firesc şi fără premeditare, dar probabil că ei i-a sunat a îngîmfare, căci se uită foarte surprinsă la mine şi zise :

— Totuşi te-ai putea căsători, ai putea avea şi copii şi tot ai mai avea timp să scrii poezii după ce ai duce copiii la culcare ; la care eu am zîmbit.

Nu eram o fată frumoasă, dar ştiam că am un zîmbet anume care îmi transforma întreaga fizionomie ; şi nu ştiu exact cum am reuşit, dar am înfuriat-o bine pe Beryl Tims.

Privirea ei contrariată mi-a adus din nou aminte de Dottie, soţia iubitului meu. Trebuie să precizez că Dottie era o femeie mai stilată decît Beryl Tims, dar privirea era aceeaşi. Odată mi-a cerut socoteală despre legătura mea amoroasă cu soţul ei, ceva cît se poate de agasant.

— Da, Dottie, îl iubesc, i-am răspuns. Îl iubesc la nebunie atunci cînd nu mă incomo-

dează în creație. De fapt, să știi că am început să scriu un roman care îmi solicită foarte tare concentrarea artistică, pentru că, vezi tu, pentru mine totul există doar prin prisma artei. Așa că, probabil, o s-o mai rărim pe viitor.

Dottie se liniștise acum, știind că nu era în pericol de a-și pierde bărbatul, dar era totodată și îngrozită de ceea ce ea numea comportare nefirească.

— Tu gîndești și cu inima, zise îngrozită, la care i-am răspuns că e o prostie să vezi astfel lucrurile.

Știa și ea că am dreptate, dar în momentele de criză spunea vrute și nevrute și, ca o moralistă ce era, mă acuză de orgoliu.

— Orgoliul prevestește întotdeauna decăderea, zise.

Și chiar dacă aveam orgoliu în mine, asta era o înclinație înnăscută, ceva firesc, și niciodată nu mi s-a părut că orgoliul ar precede neapărat o cădere. Dottie era o femeie zdravănă cu o față dulce, de copil, sîni și șolduri durdulii și glezne groase. Era catolică, o mare adeptă a cultului Maicii Domnului și se amăgea mereu cu harurile primite, iluzionîndu-și mintea, o minte de altfel sănătoasă, cu fandoseli și tot felul de istorioare despre Sfînta Fecioară.

Dar, după ce mi-a spus ce a avut de spus, o lăsă moartă. În baie la ea am văzut o sticlă de parfum, marca „English Rose". Am avut atunci o reacție de repulsie, dar și de mulțumire la gîndul că mi se confirmă în realitate un personaj care se năștea în propria-mi minte. Am învățat o mulțime de lucruri de la Dottie, mai ales cum să resping cu folos anumite poveţe pe care ea mi le dădea. Dar ea n-a reușit să învețe nimic util de la mine.

Beryl Tims era, în schimb, o mironosiță veritabilă, dar și mai înspăimîntătoare totodată. Și tocmai în acea perioadă o vedeam mai des decît pe Dottie. N-am văzut-o însă pe Beryl Tims în plină acțiune decît după cîteva săptămîni, la o adunare neprotocolară a membrilor Asociației Autobiografice. Pentru această adunare le bătusem memoriile la mașină și le tradusesem într-o engleză acceptabilă. Observasem însă și pînă atunci cum se purta Beryl cu Sir Quentin, mereu provocatoare, dar pe un ton care nu reușea să incite în sensul în care ar fi vrut ea ; și nici măcar nu-și dădea seama cît era de penibilă.

— Bărbaților le place să îi înfrunți, îmi zise, dar Sir Quentin mă înțelege uneori greșit. Și unde mai pui că am grijă și de maică-sa ? !

Se lupta literalmente cu Sir Quentin ; era evident că încerca să-l excite, dar degeaba, căci nimic altceva decît vreun rang înalt sau un șirag de titluri nobiliare n-ar fi putut să-i provoace un fior orgiastic în chip și trup. Cu toate astea, nu-i lua lui Beryl Tims chiar toate speranțele. O urmăream pe Beryl cu mare atenție tot timpul, chiar și atunci cînd era în preajma Lady-ei Edwina, mama lui Sir Quentin ; îi era tovarăș și paznic de închisoare.

CAPITOLUL DOI

NICI UNA DINTRE amintirile membrilor Asociației Autobiografice nu trecuse de primul capitol, dar îmi puteam da deja seama de niște elemente comune. Un element comun ar fi nostalgia, un altul, paranoia, și în sfîrșit, un al treilea element trăda dorința nemascată a autorilor de a face o impresie bună. Am o bănuială că acești oameni își trăiau viețile călăuziți de principiul că, orice ar fi sau ar face în viață, aceasta trebuie să fie neapărat pe gustul celorlalți. Băteam la mașină compunerile și încercam să le fac inteligibile. Asta era pentru mine un chin nemaipomenit, pînă cînd, într-o zi, mi-am dat seama ce trebuia să fac. Sluțeam acum intenționat și cu mînă de expert memoriile și, uimitor, dar toți cei interesați se arătară încîntați de rezultate.

La cinci săptămîni după ce mi-am început slujba, în ziua de patru octombrie, într-o marți după-amiază, la ora patru, se anunță o ședință a celor zece membri ai Asociației. Pînă atunci, nu l-am întîlnit pe nici unul dintre ei, pentru

că ultima lor ședință lunară avusese loc într-o sîmbătă.

În dimineața respectivă, Beryl îi făcu o scenă lui Sir Quentin cînd acesta îi zise :

— Doamnă Tims, vreau s-o supraveghezi pe mama în după-amiaza aceasta.

— S-o supraveghez ? ! Vă e ușor s-o spuneți. Dar cum s-o țin pe doamna sub control și să servesc ceaiul în același timp ? Și cum i-aș putea, mă rog, controla „fluxul de precipitații“ ? Această din urmă expresie i-o inoculasem eu însămi lui Beryl, pentru a face să-mi treacă mai ușor un moment de plictiseală pe cînd ea se plîngea că bătrîna urinase pe jos ; dar nici nu mă așteptam să prindă așa repede !

— Ar trebui internată într-un azil, îi zise Beryl lui Sir Quentin. Are nevoie de o infirmieră personală, se văicări ea.

Sir Quentin era supărat, dar și înduioșat de neplăcerea ei. „Flux de precipitații“, repetă el, cu ochii ațintiți în gol înspre perete, de parcă ar fi degustat un vin nou pe care era deja pregătit sufletește să-l bea.

Începuse să-mi fie tare dragă Lady Edwina mai ales pentru că și ei îi plăcea mult de mine. Mă înveseleau, de asemenea, și intrările ei dramatice, precum și afirmațiile uluitoare pe care le făcea. Îmi dădeam seama că își poate stăpîni mult mai bine simțurile decît voia să arate față de Sir Quentin sau Beryl Tims, pentru că uneori, cînd eram singură cu ea în apartament, vorbea vrute și nevrute pe un ton cît se poate de firesc și știa să meargă la WC din timp. De aici am dedus că era nereținută

și răutăcioasă cu cei doi, fie pentru că se temea de ei, fie pentru că îi disprețuia, dar un lucru era sigur : amîndoi o călcau pe nervi.

— Nu mă pot ocupa de mama dumneavoastră în această după-amiază. Eu nu ! zise Beryl, țuguindu-și buzele de mironosiță.

— O, doamne, doamne ! se văită Sir Quentin.

Tocmai acum își găsi și Lady Edwina să intre în cameră, de parcă ar fi vrut să încurce și mai mult lucrurile.

— Voi credeți că sînt țaca, nu ? Fleur, dragă, și tu crezi că sînt... ?

— Cum să cred așa ceva !

— Ei vor să mă potolească, dar să fiu a naibii dacă o să tac din gură !

— Mamă ! strigă Sir Quentin.

— Vor să-mi dea pastile de dormit ca să tac din gură după-masă. La dracu ! N-o să iau nici o pastilă ! Că doar asta e casa mea, nu ? Și pot să fac aici ce vreau, nu ? Pot să primesc pe cine vreau eu, nu ?

Presupun că bătrîna era bogată. Într-o zi, la o șuetă, îmi povesti cum fiul ei, nedorind să mai plătească taxele de moștenire după moartea ei, ar vrea s-o constrîngă să-i lase averea încă din timpul vieții, dar că ea n-avea cine știe ce avere și, în nici un caz nu voia să devină o a doua regină Lear. Dar eu nu m-am băgat prea mult în această discuție, încercînd să-i abat gîndurile spre niște speculații mai limpezi și mai interesante despre natura și trăsăturile de caracter ale reginei Lear însăși. Nu era nimic nelalocul său cu Edwina, doar că propriul fiu și Beryl Tims o scoteau din

sărite. Iar apariția ei bizară chiar îmi plăcea. Îmi plăcea să-i văd mîna ofilită, tremurătoare și ghearele care mereu arătau spre cîte ceva la un mod acuzator, îmi plăceau și cei patru dinți străvezii printre care tot șuiera și chicotea. Edwina îmi însenina munca cu privirea ei sălbatică și cu rochiile de casă mereu împodobite cu pietre strălucitoare ; erau rochii din acelea de dinaintea războiului, făcute din dantelă neagră și mătase drapată. Acum, în timp ce se confrunta cu doamna Tims și cu Sir Quentin despre drepturile ei, nu știam ce să mai cred despre toată tărășenia asta. Probabil că era o luptă ce se dădea de cîțiva ani. Beryl Tims se uita crispată spre covorul pe care stătea Lady Edwina, așteptînd, fără îndoială, un alt „flux de precipitații". Quentin ședea cu capul dat pe spate, ochii închiși și mîinile împreunate ca într-o rugăciune foarte pioasă.

— Lady Edwina, dacă vrei dumneata, putem lua cina împreună după ce te culci puțin ! o îmbiam eu.

La aceste vorbe, se lăsă imediat coruptă. Toți îmi acceptară bucuroși oferta cu multă zarvă și flecăreala :

— Luați un taxi ; mi-ar face plăcere să plătesc eu șoferul ; putem comanda un taxi pentru ora șase ; nu, nu e nevoie de comandă ; sînt încîntat să accept, dragă domnișoară Talbot : ce idee minunată, ce idee originală...

— Venim noi să te luăm acasă cu un taxi, mamă ! Dragă domnișoară Talbot, nici nu știi cît îți sîntem de recunoscători ! Iar dumneata,

mamă, te duci acuma să te întinzi puțin după masă !

Lady Edwina ieși din birou legănîndu-se și se duse să-i telefoneze coafezei. Avea o ucenică tînără care venea ori de cîte ori era chemată. Sir Quentin și Beryl Tims nu știau cum să-și mai arate recunoștința. Nici nu s-ar fi gîndit că eu chiar voiam să petrec o seară în compania noii mele prietene pustiită de bătrînețe. Pentru ei era o povară, pentru mine, dimpotrivă. Mă gîndeam la ce i-aș putea oferi la cină : icre de hering din conservă cu pîine prăjită și cafea cu lapte. Iată o cină excelentă pentru Lady Edwina la vîrsta ei și pentru mine la a mea ! Conservele și cafeaua făceau parte dintr-un mic stoc de trufandale, pe care le păstram cu grijă, căci mîncarea era strict cartelată în acea vreme.

Pe la două și jumătate, Edwina se duse la culcare, nu însă înainte de a trece pe la mine ca să-mi spună că se hotărîse să vină în haina gri, cea împodobită cu mărgele pe la umeri — doar ca să-i facă în ciudă doamnei Tims, care o sfătuise să-și ia o vechitură de fustă și un pulover, ținută care s-ar preta mai bine la o vizită într-o garsonieră ca a mea. I-am spus că avea dreptate și să se îmbrace gros.

— Am blana mea de șinșila, zise. Tims și-a pus deja ochii pe ea, dar eu o s-o las la organizația de misionari Cochin pentru a fi vîndută la licitație săracilor. Asta o să-i dea lui Tims de gîndit la moartea mea. În cazul în care o să trăiască mai mult decît mine. Ha ! Dar nu poți să știi niciodată !

Doar șase din cei zece membri chemați la adunare au putut să vină.

Era o după-amiază foarte agitată. Ședeam la mașina mea de scris și i-am văzut pe toți intrînd unul cîte unul.

Așteptasem probabil prea mult de la ei. De ani de zile lucram la romanul meu, *Warrender Chase*, și m-am obișnuit ca, mai întîi, să-mi fixez în minte un personaj imaginar, și doar apoi să-i adaug o povestire. Dar în cazul musafirilor lui Sir Quentin, povestirile mi-au fost prezentate înaintea înfățișării personajelor. De cum au intrat în birou, am simțit imediat cît sînt de jalnici și de deprimați. Nu citisem doar fantastica listă a lui Sir Quentin, gen „Who's Who“ [1], citisem, de asemenea, și primele capitole ale memoriilor lor patetice. După ce le-am bătut la mașină și le-am retușat, cred că am început să le consider drept propriile mele născociri, bazate în mare parte pe născocirile lui Sir Quentin însuși. Și acești oameni, pe care el îi investise cu niște calități deosebite, ba chiar ieșite din comun, intrau în birou, în acea după-amiază liniștită și însorită de octombrie — evident tulburați.

Sir Quentin se tot foia prin cameră, cloncănind întruna în timp ce îi așeza în scaune. Din cînd în cînd îmi mai prezenta și mie pe cîte cineva.

---

[1] Publicație care conține date semnificative referitoare la personalități din diferite domenii de activitate (n. tr.).

— Sir Eric, zise — iat-o pe noua mea secretară... o persoană de mare încredere, țin să-ți spun ; se pare însă că nu e rudă cu Talboții din distinsa ramură a familiei scumpei tale soții.

Sir Eric era un bărbat mărunt și timid. Dădea mîna cu toată lumea ca pe furiș. Cum bine am ghicit, el era numitul Sir Eric Findlay, K.B.E., negustor de produse zaharoase, ale cărui memorii, ca toate celelalte, de altfel, nu treceau de primul capitol : „Prima Copilărie". Personajul principal era Doica. Eu am mai înviorat puțin povestirea, postînd-o pe guvernantă pe calul de lemn — balansoar, alături de majordom, în timp ce părinții nu erau acasă, iar Sir Eric era încuiat în cămară, unde trebuia să curețe argintăria.

În acest stadiu de început, metoda de lucru a lui Sir Quentin consta în a trimite, în prealabil, fiecăruia din cei zece membri cîteva cópii din setul complet al primelor capitole, bătute la mașină și îmbunătățite, așa încît fiecare din ei își văzuse deja textele proprii și ale celorlalți, gata dactilografiate. La început, Sir Quentin fu de părere că adăugirile mele erau cam excentrice... „Nu crezi, dragă domnișoară Talbot, că sînt cam prea — prea ?" Dar după ce chibzui bine, găsi, de bună seamă, și ceva calități în adaptările mele, văzînd în anumite sugestii și unele avantaje personale pentru viitor. În dimineața următoare îmi zise :

— Ei bine, domnișoară Talbot, hai să vedem ce efect au versiunile dumitale asupra lor ! Sîntem doar niște oameni cu vederi largi, nu ?

Chiar și atunci mi-am dat seama că avea de gînd să mă încurajeze să scriu lucruri și mai compromițătoare, dar eu nu intenționam să trec dincolo de glumele nevinovate, menite să-mi înveselească latura mai plicticoasă a muncii mele ori să-mi hrănească imaginația pentru *Warrender Chase ;* așa că planurile sale erau mult diferite de ale mele. Intențiile noastre se și intersectau însă, căci el făcea tot felul de speculații în legătură cu modul în care mă putea exploata cel mai bine. Iar dacă lucram cu maximum de eficiență, aveam și eu o mică libertate de acțiune.

La adunare, i-am urmărit cu mare atenție pe cei șase membri ai asociației, fără a-i măsura propriu-zis cu privirea. Întotdeauna mi-a plăcut mai mult ceea ce am putut vedea doar cu coada ochiului, ca să spun așa. Prezenți la adunare mai erau Lady Bernice Gilbert, poreclită Bucks, baroana Clotilde du Loiret, o oarecare doamnă Wilks, domnișoara Maisie Young și un preot răspopit, părintele Egbert Delaney, — ale cărui amintiri reveneau obsedant asupra ideii că și-a pierdut sutana, nu datorită imoralității, ci prin pierderea credinței.

Acum își făcu apariția Lady Bernice Gilbert și, la început, reuși să domine întreaga societate.

— Bucks ! exclamă Sir Quentin, îmbrățișînd-o.

— Quentin ! răspunse ea răgușit.

Avea vreo patruzeci de ani și era bine îmbrăcată. Cei bogați își puteau deja permite să-și cumpere haine noi, căci hainele nu mai erau raționalizate de cîteva luni. Era îmbrăcată

în negru, stil „New-Look“, cu o pălărie înaltă, de care era prins un voal, un palton cu mîneci din blană de oaie și o fustă lungă și largă. Își luă un scaun și se așeză lîngă mine. Mirosea foarte tare a parfum. Numai la ea nu m-aș fi gîndit cînd a fost vorba s-o introduc în primul capitol al povestirii ei, care, spre deosebire de altele, nu era agramată în privința alăturării propozițiilor. La începutul povestirii, eroina are douăzeci de ani și este singură într-o biserică.

Imediat după ce am făcut cunoștință cu Bernice Gilbert, am fost chemată să dau mîna cu domnișoara Maisie Young, o fată înaltă, plăcută, la treizeci de ani, care umbla cu un baston. Avea un picior infirm, prins în niște fiare, pe care și-l purta de parcă așa s-ar fi născut, de parcă n-ar fi fost victima unui banal accident. Mă atrăgea foarte mult această Maisie Young și mă întrebam ce caută ea oare în acest cor de flecari. Cel mai mult mă uimea faptul că ea era autoarea autobiografiei care începea pe un ton de tratat neinteligibil despre cosmos și Ființarea ca Devenire.

— Maisie, draga mea Maisie, să te așez aici ? Stai bine ? Vai, draga mea Clotilde ! Dragă părinte Egbert, v-ați făcut cu toții comozi ? Dă-mi mantaua să ți-o duc, Clotilde ! Doamnă Tims, unde e doamna Tims ? Domnișoară Talbot, ești așa de drăguță să iei mantaua baroanei Clotilde ?

... I-am luat mantaua de hermină, m-am dus cu ea spre ușă și i-am dat-o doamnei Tims, care bombănea pe afară.

Baroana Clotilde își plasase amintirile într-un încîntător castel franțuzesc de lîngă Dijon, unde totul era parcă menit să uneltească împotriva tinerei de optsprezece ani. Și, în timp ce mă gîndeam la toate astea, am fost dintr-o dată izbită de o nedumerire : la începutul autobiografiei, Clotilde susține că avea optsprezece ani în anul 1936, iar acum, în 1949, trecuse cu mult de cincizeci ! ?

Dar să continui că părintele Delaney, care purta o jachetă cadrilată, gen Prințul de Wales, și pantaloni gri, flanelați. Fața lui semăna cu a unui om de zăpadă... pietricele mici și negre drept ochi, nas și gură. Autobiografia sa începea astfel :

„Cu cîtă emoție iau în mînă acest condei“...

Acum dădea mîna cu doamna Wilks, o femeie solidă, surîzătoare, și machiată strident, la vreo cincizeci și cinci de ani. Era îmbrăcată în mov-deschis și înfășurată în nenumărate voaluri. Fiind educată la curtea țarului Rusiei, memoriile ei ar fi trebuit să fie palpitante, dar, pînă acum cel puțin, dăduse doar o relatare foarte plicticoasă despre răutățile nemaipomenite ale celor trei surori și despre necazurile ei din palatul regal, în care toate patru fetele dormeau într-o singură cameră.

Toate scrierile acestor persoane, cu excepția celei a lui Bernice Gilbert, erau, mai mult sau mai puțin, agramate. Acum, în timp ce ei stăteau de vorbă și vociferau, așteptam să aud ce părere aveau despre îmbunătățirile mele.

Doamna Tims intră în birou cu treburi și îmi zise, în treacăt, că Lady Edwina doarme buștean.

Pentru mine, această întîlnire a fost o adevărată victorie. Primele douăzeci de minute au trecut cu prezentări și exclamații de tot soiul. Părintele Delaney și Sir Eric se pare că îi cunoșteau și pe cei patru membri care lipseau, căci au stat puțin de vorbă despre ei. Apoi, Sir Quentin zise :

— Doamnelor și domnilor, liniște vă rog !

Nimeni nu mai vorbea acum, cu excepția lui Maisie Young, care voia să termine mai întîi ceea ce avea să-mi spună despre univers. Stătea cu piciorul cel țintuit în fiare întins în față, ceea ce îi dădea un anume drept de a vorbi mai mult decît ceilalți. Poșeta ei avea un mîner făcut dintr-o curelușă moale. Am observat că o ținea împletită printre degete, cum ții hățurile unui cal. De aceea, n-am fost cîtuși de puțin mirată cînd am aflat că paralizia ei se datora unui accident de călărie.

Toți erau reduși la tăcere cu excepția lui Maisie, a cărei voce puternică nu se sfia să-i continue astfel gîndurile :

— Există anumite fenomene universale, pe care noi, muritorii de rînd, nu sîntem chemați să le cercetăm !

N-am dat prea mare importanță acestei afirmații stupide, cu toate că vorbele în sine încă îmi răsună în ureche. A mai îndrugat și alte aiureli, majoritatea legate de ideea că autobiografiile ar trebui să înceapă cu ultimele

adevăruri ale Existenței transcendentale, iar nu să se risipească în amănuntele cotidianului. Eram total împotriva ideilor ei ; și totuși, începuse să-mi placă de ea, mai ales pentru că nu se sfia să vorbească după ce toată lumea fusese redusă la tăcere. Insista pe ideea că există lucruri în viață pe care e mai bine să nu le cercetezi ; tocmai ea spunea asta, ea care își începuse autobiografia analizînd chiar aceste probleme. Dar contradicțiile de caracter ale omului își trag poate seva tocmai din calitățile sale cele mai trainice ; de aceea, aveam impresia că întrevăd în Maisie un om de caracter.

Întrucît însăși povestea vieții mele este formată în măsură egală din secretele meșteșugului meu și din alte evenimente, aș putea remarca aici că, dacă vrei ca un personaj să pară adevărat, el trebuie să fie oarecum contradictoriu, să conțină un paradox. Am constatat deja că autoportretele celor zece „martori oculari“ aveau momente false și rigide tocmai atunci cînd autorii lor se străduiau cel mai mult să creeze senzația de constanță și netezime, pe care ar fi vrut să le posede în scrierile lor. Iar cîrpăcelile mele inventate erau, mai curînd, menite să înveselească lucrurile decît să dea coerență în alcătuirea personajelor.

Sir Quentin, care era mereu politicos cu amicii săi, reuși să zîmbească răbdător pînă cînd Maisie își termină afirmația emfatică :

— Există anumite fenomene universale pe care noi, muritorii de rînd, nu sîntem chemați a le cerceta.

Chiar atunci intră Beryl Tims în cameră, să rezolve ceva absolut inutil. Din moment ce nu era băgată în seamă ca femeie, se pare că hotărîse să se poarte ca un bărbat. Desigur că reușise să atragă atenția tuturora cu zăngănitul și bocănitul pe care-l făcea. Nici nu mai știu pentru ce venise.

După ce plecă, Sir Quentin dădu să-și continue vorbele de introduceree, dar fu nevoit să se întrerupă din nou, căci Sir Eric Findlay luă cuvîntul înaintea lui. Se vedea clar că nu-i venea ușor să vorbească.

— Să știi, Quentin, că memoriile mele au fost răstălmăcite !

— O, doamne, începu Sir Quentin. Sper că nu s-a făcut vreo gafă prea mare ! Orice aluzie jignitoare se poate șterge, nici o problemă !

— Eu n-am spus că ar fi ceva jignitor, zise Sir Eric, uitîndu-se nervos prin cameră. S-au făcut, într-adevăr cîteva schimbări interesante. Nici nu pot să-mi închipui cum de ai ghicit că majordomul m-a încuiat în cameră, obligîndu-mă să curăț argintăria ! Așa a fost. Dar guvernanta să stea pe călutul de lemn ! Era o femeie atît de religioasă ! Guvernanta și majordomul pe călutul meu de lemn ar fi fost culmea ! Nu era genul să facă una ca asta !

— Ești sigur ? întrebă Sir Quentin, îndreptîndu-și, sfios, degetul către el. Cum poți fi atît de sigur, din moment ce ai fost închis tot timpul în cămară ? În memoriile tale revăzute spui că ai aflat despre isprava lor de la un valet. Dar dacă în realitate...

— Călutul meu nu era prea mare, zise Sir Eric Findlay, iar guvernanta, deși nu era grasă, cu greu ar fi avut loc pe el împreună cu majordomul, care era destul de vînjos.

— Dacă îmi permiteți și mie să-mi spun părerea, interveni doamna Wilks, mie mi se pare că lucrarea lui Sir Eric este foarte bine legată. Ar fi păcat ca guvernanta cea nemiloasă și majordomul cel netrebnic să nu fie lăsați să se legene pe călutul micuțului Eric ! Și îmi place, în special, izul de realism viguros din descrierea mirosului de briantină de pe părul valetului, acolo unde îl prezintă aplecîndu-se să-i povestească lui Sir Eric — cel de ieri despre descoperirea sa. Asta explică atît de multe din Sir Eric — cel de azi. Psihologia e un lucru minunat ! De fapt, e totul !

— Adevărul e că guvernanta mea n-a fost o femeie chiar așa de rea. De fapt...

— Nu-i adevărat, era rea din cale afară, se băgă doamna Wilks.

— Sînt total de acord cu tine, interveni Sir Quentin. Era o persoană de-a dreptul sinistră !

Lady Bernice „Bucks“ Gilbert își dădu și ea cu părerea, vorbind pe un ton gutural :

— Te-aș sfătui să nu mai schimbi nimic din îmbunătățirile aduse de Sir Quentin. Trebuie să fim cît mai obiectivi în această privință. Și să știi că primul tău capitol mi se pare mult mai bun ca al meu !

— O să mă mai gîndesc la asta, spuse Sir Eric cu blîndețe.

— Dar memoriile tale, Bucks ? întrebă Sir Quentin nerăbdător. Nu-ți place ultima variantă ?

— Îmi place și nu-mi place, Quentin. Parcă lipsește ceva.

— Asta se mai poate îndrepta, draga mea Bucks ! Ce lipsește ?

— Ei, *je ne sais quoi*, Quentin.

— Dar, să știi, Bucks, interveni baroana Clotilde du Loiret, că, după mine, lucrarea ta te reprezintă foarte bine. Ce atmosferă se creează la ridicarea cortinei, draga mea !... Cînd cortina se ridică și apari tu în biserica goală ! Ești singură în biserică, în mirosul acela de tămîie și te rogi disperată Maicii Domnului ! Am fost de-a dreptul fascinată, Bucks ! Vorbesc serios ! Și apoi, apare părintele Delaney și pune mîna pe umărul tău.

— Eu n-am fost acolo ! Nu eu sînt acela ! Acum vorbea părintele Delaney : Aici s-a strecurat o greșeală pe care trebuie s-o îndreptăm !

Părintele se uita de la Sir Quentin la mine cu ochii lui mici și rotunzi ca niște pietricele, ținîndu-și mîinile grase și umflate împreunate. Acum se uita din nou la Sir Quentin.

— Trebuie să subliniez cu toată sinceritatea că nu eu sînt preotul pe care l-a descris Lady Bernice în prima scenă. Pe vremea aceea eram seminarist la Roma, asta e adevărat, dar...

— Părinte dragă, se amestecă Sir Quentin, nu trebuie să luăm totul chiar ad litteram. Există și ceea ce se numește „economie artistică". Totuși, dacă nu vrei să-ți apară numele...

— „Cu cîtă emoție iau în mînă acest condei", declară părintele Delaney, uitîndu-se înspăimîntat la femei, inclusiv la mine, și, de-a dreptul îngrozit, la bărbați.

— Eu n-am dat niciunde numele preotului, zise Bucks și niciodată n-am susținut că această întrevedere ar fi avut loc în biserică. Am vrut doar...

— Da, dar asta are un efect de mare *tendresse*, comentă doamna Wilks. Memoriile mele nu sînt nici pe departe atît de impresionante ca ale tale, oricît le-aș vrea eu de înduioșătoare. Memoriile mele...

Dar chiar atunci își făcu apariția Lady Edwina cu mersul ei legănat.

— Mamă ! exclamă Sir Quentin.

Am sărit în picioare și m-am repezit să-i ofer un scaun. Toată lumea se agita s-o ajute cu ceva. Sir Quentin gesticula disperat, rugînd-o să se ducă la culcare.

— Unde este doamna Tims ? întrebă el poruncitor.

Era limpede că se așteptase, ca și mine, de altfel, la o scenă penibilă. Dar Lady Edwina se purtă de minune, luînd întreaga adunare drept o petrecere mondenă de *five o'clock tea*, și opri în loc discuțiile șantajîndu-ne cu vîrsta ei foarte înaintată și cu farmecul ei de curînd dezvăluit. Acest spectacol mă fascina. Pe unii îi știa după nume și se interesa de familiile lor cu atîta amabilitate, încît nu mai conta că cei mai mulți dintre cei menționați erau morți de mult. Iar cînd doamna Tims intră cu ceaiul și cu tartele pe o tavă, exclamă :

— Vai, Tims ! Ce bunătăți ne-ai adus ? !

Beryl Tims fu uluită s-o vadă acolo, trează de-a binelea, cu fața pudrată și îmbrăcată în rochia ei neagră, de satin, proaspăt pătată la gît și la umeri de excesul de pudră care îi cădea de pe față. Deși era furioasă, doamna Tims își lipi zîmbetul ei afectat de mironosiță pe buze și așeză apoi foarte binevoitoare tava lîngă bătrîna Edwina, care tocmai îl întreba pe părintele răspopit :

— Sînteți părintele de la Wandsworth în haine civile ?

— Lady Edwina, e ora dumneavoastră de odihnă, o ademenea mieros doamna Tims. Haideți. Veniți cu mine.

— Oh nu, vai de mine ! zise părintele Egbert așezîndu-se drept în scaun și aranjîndu-și jacheta sa *Prince of Wales* :

— Nu sînt preot de nici un fel !

— Ciudat, ceva parcă îmi spune că sînteți preot !

— Mamă ! strigă Sir Quentin.

— Veniți odată ! interveni doamna Tims. Aici e o adunare foarte serioasă, o adunare de afaceri...

— Cum îți place să bei ceaiul ? o întrebă Lady Edwina pe Maisie Young. Mai slab ? Mai tare ?

— Potrivit, vă rog, răspunse Maisie Young, uitîndu-se la mine pieziș, pe sub pălăria ei de fetru, de parcă ar fi vrut să prindă curaj.

— Mamă !

— Ce-ai pățit la picior ? o întrebă Lady Edwina pe Maisie Young.

— Am avut un accident, răspunse domnișoara Young cu blîndeșe.

— Vai, Lady Edwina ! Cum puteți să întrebați așa ceva ? se indignă doamna Tims.

— Ia mîna de pe brațul meu, Tims !

După ce turnă ceaiul în cești, o întrebă pe baroana Clotilde cum de reușește să-și păstreze mantaua de hermină fără să se prindă de ea mirosul de naftalină. Eu îl ajutam pe Sir Quentin la împărțitul ceștilor cînd, deodată, Edwina zise :

— Și acum trebuie să mă duc la culcare !

O împinse pe Beryl Tims deoparte permițîndu-i în schimb lui Sir Eric să o ajute la sculatul în picioare. După ce plecă, urmată de doamna Tims, toată lumea exclamă :

— Ce femeie încîntătoare ! Cît e de fermecătoare la vîrsta ei ! Ce doamnă distinsă !

Printre îmbucăturile din tartele pentru ceai, exclamațiile se țineau lanț, fiind acompaniate de o mică orchestră a lingurițelor care se ciocneau de ceștile din porțelan. Deodată, Lady Edwina își băgă din nou capul pe ușă :

— Mi-a plăcut slujba foarte mult, dar urăsc cîntecele bisericești, zise, apoi plecă.

Beryl Tims intră în cameră afectîndu-se, adună ceștile de ceai, iar la ieșire, îmi mormăi ceva la ureche...

— S-a dus în sfîrșit la culcare ! Și ce tupeu să-mi spună chiar Tims, așa, direct !

Ședeam într-un colț, la măsuța mea cu mașina de scris și luam notițe, în timp ce ei au tot discutat despre memoriile lor pînă se făcu

ora șase, reținîndu-mă o jumătate de oră peste programul meu.

Punctul culminant al autobiografiei mele vor fi experiențele de război, zise Sir Eric.

— Din cauza războiului mi-am pierdut credința, mărturisi părintele Egbert. Și pentru mine, războiul a fost o luptă. M-am războit cu Dumnezeul meu o noapte întreagă.

Doamna Wilks ținu să precizeze că puține femei care au fost martorele evenimentelor din timpul revoluției rusești au răzbit atît de bine ca ea în viață.

— Asta îți dă un cu totul alt gen de simț al umorului, explică ea, fără să explice de fapt nimic.

Eu făceam însemnări la măsuța mea din colțul camerei și țin minte că înainte de a pleca, baroana Clotilde du Loiret s-a întors spre mine și m-a întrebat :

— Ai tot ce-ți trebuie pentru munca dumitale?

Maisie Young se sprijinea pe băț, degetele i se împleteau încă mînerul poșetei, de parcă ar fi fost hățurile unui cal.

— Unde pot găsi cartea de care a vorbit părintele Delaney ? E o autobiografie.

Stătuse de vorbă cu părintele în particular, departe de zarva conversațiilor. M-am întors și eu spre părintele Delaney, ca să mă dumiresc despre ce era vorba ; creionul mi se sprijinea pe carnetul de însemnări.

— E vorba de *Apologia pro Vita Sua* de John Henry Newman, zise.

— De unde pot face rost de ea ? întrebă domnișoara Young.

I-am promis că îi procur eu un exemplar de la biblioteca publică.

— Cei care își scriu autobiografiile ar trebui să-și ia drept model memoriile cele mai bune existente, nu-i așa ?

Am asigurat-o că *Apologia* era una dintre cele mai bune autobiografii.

Părintele Egbert mormăi ceva în barbă, dar în așa fel încît să auzim amîndouă :

— Oh, Doamne !

La ora șase și un sfert, cînd plecară cu toții, m-am dus după Lady Edwina, ca s-o iau cu mine la cină.

— Doarme dusă, zise Beryl Tims. Și, în orice caz, ea e cea care și-a încălcat promisiunea față de dumneata, așa că nu văd de ce te-ai mai deranja s-o aduci.

Sir Quentin stătea în preajmă și asculta. Îi plăcea cum vorbea Beryl Tims.

— De ce să mai plătim un taxi și să ne ostenim atîta ? Pînă una alta, ea e cea care a întrerupt adunarea.

— Da, dar a fost o încîntare pentru toți, am contrazis-o eu.

Sir Quentin interveni și el :

— În ceea ce mă privește, am avut un *mauvais quart d'heure*. Niciodată nu poți să știi la ce surprize te poți aștepta de la sărmana mea mamă. Eu unul îmi declin orice responsabilitate. *Un mauvais quart d'heure !*

— Las-o să doarmă, zise Beryl Tims.

Cînd am dat să plec, Sir Quentin îmi spuse confidențial :

— Sper că ne-am înțeles ca între gentlemeni, dumneata și cu mine, că nici una din dezbaterile Asociației nu va fi vreodată discutată ori dezvăluită în public. Aceste dezbateri sînt ultrasecrete.

Neavînd nimic de gentleman în mine, am consimțit voioasă. Dintotdeauna am fost atrasă de ipocrizia sofisticată, dar în clipa aceea mă gîndeam doar la adunarea în sine, care a reușit să mă binedispună.

Abia după ora șapte am ajuns acasă. Proprietarul meu, domnul Alexander, coborî greoi scările, ca să mă întîmpine la intrare cu :

— Sînteți așteptată de o persoană în vîrstă. Am lăsat-o să intre în camera dumneavoastră, pentru că era obosită și voia să stea jos. I-am dat voie să folosească și baia, avea o urgență, dar mi-a udat podeaua...

Acolo, în camera mea, am găsit-o pe Lady Edwina înfășurată în mantaua ei lungă din blană de șinșila. Ședea în fotoliul meu de răchită, între cutia mare de portocale în care îmi țineam proviziile de alimente și un raft de cărți. Era tare fudulă :

— Am fugit. I-am dus. Nu se găsea nici un taxi nicăieri, dar m-a luat un american. Ce de cărți ai ! Le-ai citit pe toate ?

Voiam să-i telefonez lui Sir Quentin, ca să-i spun unde i se află mama. În cameră, aveam un telefon care era conectat la un panou de legături telefonice din pivniță. Nu primeam însă legătura, așa că am tot zgîlțîit aparatul ca să fiu băgată în seamă. Omul de serviciu

dădu buzna în cameră. Era roșu la față și necioplit, și locuia cu soția și copiii în pivniță. Acum striga la mine să nu mai zgîlțîi telefonul ăla. Se pare că era cineva în beci care repara panoul de legături peste orele de serviciu.

— Panoul e făcut harcea-parcea, urlă omul.

Îmi plăcu expresia în acest context și mi-am însemnat-o în minte, după cum mi-era obiceiul, chiar și în situații nenorocite ca asta.

— Lady Edwina, vor ști ei oare unde sînteți ? Nu pot să fac legătura.

— Nu vor afla niciodată că am ieșit din casă. Ei știu doar că m-am dus la culcare după o pastilă de dormit, dar eu am aruncat-o în WC. Poți să-mi spui Edwina dacă vrei, ceea ce, să știi, nu-i permit lui Beryl Tims.

Am scos cești, farfurii și farfurioare și am început să încropesc o cină. Apoi i-am sprijinit Edwinei picioarele pe cele trei volume de *Oxford English Dictionary*. Arăta ca o regină, stătea ca pe tron. N-a avut probleme cu vezica urinară toată seara, rugîndu-mă doar o singură dată s-o duc afară. Chicotea acum fericită, privind icrele de hering și comparîndu-le cu icrele negre, „care sînt același lucru, doar că provin de la specii diferite de pești“.

— Studioul tău îmi amintește de Paris. Artiștii pe care i-am cunoscut... toți artiștii și scriitorii pe care i-am cunoscut au devenit celebri. Și tu...

M-am grăbit s-o asigur că nu era cazul, căci mă cam temeam de aureola gloriei. Aveam impresia că succesul mi-ar știrbi oarecum din

puterea scrierilor mele, deja voluminoase, dar din care doar opt poezii fuseseră publicate prin reviste mai mici.

Căutam acum poezia nepublicată la care țineam foarte mult, deși fusese respinsă de opt ori, ajungînd să se reîntoarcă la mine. De un an de zile o abandonasem în plicul timbrat și adresat editurii, printre celelalte scrisori care îmi veneau regulat, dimineața. M-am atașat de această poezie, poate tocmai din pricina soartei sale de paria. Bătrîna doamnă își ținea adînc înfipte unghiile lungi și roșii în blana argintie de șinșila. Poezia se intitula *Metamorfoză.*

„Aceasta este durerea anemonelor de mare.
Se tem de absurditate, dar aspiră
de bună voie să respire pe o altă cale,
mai anevoioasă, și prefăcătoare a florii
în animal la nesfîrșit.“

În timp ce citeam prima strofă, își făcu apariția prietenul meu Leslie, deschizînd ușa cu cheia mea de rezervă. Era înalt și adus de spate. Avea un chip luminos, de copil ; o buclă de păr blond îi cădea peste ochi. Eram mîndră de el.

— Ce mai faci ? îl întrebă Edwina cînd i l-am prezentat. Apoi îmi spuse că ea mereu saluta oamenii la prima întîlnire cu : „Ce mai faci ?“ deoarece nu ținea minte nume și chipuri, și nu voia să greșească față de cei pe care i-a mai întîlnit cumva.

— Bine, mersi, răspunse Leslie sec. Mă irita adesea, și chiar foarte tare, cînd nu era politicos în viața de zi cu zi. Era mult prea absorbit în neliniștile sale personale și prea autocentrat ca să le poată stăvili acum, cînd i-o prezentam pe Edwina, această splendidă apariție ; Edwina, năluca bătrînă, ridată, vopsită și înfofolită în blănuri luxoase.

În timp ce Leslie își dădea jos jacheta și se așeza pe divan, Edwina îl întrebă prietenoasă :

— Cu ce vă ocupați, domnule ?

— Sînt critic, răspunse Leslie.

Dintr-o dată am simțit cum se rupe vraja și cum se instalează o stare care mă bîntuia tot mai des în ultima vreme și care, în final, ne ducea la certuri. Leslie nu făcea decît să se lase interogat, neputînd să se uite pe sine și propriile gînduri nici o clipă. Chipul său tînăr și trupul viguros contrastau astfel și mai puternic cu istețimea și curiozitățile Edwinei, cu unghiile ei roșii, cu ochii ei lacomi și luminoși. În buzunarul de la paltonul lui Leslie, am zărit capul unei sticle, pe care era clar că o adusese pentru noi doi. Am scos-o afară ; era un vin algerian de contrabandă.

— Sînteți critic muzical ? îl întrebă Edwina.

— Nu, sînt critic literar. Se întoarse apoi spre mine : Apropo, ce-i cu versul ăla „aspiră ca să respire“ din poezia pe care mi-ai citit-o ?

La care, am pus sticla jos și am luat poezia în mînă.

— Ei cred că nu sînt în toate mințile, comenta Edwina, cînd eu sînt perfect normală. Ha !

— Ăsta-i un vers cît se poate de prost, zise Leslie.

Am citit apoi versul cu voce tare : „aspiră ca să respire"... Atunci mi se păru parcă și mie că Leslie avea dreptate, dar l-am întrebat totuși :

— Ce nu-ți place la el ?

— E ceva băutură în sticla aia ? întrebă Edwina.

— E prea neconvingător și sună prost, continuă Leslie.

— Asta-i un vin algerian, Edwina. Te servesc cu plăcere, dar tare mă tem că nu-ți face bine.

— Îl deschid eu, zise Leslie, căutînd tirbușonul cu un aer de stăpîn al casei. Avea sentimente contradictorii față de scrierile mele, în sensul că se arăta adesea încîntat de ceea ce scriam, dar nu-mi încuraja deloc intențiile de a deveni o scriitoare cu lucrări publicate. Asta mă făcea să nu-i accept, la rîndul meu, cele mai multe din ideile sale critice. Deși își cîștiga existența făcînd pe funcționarul, pretenția sa de a fi considerat critic literar nu era o aberație ; și asta pentru că recenza cărți atît pentru o publicație periodică, numită „Timpul și Fluxul" cît și pentru alte reviste mai mici.

Leslie scoase dopul din sticlă în timp ce Edwina îl asigură că o gură de vin algerian nu i-ar face rău.

Se auzi o bătaie în ușă. Era omul de serviciu, mînios, împreună cu domnul Alexander, la cîțiva pași în urma lui.

— Vă caută cineva la numărul de telefon al domnului Alexander... un mare deranj pentru dînsul, zise omul de serviciu.

Apoi, domnul Alexander însuși spuse :

— Telefonul e stricat. De data aceasta, vă pot lăsa să vorbiți în sufragerie, deoarece amicul dumneavoastră susține că e ceva urgent. Dar vă rog să le spuneți și celorlalți prieteni să nu ne mai deranjeze.

Tot bodogănind așa, mă conduse în camera de zi, unde soția lui ședea într-un scaun, ținîndu-și picioarele întinse în față.

La telefon era Sir Quentin.

— Mama a dispărut și noi...

— E aici, cu mine ! O duc eu acasă.

— Vai, domnișoară Talbot, de-ai ști cîte griji ne-am făcut ! Și am reușit doar foarte greu să dăm de dumneata. Doamna Tims...

— Vă rog să nu mai sunați la acest număr. Stăpînilor casei nu le convine.

După ce am pus receptorul în furcă, m-am apucat să-mi cer scuze :

— Să vedeți, este vorba despre o doamnă în vîrstă...

Se uitau la mine cu răceală și dispreț, de parcă propria mea voce ar fi fost o insultă la adresa lor. M-am întors apoi repede în camera mea și i-am găsit pe cei doi bînd veseli împreună. Șarmul Edwinei începuse să aibă efect asupra lui Leslie ; îi citea acum poezia mea, găsindu-i cusururi la tot pasul.

Se arătă de acord și s-o conducă pe Edwina acasă. Ieși apoi pe stradă să dea un telefon, găsi un taxi și îl aduse în fața casei.

— După aceea, mă duc direct acasă, zise el, în timp ce ea ieșea la brațul lui, legănîndu-se cu pași mărunți.

— Trebuie să mă culc devreme, adăugă el.

— Şi eu, i-am răspuns. Am o mulţime de lucruri la care trebuie să mă gîndesc.

— E gelos pe tine, Fleur, zise Edwina, deşi nu prea ştiu exact ce voia să spună cu asta.

Înainte de a o ajuta să urce în taxi, mă întrebă :

— Tabloul acela de la tine din cameră e un Degas adevărat ?

— E doar din şcoala lui Degas.

Leslie rîdea încîntat. După ce i-am condus, m-am întors în cameră. Îmi amintesc că atunci mi-am privit atentă tabloul, reprezentînd două femei cu pompoane roşii prinse de nişte pălării tari, cafenii, mînînd o căruţă. Şi mă tot întrebam cum de putea fi luat drept un Degas. Era un tablou englezesc, semnat de J. Hayllar în 1863.

Apoi am început să fac ordine şi să mă pregătesc de culcare, pe deplin mulţumită de cum mi-a mers în acea zi — cînd deodată am auzit o voce de femeie cîntînd *Odinioară de demult* jos în stradă, sub fereastra mea. Acesta era un semnal pe care foarte puţini dintre prietenii mei îl ştiau, aşa încît le puteam da liniştită drumul în casă, fără să mă tem de eventuale reclamaţii din partea administraţiei blocului. Am deschis deci fereastra şi mi-am scos capul afară. Fiind deja aproape de miezul nopţii, am fost destul de surprinsă s-o văd pe Dottie, soţia trupeşă a lui Leslie, în lumina felinarului. Pînă acum, ea nu m-a mai căutat niciodată atît

de tîrziu, de-ar fi fost şi numai pentru simplul motiv că se temea să nu-şi găsească cumva soţul pe aici. M-am gîndit imediat că venise cu vreo problemă urgentă.

— Ce s-a întîmplat, Dottie ? Leslie nu-i aici.

— Ştiu. Mi-a dat tocmai telefon să mă anunţe că o conduce pe o prietenă mai în vîrstă de-a ta acasă şi că, după aceea, trebuie să meargă la o petrecere literară în Soho, de la care nu poate lipsi. Fleur, vreau să stăm de vorbă !

Atunci am auzit o fereastră deschizîndu-se deasupra capului meu. Nu m-am uitat în sus. Ştiam că unul din soţii Alexander e pus pe harţă. Am spus doar :

— Hai înăuntru, Dottie !

Fereastra de la etaj se închise.

M-am dus jos şi i-am dat drumul să intre în casă. Chipul ei drăgălaş era înfăţişat în baticuri şi mirosea toată a *English Rose*, parfumul ei preferat.

I-am turnat din vinul algerian. Începu să plîngă.

— Leslie ne foloseşte pe amîndouă drept paravan. Are pe altcineva.

— Pe cine ?

— Nu ştiu decît că e un poet tînăr, un bărbat, asta e sigur... dragostea care nu are curajul să-şi spună numele.

— Ah, are o altă aventură ! am îndrăznit eu să spun, astfel sporindu-i doar durerea.

— Nu te miri deloc ?

— Nu prea. Mă întreb totuşi cum de îşi găseşte timp pentru toţi trei.

— Eu am fost pur şi simplu uluită şi jignită. Atît de jignită am fost ! Nici nu ştii cît de mult sufăr ! O să încep să mă rog nouă zile la rînd Sfintei Fecioare. N-am suferit prea mult cînd ştiam că tu eşti amanta lui, Fleur, pentru că...

Atunci am întrerupt-o şi m-am legat de „amantă", arătîndu-i că acest cuvînt are nişte conotaţii total diferite de ceea ce înţeleg eu din legătura mea liberă cu bietul Leslie.

— De ce spui „bietul" Leslie ? De ce ?

— Pentru că e foarte limpede că se află într-un impas din care nu ştie cum să iasă.

— Dar aşa se referă el la tine, zice că eşti amanta lui !

— Ce se mai fandoseşte ! Bietul Leslie !

— Şi eu ce să mă fac ?

— Poţi să rămîi cu el, dar poţi să-l şi părăseşti, dacă vrei.

— Dar nu mă pot hotărî, şi asta mă face să sufăr. Sînt şi eu doar un biet om !

Ştiam că, mai devreme sau mai tîrziu, va spune chestia asta, că e şi ea un biet om, acuzîndu-mă apoi că n-am suflet. Deodată îmi veni o idee :

— Ce-ar fi să-ţi scrii autobiografia ? Ai putea să te înscrii şi tu în Asociaţia Autobiografică, unde toţi membrii îşi scriu poveştile adevărate ale vieţii lor şi le închid apoi spre bună păstrare într-un seif, pe timp de şaptezeci de ani, aşa încît să nu provoace cumva neplăceri persoanelor încă în viaţă. Cred că asta te-ar uşura.

Se făcuse două noaptea cînd m-am dus la culcare. Îmi amintesc cum faptele mele de peste zi mi s-au ivit atunci din nou în minte, mustind de semnificaţii ascunse. Am adormit cu un ciudat sentiment de tristeţe, în nălucirea unei întîlniri mult aşteptate şi a unei strîngeri de mînă.

CAPITOLUL TREI

CÎND STAU ȘI ÎMI AMINTESC toate cîte mi s-au întîmplat și tot ce-am făcut în 1949, mă izbește gîndul că e mult mai ușor să mînuiești personajele dintr-un roman decît cele din viață. Într-un roman, autorul își născocește personajele și le aranjează în ordinea în care îi convine lui, cîtă vreme atunci cînd încep să-mi aștern povestea vieții, trebuie să relatez despre tot ce s-a întîmplat în realitate și despre toate personajele care și-au făcut cu adevărat apariția. Povestea unei vieți este ca o petrecere neprotocolară ; aici nu există reguli de întîietate și de ospitalitate, nu se fac nici invitații.

Într-o prelegere despre teatru, un ilustru conferențiar a relevat odată faptul că acțiune nu înseamnă neapărat doar bătăi și pumni, în sensul că atît dialogul cît și conținutul de idei sînt tot acțiune. În mod asemănător, în peisajul acțiunilor mele din anul 1949, intra și munca la *Warrender Chase*, în care mă revărsam cu tot ce aveam mai bun în mine, lucrînd mai ales noaptea și în zilele de sîmbătă. În romanul meu era tot atîta acțiune cît într-o discuție de-a mea cu Dottie despre Leslie, în seara următoare, cînd încercam s-o conving să nu-i facă cumva un copil, după cum îmi mărturisi ea că are de gînd.

Warrender Chase al meu se subtiliza rapid din cîmpul vizual cînd soseau musafiri sau cînd venea femeia de serviciu în cameră dimineața, după ce plecam eu la slujbă. Mă temeam să nu-l arunce cumva la gunoi. Cartea îmi absorbea tot ce aveam mai bun și îmi solicita cea mai bogată latură a fanteziei. Mă simțeam ca o îndrăgostită, ba chiar și mai și. Ziua, cînd eram preocupată cu problemele Asociației Autobiografice, romanul meu neterminat se întrupa aproape tot timpul într-un tovarăș și complice, urmărindu-mă ca o umbră, oriunde mergeam și în orice întreprindeam, dar nu făceam însemnări decît în gînd.

Povestirea din *Warrender Chase* fusese concepută încă înainte de a ajunge eu la Asociația Autobiografică și nu era în nici un caz influențată de cele petrecute acolo. Dar ciudat, pe atunci mi se părea a fi tocmai pe dos. Pe atunci. Dar dacă mă gîndesc bine, așa ceva nici n-ar fi fost posibil. Și totuși, așa a fost. În starea mea de efervescență febrilă vedeam cu ochii minții cum Sir Quentin mi se dezvăluie, capitol după capitol, a fi prototipul, ba chiar imaginea perfectă a lui Warrender Chase, personajul principal din romanul meu. Întrevedeam deja cum membrii Asociației Autobiografice erau pe punctul de a-i cădea victimă acestui Jack Spintecătorul care spinteca cu arme psihologice.

La sfîrșitul primului capitol din roman, Warrender Chase al meu era deja mort. Nepotul

său, Roland, și mama sa, Prudence, îl așteaptă pe eminentul ambasador — poet și moralist — să sosească, cînd, deodată, se anunță accidentul de mașină mortal al marelui bărbat care a fost Warrender. Poate vă mai amintiți că, încă înainte de a fi declarat mort, acolo unde soția lui Roland, Marjorie, vede chipul de nerecunoscut al lui Warrender, ea exclamă :

— Oh, Doamne, o să fie operat, și o să arate ca o mască pînă la sfîrșitul vieții sale !

Intenția mea era ca această exclamație să aducă cu vorbele goale pe care oamenii le spun la disperare, în momentele de isterie sau de șoc. Dar el e pe moarte și devine clar că masca îi este dată jos, în nici un caz impusă pentru tot restul vieții sale. În romanul meu, Prudence, împotriva dorinței restului familiei, îi încredințează unui savant american, Proudie, scrisorile și alte documente de ale lui Warrender. Documentele erau deja în mîinile lui Proudie cînd am început să întrevăd intențiile lui Sir Quentin.

După cum știți, îl bănuiam deja pe Sir Quentin de o formă sau alta de escrocherie, vizînd chiar un posibil șantaj. Dar nu știam de unde începea șantajul. Un lucru era sigur : Quentin nu era în nici un caz în pierdere bănească cu proiectul ăsta. Pe de altă parte, se pare că era chiar foarte bogat, iar victimele potențiale ale Asociației erau mai afectate de pierderea pozițiilor privilegiate de odinioară decît de posibilitatea pierderii bogățiilor uriașe care îl tentau pe șantajistul ăsta cîinos. Unii dintre ei chiar că o duceau greu acum.

Din scrisori mi-am dat seama că cei patru membri care nu s-au prezentat la adunare se eschivau deja de la obligațiile grupului. Chiar și eu hotărîsem că, de îndată ce neliniștea mea încă nedeslușită și îndoielile mele despre Sir Quentin vor prinde contur, voi pleca pur și simplu.

Unul din cei patru membri care se retrăgeau, un farmacist din Bath, se scuza cu treburi urgente ce nu suportă amînare, iar mult iubitul și bine învîrtitul general-maior Sir George Beverley ne comunică în scris că regretă nespus, dar datorită slăbirii memoriei nu își mai poate aminti nimic din trecut. Mai era și o pensionară, fostă directoare de școală din Somerset, care mai întîi ne-a scris că activitățile ei de la clubul de tenis o împiedică să-și dedice timpul memoriilor. Apoi, cînd fu din nou ademenită de Sir Quentin, găsi o altă scuză... artrita ar stînjeni-o să folosească mașina de scris sau să țină în mînă stiloul. A patra membră care se retrăgea era o prietenă de-a mea, cea care îmi mijlocise această slujbă. Acum, după ce eram deja pe post, și autobiografia ei urma să treacă și prin mîinile mele, bănuiesc că a început să chibzuiască mai bine în privința dezvăluirii întregii ei vieți. Îi scrise lui Sir Quentin că biografia ei fiind atît de interesantă, avea de gînd s-o aștearnă pe hîrtie în vederea publicării. Îmi scrise apoi și mie în același context, rugîndu-mă să sustrag primele pagini pe care i le dăduse deja lui Sir Quentin și să i le trimit prin poștă. Ceea ce am și făcut. Cred că și Sir Quentin știa de treaba asta, pentru că, după ce a

căutat cele trei pagini de autobiografie ale prietenei mele, Mary, și negăsindu-le la locul lor, o lăsă moartă. Eram pregătită să-i spun că le-am trimis înapoi prin poștă, dar el se uită la mine zîmbind :

— Mda, erau foarte interesante, nu-i așa ? întrebă el.

— Eu nu știu cum erau, nu le-am citit. Ceea ce era perfect adevărat.

După alte cîteva scrisori ademenitoare de la Sir Quentin către cei patru dezertori, și după răspunsurile tot mai hotărîte dar, într-un anume fel, și tot mai temătoare, aceștia reușiră să scape din plasă. Farmacistul din Bath merse atît de departe încît să apeleze la avocatul său pentru ca acesta să-i comunice lui Sir Quentin în scris hotărîrea sa fermă de a se retrage din Asociație. Gestul de a apela la un avocat într-o situație din asta aducea a isterie, cînd simpla ignorare a scrisorilor lui Sir Quentin ar fi avut același efect.

În ceea ce privește restul grupului, mi se părea că aveau toți drept trăsătură comună o anumită slăbiciune de caracter, dar cred că această slăbiciune nu trebuie disprețuită mai mult decît slăbiciunea fizică ; nu toți sîntem eroi sau atleți din naștere. Totodată, teama de slăbiciune, inclusiv de propria slăbiciune, ține de o înțelepciune primară ; căci atunci cînd sînt lezați, cei slabi pot avea niște reacții pe cît de neașteptate, pe atît de brutale. Spun toate astea pentru că simțeam că Sir Quentin urmărea un plan foarte periculos în tentativa sa evidentă de a aduce grupul acesta de oameni

slabi sub control. Urmărea ceva, dar nu știam exact ce. I le-am spus toate astea și lui Dottie, încă înainte de a o aduce la Asociație. Am prevenit-o ca în nici un caz să nu se dezvăluie pînă la capăt, ci să caute în aceste dezbateri doar o simplă relaxare. Voiam puțină veselie și ceva care să însuflețească și să transfigureze întîlnirile și scrierile și toată tensiunea aceea solemnă, care era atît de deplasată în comparație cu conținutul dezbaterilor. Oricît de sinistră ar fi tema romanului care era atunci în prim planul preocupărilor mele, nimeni nu poate spune că nu e un roman de spirit. Dar cred că cititorii obișnuiți vor fi uluiți să afle cîte necazuri s-au abătut pe capul meu datorită tenebrelor din roman. Și poate tocmai de aceea merită să vă povestesc toate astea.

Foarte curînd după ce intră în Asociația Autobiografică, Dottie începu să-și facă prieteni printre membrii ei. S-a integrat ușor spiritului nostalgic al grupului, căci se simțea mereu persecutată și avea o mare dorință de a fi înconjurată de dragoste. Mă neliniștea însă sinceritatea și incapacitatea ei de a se detașa de stările sufletești ale celorlalți. Am prevenit-o o dată și o tot preveneam de bănuielile negre pe care le aveam despre Sir Quentin.

Revoltată, Dottie mă întrebă :

— M-ai băgat în grupul ăsta ca să te folosești de mine ? !

— Da. Și credeam că tot ce se întîmplă aici o să te amuze. Nu te lăsa prinsă de grup ! Oamenii ăștia sînt infantili și parcă se prostesc tot mai mult pe zi ce trece.

— Am să mă rog Sfintei Fecioare pentru tine.
— Tu şi Sfînta ta Fecioară !
Deşi eram credincioasă, simţeam cu putere că ideile ei despre religie trebuie să fie diferite de ale mele. Acelaşi lucru l-am simţit şi la mulţi ani după aceasta, cînd Dottie îşi trîmbiţa pierderea credinţei, ceea ce mă făcu să simt o mare uşurare. Credinţa ei mă stingherea, căci dacă a ei era cea adevărată, atunci însemna că a mea trebuia să fie ceva fals, negreşit.
— Ai vrut să profiţi de pe urma mea ! Am să mă rog pentru tine ! îmi spuse odată, după ce ne-am întors de la o adunare.
— Roagă-te mai bine pentru membrii Asociaţiei Autobiografice !
Nu ştiu ce anume mă făcea să o consider pe Dottie prietena mea. Cred că şi ea simţea acelaşi lucru, deşi nu îi plăcea prea mult de mine. Pe vremea aceea şi printre persoanele pe care le frecventam, îţi făceai prieteni chiar şi fără voia ta. Unde te învîrteai, dădeai de ei. Se lipeau de tine ca hainele flanelate de trup, ca valizele goale de cei săraci. Nici nu-ţi trecea prin gînd să te descotoroseşti de ei doar pentru că nu-ţi plăceau prea mult. Viaţa asta de la periferia intelectuală a anului 1949 era un univers în sine...
Discutam despre întîlnire. Era deja sfîrşitul lui noiembrie. Tot drumul spre casă am discutat în contradictoriu cu Dottie ; şi în autobuz, şi la coadă, în faţa unui magazin alimentar unde se vindea ceva, nici nu mai ştiu ce anume.

Coada tot creştea, noi eram pe locul zece la rînd, dar, fiind ora închiderii, băcanul cu şorţ cafeniu îşi închise uşile cu un pocnet al zăvorului şi noi ne văzurăm de drum.
Asociaţia Autobiografică reuşi să i-l scoată pe Leslie din cap. Nici una din noi două nu l-am mai văzut de trei săptămîni. Hotărîsem s-o termin cu el ca relaţie amoroasă, ceea ce nu era o problemă pentru mine, cu toate că mi-era dor de chipul lui şi de discuţii. Pe Dottie o înfuria indiferenţa mea ; i-ar fi plăcut cu mult mai mult să mă ştie îndrăgostită de Leslie, fără să-l pot avea. Aşa, simţea că scad din preţul mărfii ei.
În după-amiaza aceea, participam pentru a treia oară la o întîlnire cu „scriitorii“ lui Sir Quentin. Pînă acum, Dottie nu a scris nimic personal care să poată fi citit în public. A scris doar o spovedanie lungă despre Leslie şi tînărul poet şi despre suferinţele care au urmat. Dar eu i-am rupt-o, avertizînd-o foarte dur să nu mai facă astfel de destăinuiri.
— De ce ?
Nu puteam să-i spun de ce, căci nu ştiam nici eu. I-am spus doar că o să fiu în stare să-i explic „de ce“ doar după ce voi fi scris alte cîteva capitole la romanul meu.
— Ce are a face romanul cu toate astea ? întrebă Dottie foarte rezonabil.
— E singura modalitate în care pot trage o concluzie despre ceea ce se întîmplă la Sir Quentin. Mă pot bizui doar pe propria mea voce interioară. Iar tu trebuie să te iei după

ceea ce-ți spune intuiția mea, Dottie! Te-am prevenit doar să nu te dai de gol!

— Dar îmi place de toți oamenii ăștia și Beryl Tims e o dulce! Iar Sir Quentin o fi el bizar, dar îți insuflă atîta încredere, nu? Seamănă cu un preot pe care l-am cunoscut ca fată, la o școală de călugărițe. Îmi pare sincer rău pentru el, că are așa o mamă bătrînă și nesuferită. E un om bun...

Eram cu Dottie la mine în cameră, și încercam să descurc ițele în timp ce ea, senină, pleda pentru completa ei atașare. Am presimțit atunci că ne pasc niște necazuri, fie pe ea, fie pe mine, prin ea.

— Dacă asta-i ceea ce simți, ce mai stai acolo? Ar trebui să-ți cauți un alt loc de muncă.

— Dar m-am implicat deja în treaba asta. Trebuie să aflu tot ce se întîmplă mai departe. Simt că se pune la cale o escrocherie.

— Dar pe mine nu mă lași să mă implic...

— Nu, e prea periculos. Eu una, nici nu m-aș gîndi la așa ceva.

— Mai întîi spui că te simți implicată, apoi, că nici nu te gîndești să te implici prea mult. Adevărul e că ți-e ciudă că mă înțeleg atît de bine cu toată lumea, cu Sir Quentin, cu Beryl, cu membrii Asociației!

Se înțelegea, într-adevăr, foarte bine cu toată lumea. În după-amiaza aceea, și-au făcut apariția toți membrii care au mai rămas în asociație. Erau, cu Dottie cu tot, doar șapte în total.

Doamna Tims o acapară imediat, în holul de la intrare, ca s-a întrebe, pe o voce joasă, dacă mai are vești de la soțul ei. Dottie îi șopti ceva, vădit tulburată. Eu eram prinsă cu sosirea lui Maisie Young, care se descurcă de minune cu piciorul ei accidentat, și cu părintele Egbert Delaney, care era cam agitat. Am auzit-o totuși din cînd în cînd pe Beryl Tims exclamînd cîte o expresie de genul: „Porcul!", „Ce porcărie!" „Ar trebui să fie deportați pe o insulă." Am tot încercat s-o scot pe Dottie din discuția asta, dar nu voia nicidecum să vină după mine în birou, pînă cînd nu-și termină conversația cu Beryl Tims. A trebuit deci să le las pe cele două siameze și să-mi văd de treabă.

În ultimele șapte săptămîni, membrii care au rămas fideli asociației s-au cam alarmat de modificările făcute în biografiile lor. Într-o zi, pe la sfîrșitul lui octombrie, Sir Quentin m-a anunțat:

— Domnișoară Talbot, cred că adaptările dumitale amuzante au fost, pînă acum, binevenite, dar a sosit timpul ca eu să preiau conducerea. Văd că n-am încotro! E o chestiune de responsabilitate morală.

Nu m-am împotrivit defel, dar din cîte am văzut pînă acum, oamenii care spun: „Asta-i o chestiune de responsabilitate morală", pe tonul acesta inflexibil și încruntat, încearcă să se justifice pentru ceva anume și sînt, în general, lipsiți de orice scrupule.

— După cum știi, toți membrii sînt foarte sinceri, cei mai mulți dintre ei sînt chiar prea

sinceri, dar nu au un spirit de conservare prea dezvoltat. După părerea mea...

Nu-l mai ascultam. Era doar vorba de un simplu loc de muncă și, în multe privințe, eram chiar bucuroasă să scap de sarcina asta nesuferită de a-mi irosi spiritul de inventivitate tot înveselind biografiile astea deprimante. Cu excepția lui Maisie Young, care încă mai scria despre Existența transcendentală și despre Unicitatea vieții, toți ceilalți au început deja, și la îndemnul lui Sir Quentin, să aștearnă pe hîrtie poveștile amoroase ale primei lor tinereți. Eu nu i-aș fi considerat tocmai sinceri, cum îi tot caracteriza Sir Quentin. Pînă acum, nu s-a dezvăluit mare lucru. Doamna Wilks povestește cum, în 1917, înainte de evadarea ei din Rusia, un soldat i-a rupt bluza. Baroana Clotilde spune că a fost surprinsă în pat cu profesorul ei de muzică în acel superb castel francez de lîngă Dijon. Părintele Egbert Delaney, care și-a început autobiografia cu niște emoții tulburătoare, continuă acum, la fel de emoționat, să descrie cum a fost el năpădit de gînduri necurate cînd a auzit pentru prima dată o spovedanie. Lady Bernice „Bucks" Gilbert face o retrospectivă asupra adolescenței ei, dedicînd un spațiu considerabil aventurii lesbiene cu căpitana echipei de hochei, totul fiind plasat într-o atmosferă de soare-apune din dealurile Cotswold. Timidul Sir Eric relatează o aventură de liceu cu un alt băiat. Singurul lucru interesant al aventurii sale era faptul că — oricare ar fi fost natura păcatului de care s-a făcut vinovat, aparent ceva minor — mintea

tînărului Eric era în tot acel timp preocupată de o actriță care stătea în gazdă la părinții lui.

Sir Quentin considera aceste destăinuiri a fi sincere, subliniind întruna cuvîntul „sincer", ceea ce mă enerva la culme.

„A sosit momentul să preiau eu conducerea. Asta-i o chestiune de responsabilitate morală"...

*

* *

— Nu trebuia să-mi rupi povestirea, îmi reproșa Dottie în timp ce stăteam împreună în camera mea, în acea seară de noiembrie. N-aveam nimic de oferit, și m-am simțit mizerabil !

— I-ai oferit, în schimb, întreaga poveste lui Beryl Tims !

— Uneori simți nevoia să-ți încredințezi inima cuiva, și Beryl e o adevărată prietenă. Și e revoltător să vezi cum trebuie să alerge după bătrîna aia nesuferită !

De cîteva săptămîni, ai casei angajaseră o infirmieră care să aibă grijă de Lady Edwina ; era o femeie tăcută, iar Beryl Tims o disprețuia profund. Acum, Edwina nu mai constituia, firește, o povară pentru doamna Tims, dar devenise mai nostimă și mai poznașă ca oricînd. Țineam mult la ea. La ultima ședință a Asociației Autobiografice, despre care stăteam tocmai de vorbă cu Dottie, Edwina se înființă în cameră, aducînd ceaiul ; venise îmbrăcată într-o rochie de catifea verde pal, cu multe șiraguri lungi de perle la gît. Era o încîntare

să-i privești rîdurile rujate și pleoapele mînjite de la vopseaua pentru gene. Avea multă grație și expresivitate în mișcări și era reținută. Doar cînd se făcu vremea să se retragă, și cînd sora intră, călcînd sfioasă în vîrful picioarelor, ca s-o ia de acolo, Edwina începu să chicotească prelung, apoi zise :

— Ei, dragii mei, ați ajuns acolo unde a vrut el să vă aducă, nu-i așa ? Ha ! Aveți numai încredere în fiul meu, Quentin !

Degetul ei arătător, scheletic, de la mîna dreaptă se îndreptă acum spre Maisie Young.

— Tu nu, de tine încă nu s-a luat !

Maisie era ca hipnotizată de unghia lungă și roșie îndreptată spre ea.

— Mamă ! strigă Quentin.

Mă uitam la Dottie. Șușotea ceva cu Beryl Tims și dădea afirmativ din cap a înțelegere și compasiune, chipurile. În timpul discuției pe care am avut-o în camera mea, Dottie era posomorîtă și îmi tot spunea cît de rău îi părea de Beryl Tims și cît de mult ar fi dorit ca Edwina să fie dusă la un azil de bătrîni. Nu i-am răspuns, aveam impresia că vrea să mă întărîte. Totodată, îmi dădeam seama că era obosită. Nu știu cum se făcea, dar eu nu prea îmi amintesc să fi fost prea obosită pe vremea aceea. Probabil că uneori ajunsesem și eu chiar la capătul puterilor, căci mă băgam într-un milion de treburi și în tot felul de combinații. Dar pur și simplu nu pot să-mi amintesc vreo situație în care să mă fi simțit atît de sfîrșită cum o vedeam în acea clipă pe Dottie.

După ce i-am dat un ceai, m-am oferit să-i citesc puțin din romanul meu. Am făcut asta atît pentru propria mea plăcere, cît și ca să-i abat gîndurile. Totodată, o măguleam. Am citit totuși mai mult pentru mine însămi, căci aveam intenția să mai scriu vreo cîteva pagini după ce Dottie va fi plecat acasă, iar această lectură ar fi fost o bună încălzire.

Ajunsesem cu romanul acolo unde nepotul lui Warrender, Roland, și soția acestuia, Marjorie, se hotărăsc să parcurgă toate documentele lui Warrender, pentru a i le încredința apoi lui Proudie ; Prudence, bătrîna mamă a lui Warrender, îl alesese pe savantul american pentru a se ocupa de hîrtii. Aceasta se întîmpla la trei săptămîni după înmormîntarea simplă, făcută la țară, în sînul familiei, și pe care am descris-o în amănunt. Lui Dottie, partea cu înmormîntarea i se părea prea „rece“ ; dar asta nu mă deranja defel. Aveam chiar impresia că argumentele ei erau un semn bun.

— Tragedia morții lui Warrender nu e prea convingătoare, zise.

Nici asta nu mă deranja. Eram acum la un alt capitol, cel scris din punctul de vedere al lui Roland, care susținea că unchiul său, Warrender Chase, fusese un om deosebit, dar că, din nefericire, a murit prematur, în floarea vîrstei. Roland a avut grijă ca părerile lui să devină niște certitudini publice, pentru a se demonetiza apoi treptat, treptat.

Familia se bucura, în secret, de nenorocirea care se abătuse asupra ei, căci miza pe faptul că Roland și Marjorie își vor face conștiincios

datoria, lecturînd, împreună cu Proudie, hîrtiile lui Warrender, pentru ca, în final, să scoată ceva de genul *Viața și Corespondența lui...* sau niște memorii. Orice ar ieși din aceste preocupări și chiar dacă ar fi să dureze ani de zile, familia era încredințată că nu putea ieși decît ceva foarte interesant. Misiunea pe care o are de îndeplinit, cum e și firesc, îl întristează pe Roland, mai ales în timp ce răsfoiește prin hîrtiile celui dispărut. Warrender Chase, care doar în urmă cu cîteva săptămîni fusese atît de plin de viață, era acum tot atît de irevocabil dispărut. Roland e trist și puțin descurajat. De ce oare a început Marjorie să se spilcuiască, ea, care pînă acum fusese o femeie cam nevrotică și ofilită pentru cei treizeci de ani ai ei ! ? Era vizibil cum, imediat după înmormîntare, a început parcă să înflorească și să se binedispună. Proudie își dă foarte bine seama de ce se întîmplă cu Marjorie.

Cele de mai sus sînt, desigur, doar o schiță grosolană. Cert e însă că lui Dottie nu i-a plăcut această parte. Voi citi acum chiar fragmentul cu care ea nu se împăca deloc :

— Ce-i cu tine, Marjorie ? o întrebă Roland.

— Ce să fie ! ?

— Întreb și eu..., continuă el.

— Am impresia că mă acuzi pentru faptul că mi-e bine.

— Mda, într-un anumit fel, da ! Se pare că moartea lui Warrender nu te-a afectat deloc !

— Ba da, a afectat-o de minune ! intervine Proudie."

(Înainte de a trimite cartea editorului, am schimbat „de minune" cu „în bine". Probabil că citeam prea mult Henry James pe vremea aceea și cu „de minune" am cam sărit peste cal.)

Cînd am ajuns la acest punct al povestirii, Dottie mă întrebă :

— Eu nu știu unde vrei să ajungi ? ! Este Warrender Chase un erou pozitiv sau nu ?

— Sigur că este.

— Atunci, elementul rău e Marjorie.

— Cum poți să spui așa ceva ? Marjorie e doar o închipuire, ea nu există.

— Marjorie este răul în persoană !

— Cum adică în persoană ! ? Marjorie e făcută doar din cuvinte.

— Să știi că cititorilor le place să-și cunoască bine locul, și în romanul ăsta, ei nu și-l cunosc. Marjorie pare să danseze pe mormîntul lui Warrender.

Dottie știa ce știa. Și eu eram conștientă de faptul că nu îi ajut pe cititori să afle de partea cui trebuie să se posteze, dar pur și simplu nu mă simțeam obligată să le dau indicații despre cum trebuie să judece. Pe de altă parte, Dottie a fost cea care mi-a sugerat ideea pentru scena din finalul cărții, în care Marjorie realmente dansează pe mormîntul lui Warrender.

— Știi, ai ceva dur în tine, Fleur. Tu nu crezi că ești cam prea bărbătoasă ?

Asta m-a enervat la culme și, ca să-i arăt că sînt femeie, am rupt paginile respective din roman, le-am îndesat în coșul de gunoi, am început să plîng, apoi am dat-o afară cu țipete

şi fără menajamente, aşa încît l-am făcut pe domnul Alexander să se aplece peste balustradă şi să bombănească.

— Ieşi afară ! i-am strigat lui Dottie. Tu şi bărbatul tău mi-aţi distrus romanul !

După aceea, m-am dus la culcare şi am adormit împăcată.

A doua zi dimineaţa, după ce mi-am recuperat paginile rupte din coşul de gunoi, le-am lipit la loc şi am plecat la slujbă. Pe drum, m-am oprit la biblioteca publică din Kensington, ca să împrumut *Apologia* lui John Henry Newman, pe care i-o promisesem de mult lui Maisie Young. Sigur că ar fi putut să şi-o procure şi singură, chiar aşa infirmă cum era, dar făcea parte din acea categorie socială, nicidecum dintre cele mai needucate, care mereu te întreabă cum se poate face rost de cîte o carte. Ei ştiu foarte bine că pantofii se cumpără de la pantofar, că produsele alimentare se iau de la băcănie, dar n-au atîta imaginaţie cît să se ducă la o bibliotecă.

Cu toate acestea, mi-era dragă Maisie şi speram ca paginile sublime din autobiografia lui Newman să o călăuzească spre lumea dulce a oamenilor făcuţi din carne şi oase, chiar dacă contextul cărţii era spiritul. Maisie cerea să fie dusă de mînă.

Am găsit cartea pe rafturile bibliotecii şi, tot acolo, am dat şi de o altă carte, pe care n-am mai văzut-o de ani de zile : autobiografia lui Benvenuto Cellini. Mi-era de parcă m-aş fi întîlnit cu un vechi prieten. Am împrumutat ambele cărţi şi mi-am văzut, fericită, de drum.

CAPITOLUL PATRU

ÎN DUPĂ-AMIEZELE DE DUMINICĂ de pe la sfîrşitul lui noiembrie, am început s-o iau pe Edwina la plimbare. Asta rezolva deci problema pentru după-amiezele în care sora era liberă, iar doamna Tims, plecată mereu la ţară cu Sir Quentin. Şi mie îmi conveneau aceste plimbări, pentru că îmi plăcea de Edwina şi, în al doilea rînd, pentru că se încadra atît de bine în viaţa mea. Cînd era vreme bună, o luam cu un taxi şi apoi o plimbam în cărucioru ei rabatabil pe la periferia cartierului Hampstead Heath. Ne plimbam întotdeauna cu bunul meu prieten, Solly Mendelsohn, şi apoi mergeam fie la o ceainărie, fie la el, să bem un ceai. Solly era ziarist, şi lucra mereu noaptea, aşa că nu-l vedeam decît ziua.

Puteam discuta orice de faţă cu Edwina. Ea era încîntată de orice făceam sau spuneam noi, ceea ce era minunat, pentru că lui Solly, atunci cînd scăpa din jug, îi plăcea să blesteme şi să-şi reverse veninul pe viaţă, chit că era foarte blajin din fire şi inimos. La început, din respect pentru vîrsta înaintată a Edwinei, Solly era foarte precaut, dar în curînd o dibui :

— Ești tare simpatică, Edwina !

De la război încoace, Solly a rămas șchiop de un picior.

Mergeam încet și ne tot opream pe drum atunci cînd simțeam nevoia să ne odihnim de la împinsul căruciorului sau cînd voiam să întărim cele spuse. Așa se întîmplă, de pildă, și cînd i-am povestit că Dottie îmi tot critică romanul și că deja regret că i-am citit chiar și puțin din el.

— Nu ești întreagă la minte, zise el, schiopătînd mai departe.

Era un bărbat masiv, cu un profil superb de evreu frumos, bucuria sculptorilor. Se opri din mers ca să-mi spună din nou :

— Ești nebună de-a binelea dacă o bagi în seamă pe idioata aia !

Își luă apoi, din nou, în primire mînerul căruciorului și ne văzurăm de drum.

— Pentru mine, Dottie e, într-un fel, cititorul standard.

— La dracu cu cititorul standard, pentru că așa ceva nu există !

— Asta zic și eu ! strigă Edwina. La dracu cu cititorul standard, că nu există așa ceva !

Îmi plăcea să știu cum scriu și atîta vreme cît Dottie putea urmări ceea ce scriam, nu-mi păsa dacă era sau nu de acord cu mine. Nici nu mă puteam aștepta la alte verdicte din partea unei mironosițe, așa că ne certam adesea, dar, fiind totuși prietene, mă ruga mereu să-i citesc mai departe. Edwina și Solly erau și ei la curent cu ceea ce scriam.

— Îmi amintesc, zise Edwina cu vocea ei gîgîitoare, cît am rîs de mult la scena aceea cu ceremonia comemorativă organizată de Compania Pescarilor Creștini în cinstea lui Warrender Chase.

Mai mulți oameni de pe stradă s-au întors să se uite la Edwina, care vorbea foarte strident. Erau atrași de ridurile ei fardate, de dinții verzui și de unghiile date cu roșu. Toată apariția asta era purtată de o voce ascuțită și învăluită în blănuri luxoase. Edwina avea peste nouăzeci de ani și putea muri în orice clipă, ceea ce se și întîmplă după șase ani. Iar bunul meu prieten, Solly, muri și el în anii șaptezeci ai acestui secol, pe cînd eu eram plecată departe de casă. Cînd era deja grav bolnav, începu să-mi trimită cîteva din cărțile despre care știa că mi-ar fi făcut cu siguranță plăcere.

Una din aceste cărți mă transportă înapoi în timp ; mă și vedeam din nou în Hampstead Heath, iarna. Era o ediție rară a autobiografiei lui John Henry Newman, *Apologia pro Vita Sua*. Cealaltă carte era o ediție italiană, legată în verde și aurită, din *La Vita* a îndrăgitului meu Benvenuto Cellini.

Questa mia Vita travagliata io scrivo...

Solly era foarte cald și deschis cu mine în timpul plimbărilor prin Hampstead, iar Edwina, mereu dispusă să ne liniștească în zbuciumul vieților noastre, șuierînd ca un cor grec antic în timp ce discutam vrute și nevrute. Încă nu terminasem cu lucrul la *Warrender Chase*, și Solly mi-a și găsit un editor, cam amărît, ce-i

drept, unul care își avea birourile într-o magazie din Wapping, și care, bazîndu-se pe liniile de forță ale primelor două capitole, era gata să-mi ofere un contract cu un avans de zece lire, plata pe loc. Țin minte că în timpul unei plimbări, am discutat cu Solly despre contract. Era o zi uscată și bătea vîntul. Cînd i l-am arătat, ne-am oprit din mers și Solly luă documentul în mînă. Hîrtia îi flutura în vînt :

— Spune-i să se spele pe cap cu contractul ăsta, zise. Nu cumva să semnezi !

— Da, da, da, îi ținu și Edwina isonui. Spune-i editorului să se spele pe cap cu el.

Nu-mi plac deloc dulcegăriile, dar împrejurările, atmosfera din Hampstead Heath, vremea, căruciorul, precum și Solly cu Edwina, ei înșiși, în esența lor, mă făceau să-mi pară totul învăluit de vrajă. Eram fericită. Am dus-o pe Edwina într-o ceainărie, unde ea ne turnă ceaiul în cești și conduse o conversație foarte stilată, de femeie de lume.

Toate astea se petreceau pe la mijlocul lui decembrie 1949. Multe nopți mi le petreceam atunci lucrînd la *Warrender Chase* și aveam deja în minte tema pentru următorul roman. Îmi doream foarte mult să fac rost de atîția bani cît să-mi pot permite să caut o altă slujbă, dar asta nu era posibil pînă ce nu primeam un avans de la vreun editor.

Și mai era ceva ; slujba mea la Sir Quentin îmi menținea trează o anumită curiozitate. Ceea ce se petrecea acolo ar fi putut foarte

bine să-mi și influențeze romanul, dar nu se întîmplă așa. Dimpotrivă, abia după ce am terminat de scris cartea în luna ianuarie a anului 1950, m-am mai lămurit cu intențiile lui Sir Quentin.

* * *

Pe la sfîrșitul lui ianuarie 1950, am început să observ deja la toți membrii asociației o oarecare decădere.

Fusesem bolnavă de gripă și nu m-am mai dus la lucru două săptămîni. Mai întîi, se îmbolnăvise Dottie de gripă, era chiar după Anul Nou, și eu mi-am petrecut aproape toate serile cu ea ca s-o îngrijesc, presimțind totodată că o să mă îmbolnăvesc și eu. Pesemne că asta am și vrut. În acele săptămîni de la începutul lui ianuarie cînd mă duceam pe la Dottie cu cumpărăturile și cu alte lucruri de care avea nevoie, venea și Leslie destul de des ca s-o vadă. Nu mai stătea la Dottie, se mutase la prietenul lui, poetul. Dar era ceva în gripa asta care o făcea pe Dottie mult mai degajată ca de obicei. Parcă nu mai era într-atîta de mironosiță și se abținea să-i spună lui Leslie că se roagă pentru sufletul lui. Mai ținea însă în pat niște relicve ale copilăriei ei, un urs de pluș, cîteva păpuși, o paiață ; și toate erau așezate în partea de pat unde dormise Leslie. Totdeauna i-a plăcut să-și împodobească patul cu jucăriile astea, așezîndu-le de-a lungul cuverturii. Știam că asta îl scotea din sărite, dar

presupun că acum, fiind ea bolnavă, era mult mai indulgent, căci îi aducea din cînd în cînd și flori. Nu erau tensiuni între noi, deși ne făcea chiar plăcere să ne jucăm cu vorbele. În tot acest timp, eu mă întrebam în sinea mea ce oi fi putut găsi oare la Leslie. Aveam acum impresia că și-a mai pierdut din farmec, cel puțin din farmecul lui masculin. Dar eram fericiți. Am reușit chiar s-o fac pe Dottie să rîdă la ceea ce îi povesteam despre Sir Quentin, cu toate că în sinea ei lua Asociația Autobiografică foarte în serios.

Acum, cînd îmi veni și mie rîndul să bolesc, aveam febră, stăteam în pat și scriam la roman. Gripa asta mi-a venit însă de minune. Așa am reușit să-mi termin cartea mai repede. Scriam cam pînă la șase seara, cînd îmi obosea deja mîna. Atunci apărea și Dottie cu un termos plin de supă și cîteva feliuțe de slănină, pe care le frigea pe plita mea, apoi le tăia bucățele, ca să le pot înghiți mai ușor. Slăbise de la gripă, și din cocul răsucit în creștet îi atîrnau niște smocuri de păr, așa încît părea acum mai relaxată. Zicea că fusese la Sir Quentin să-l ajute în treburile mele.

— Dottie, tu pur și simplu nu ai voie să-l iei în serios pe omul ăsta !

— Beryl Tims e moartă după el, zise.

— Oh, Doamne !

Chiar în ziua aceea lucram la capitolul în care, din scrisorile personajului meu, Charlotte, reiese faptul că era atît de îndrăgostită de Warrender, încît era chiar în stare să-și încalce propriile instincte sănătoase sau, mai bine

spus, să uite de ele, doar ca să-i cîștige bunăvoința și să fie puțin băgată în seamă. Personajul meu, Charlotte, mironosița mea fictivă, a ajuns mai tîrziu să fie considerată unul din personajele mele excentrice. Dar nu-mi păsa. Am născocit-o într-una din acele zile și nopți de fierbințeală, cînd îmi venise și mie rîndul la gripă, care ar fi putut lesne da în pleurezie. Dar eu n-am regretat niciodată profilul pe care i l-am dat Charlottei, căci nu scriam doar ca să mă aflu în treabă și pentru ca cititorii să mă considere o persoană cumsecade ; eu scriam pentru ca, prin combinațiile mele de cuvinte, să exprim scînteieri de adevăr și de veșnică mirare în fața vieții, și să traduc gîndurile tăcute în cuvinte. Nu văd de ce să nu-mi scot la iveală bucuria pe care o simt cînd îmi aud propria voce în timp ce lucrez. Căci nu vreau să țin pentru mine nimic din ce i-ar putea lumina și pe alții.

Am abordat povestea lui Warrender Chase cu multă ușurință și fără implicare afectivă, după cum mi-e obiceiul atunci cînd vreau să comunic ceva foarte serios. Dacă un scriitor, oricare ar fi povestea pe care ne-o dă, emite cumva pretenția de a fi trăit pe propria-i piele experiențele tragice descrise în carte — cînd el șade, de fapt, relativ comod la o masă, cu creionul sau cu tocul în mînă ori bate textul la mașină — atunci acel scriitor este un mare ipocrit. M-am desfătat cu Prudence, mama lui Warrender, și cu dictoanele ei de îngropăciune : și am convins-o să-i înmîneze documentele lui Proudie, savantul american, pe care îl con-

sidera atît de nostim. Am urmărit acest fir al acțiunii scenă după scenă, începînd cu eliberarea vădită a lui Marjorie dintr-o mare neliniște — ceea ce se întîmplă după moartea lui Warrender — situație incriminată de soțul ei, Roland, nepotul care își adoră unchiul. Apoi, se descoperă scrisorile și însemnările rămase după moartea lui Warrender Chase. În carte, dau mereu citate din aceste scrisori, ceea ce, în final, nu face decît să întărească bănuielile pe care eu i le-am tot inoculat cititorului pe parcurs. Warrender Chase era, în intimitatea lui, un puritan sadic, care își făcuse un fel de *hobby* din înființarea unui grup, ales special pe criteriul slăbiciunii morale și mentale a membrilor, și în care el a însămînțat un teribil sentiment de falsă vinovăție, pe care îl alimenta întruna. După cum am menționat în carte, se știa de adunările secrete de rugăciune ale lui Warrender, însă doar în măsura în care ele erau considerate a fi o chestiune mult prea delicată pentru a fi discutată în public. Warrender își cultivase deja un adevărat mit despre el însuși, atît de greu de atins, încît nimeni nu avea curajul să se amestece în viața lui intimă, pentru a nu fi considerat „vulgar". Se bănuia că e un mistic și se știa cu siguranță că era unul din stîlpii Bisericii Anglicane din Londra, că ținea conferințe la universități și că era corespondent al revistei „Times". Dumnezeu știe de unde îl am pe Warrender Chase ăsta, căci nu-și trăgea seva din nici un cunoscut de-al meu.

Știu doar că am început să scriu romanul într-un restaurant de lîngă stația de metrou High Street. Eram singură la o masă și tocmai luam cina. Rar mîncam în oraș pe banii mei, dar probabil că în ziua aceea aveam fonduri mai serioase. Mîncam și trăgeam totodată cu urechea la conversația ce se purta la masa vecină. Cineva spuse :

— Stăteam cu toții în salon și îl așteptam...

Atîta mi-a fost de-ajuns, așa am început să scriu. Tot restul s-a țesut singur din acea propoziție.

Am născocit, mai apoi, pentru eroul meu un adevărat raport cu acte de vitejie din războiul din Burma, reușind chiar să-l fac să pară autentic, deși descrierea războiului era foarte sumară, căci aveam la dispoziție mult prea puține informații. Am fost foarte surprinsă, mai tîrziu, să aflu cît de convingătoare și pline de miez li s-au părut cititorilor aceste pățanii de război ale lui Warrender, cînd știu că eu am spus de fapt atît de puține lucruri. Un veteran în carne și oase al războiului din Burma mi-a și scris, ca să-mi comunice cît de realistă i s-a părut lui prezentarea. Dar de atunci am aflat și singură că, în arta scrisului, nu ai nevoie de prea multe cuvinte ca să exprimi întregul ; și că, pe de altă parte, o mulțime de cuvinte nu reușesc să exprime uneori decît foarte puțin.

Niciunde în carte nu am descris motivele de acțiune ale lui Warrender. Am arătat doar ce efect aveau vorbele și aluziile sale. Adevărata dihotomie în caracterul său era între acea re-

ligiozitate formal — publică și stilul său particular, sectar de viață. În timpul adunărilor de rugăciune se arăta a fi un fanatic al Bibliei, cu mare putere asupra membrilor sectei. Așa, de pildă, l-a îndemnat pe unul din membri să renunțe la postul său din Ministerul Apărării, cum se numea pe atunci, și să-și vîndă toate bunurile, cu scopul de a-i hrăni pe săraci, pentru ca, în final, acesta să moară pe o bancă de parc, într-o noapte cețoasă de noiembrie. Asta era, evident, pe gustul lui Warrender. Dar am dat de înțeles că el însuși vedea creștinismul într-o lumină mult mai emancipată și mai practică. „Îndemnat" e poate un cuvînt mult prea blînd, căci el ațîța și teroriza oamenii cu ajutorul cuvîntului Domnului. Am arătat în roman că, dintre toți membrii grupului său, și-a ales patru femei pe care le-a făcut să sufere cel mai mult, căci ura femeile. Una din ele s-a sinucis, neputîndu-și suporta povara vinovăției, pe care el a avut grijă s-o sădească în ea, și convinsă fiind că nu are nici un prieten de nădejde. Alte două femei au înnebunit de-a binelea ; una din ele era Charlotte, mironosița care i se înrobise total. Marjorie, soția nepotului său, era și ea pe punctul de a face un colaps nervos cînd Warrender a murit în accidentul de mașină. Criticii s-au tot întrebat dacă Warrender își iubea sau nu nepotul. Dar eu de unde să știu, cînd Warrender Chase nici n-a existat vreodată ? ! El e doar o alcătuire din cîteva sute de cuvinte, semne de punctuație, propoziții, paragrafe și o sumedenie de semne de pagină. Dacă aș fi

conceput motivele de acțiune ale lui Warrender sub formă de studiu psihologic, aș fi precizat acest lucru. Dar mie nu mi-a plăcut niciodată să mă ocup de motivațiile psihologice.

Sprijineam paginile pe partea de jos a unei tăvi și lucram de zor ca să-mi termin romanul acolo, în patul în care zăceam bolnavă în acea iarnă, cînd gripa începuse deja să-mi atace bronhiile și plămînii. Eram prea răgușită ca să-i pot citi chiar și numai cîteva pagini lui Dottie. Dar cînd începu să-mi vorbească despre Sir Quentin și îmi zise că „Beryl Tims e îndrăgostită de el", am sărit în sus ca arsă, și cu toată febra mea, am exclamat :

— Oh, Doamne !

Numai gîndul că cineva s-ar putea îndrăgosti de Quentin Oliver îmi depășea puterea de imaginație.

CAPITOLUL CINCI

AM ÎNCEPUT SĂ SIMT ACUT decăderea morală a membrilor Asociației Autobiografice exact la sfîrșitul lui ianuarie 1950, la o săptămînă după ce am terminat de scris cartea. Eram sleită de puteri după gripă, dar fericită că mi-am terminat treaba. Nu aveam prea mari speranțe de succes public cu *Warrender Chase*, puneam însă deja la cale o carte mai bună. Solly îmi găsi un alt editor în locul celui cu contractul atît de ocărît. Acest editor, pe nume Revisson Doe, era un bărbat mai în vîrstă, cu un cap rotund și chelie lucioasă, care te invită parcă s-o mîngîi dacă o vezi în fața ta la biserică sau la teatru. Spunea că, după el, *Warrender Chase* e o carte deșănțată, mai ales acolo unde scriitura e mai laxă și că „tinerii din ziua de azi sînt bolnavi sufletește" ; nutrea însă speranța, zicea, că firma sa își va putea permite să scoată cartea, chiar și în pierdere, cu perspectiva că vor primi de la mine și cărți mai seroase. Îmi dădu apoi o foaie imprimată, chipurile formularul de contract — tip ; nu era un contract prea rău, dar nici grozav de bun. Abia mai tîrziu, și prin

proprie observație, am aflat că firma sa, „Parc și Revisson Doe", avea o mașină de imprimat care le producea „formularul de contract — tip" care se potrivea întotdeauna exact cu ceea ce voiau ei să obțină de la fiecare autor în parte. Dar Revisson Doe încerca să-mi intre în grații prin povestioare amuzante din tinerețea lui, de pe vremea cînd era curier la un săptămînal literar. Odată, povesti el, fusese trimis la stația de metrou Holborn, să-l întîmpine pe W. B. Yeats, „un ins în pelerină neagră".

— Îl întreb : „Dumneavoastră sînteți domnul Yeats ?". Yeats s-a oprit, și-a ridicat mîna dreaptă și a spus : „Eu mi-s".

Dar toate acestea aparțineau deja trecutului ; de aceea, mi-am luat, momentan, rămas bun de la Revisson Doe după ce, bineînțeles, am semnat contractul. *Warrender Chase* urma să fie publicat prin iunie, și acum nu aveam altceva de făcut decît să aștept șpalturile. Pe la sfîrșitul lui ianuarie, cînd m-am dus înapoi la lucru, cartea nu mă mai preocupa deloc.

Șpalturile mi-au venit în martie, și cînd am dat din nou ochii cu *Warrender Chase* al meu, m-am simțit atît de înstrăinată de el, încît nu mă puteam concentra pentru a găsi greșelile de tipar. De aceea, într-o după-amiază, m-am dus cu Solly la St. John's Wood, ca să ne întîlnim cu prietenii noștri, Theo și Audrey, soț și soție, amîndoi romancieri cu cîte o carte publicată. Asta le dădea, în lumea aceea literară strict ierarhizată, un ascendent asupra prietenilor mei nepublicați încă, pe care îi

întîlneam la cenaclurile de poezie. Theo și Audrey fură de acord să-mi facă ei corecturile. I-am rugat să nu opereze nici o modificare, ci să caute doar greșelile de ortografie.

Erau amîndoi oameni de treabă.

— Pari tare agitată, zise Theo. Ce-i cu tine ?

— Chiar este foarte agitată ! confirmă Solly.

— Da, sînt cam tracasată, dar nu voiam să dau explicații suplimentare.

— O omoară serviciul ăsta, zise Solly, apoi tăcu.

Audrey îmi puse la pachet niște cornuri și sandvișuri rămase de la ceai.

De vreo două luni încoace, cam de pe la sfîrșitul lui ianuarie, am început să văd parcă o oarecare asemănare între membrii grupului și clădirile bombardate, care încă mai sluțeau aspectul străzilor londoneze. Aceste ruine se deteriorau văzînd cu ochii ; tot în decădere erau și membrii asociației.

Dottie nu vedea nimic din toate astea.

Într-o zi, Sir Eric Findlay mă întrebă :

— Oare nu crezi că doamna Wilks nu e în toate mințile ?

Cel mai prudent lucru mi se păru atunci să-l întreb :

— Ce înseamnă să fii în toate mințile ?

Părea speriat. Era după prînz, și ne beam singuri cafeaua în salonul doamnelor din Bath Club, care, datorită unui incendiu în localul său de bază, era acum găzduit de Conservative Club.

— Ce înseamnă să fii în toate mințile ! ? Uite, de pildă, dumneata ești în toate mințile, Fleur, și toată lumea știe asta ! Problema e că toți sînt de părere că... Nu crezi că a venit timpul să ne vedem fiecare de drum ? Mai bine să ne tragă o săpuneală zdravănă decît să ne mai bălăcim în băltoaca asta.

I-am spus că mie nu-mi arde de scandal.

Sir Eric făcu un semn anemic cu mîna înspre un cuplu de vîrstă mijlocie, care tocmai intrase și se așezase pe un divan, exact în celălalt capăt al camerei. Diverse persoane se așezară apoi la masa lor. Sir Eric le făcea semn cu mîna și dădea timid din cap, de parcă ar fi vrut să-și întărească spusele, de parcă am fi fost în toiul unei conversații plăcute despre filarmonica londoneză, despre cupa de aur din Cheltenham sau despre farmecul meu personal. Se comporta de parcă nici n-am fi fost angrenați într-o conversație atît de deprimantă despre neregulile din Asociația Autobiografică. Aș fi vrut să am puterea de a-l deochea pe Sir Eric Findlay ca răzbunare pentru că m-a invitat la prînz doar ca să mi se plîngă.

— O săpuneală zdravănă... zise el cu o licărire în ochii săi sfioși. Doamna Wilks nu e tocmai normală, dar dumneata, Fleur, ești o persoană sănătoasă la minte, zise el, de parcă ar exista vreun dubiu în privința asta.

Am simțit un soi de teamă, dar știam că îmi stă în putere s-o controlez. Simțeam că trebuie să stau liniștită, ca atunci cînd te afli în preajma unui animal periculos. Stînd așa,

îmi reveni în minte întreaga atmosferă din *Warrender Chase*, dar în chip grotesc, fără undă sa de armonie. Cînd am început să scriu romane, lumea spunea că sînt cam prea prea. Dar eu n-am exagerat niciodată, tot ce făceam era să prezint aspecte dintre cele mai felurite ale realității. Și Sir Eric Findlay era o realitate palpabilă : ședea lîngă mine pe divan și se plîngea că doamna Wilks n-a știut să-i aprecieze ultima parte a autobiografiei, isprăvile lui de război, și pentru asta n-ar fi, chipurile, în toate mințile. Mintea ei n-o ducea mai departe, zicea el, de întîmplarea aceea nătîngă din anii săi de școală, cînd, fiind cu un băiat, se gîndea la o actriță...

— Doamna Wilks mă tot pisează cu povestea asta, zise Eric.

— Nu trebuia s-o faceți cunoscută ! Autobiografiile pot deveni periculoase.

— Da, dar multe dintre ele sînt opera dumitale, Fleur !

— Doar părțile hazlii, nu însă și cele periculoase.

— Sir Quentin ne cere mereu sinceritate absolută. Îți mai trebuie bucata asta de zahăr ? întrebă el apoi, arătînd spre un cub de zahăr de pe farfurioara de la ceașca mea de cafea.

I-am răspuns că nu, nu-mi mai trebuie. Atunci o luă și o băgă în buzunar, într-un pliculeț pe care îl ținea acolo pentru ocazii dintr-astea.

— Se zice că peste trei luni ne scoate zahărul de pe cartelă, îmi șopti agitat.

Seara, după ce i-am povestit toate astea lui Dottie, ea îmi spuse :

— Eu una îl înțeleg pe Sir Quentin. Doamna Wilks e obsedată sexual, de aceea nici nu cred că a fost violată de soldatul rus înainte de evadare, cum zice. Poate că asta e ceea ce și-ar fi dorit ea.

— Mie mi-e totuna ce a făcut sau n-a făcut fiecare. Dar pur și simplu nu pot să-i mai suport pe oamenii ăștia îngrozitori, cu toată bîrfa, discuțiile și șușotelile lor pe la colțuri.

— Sir Quentin ne cere sinceritate absolută și cred că așa ar și trebui să fim unii față de ceilalți, sinceri, zise Dottie.

Știu că în clipa aceea am privit-o ca pe un adevărat străin.

Maisie Young descoperise unde stau și, într-o sîmbătă după-amiază, cu cîteva zile înainte de a-l întîlni eu pe Sir Eric Findlay la clubul său, trecu pe la mine. Mi-am dat seama că și ea venise tot ca să mi se plîngă, cu toate că la început nici n-a vrut să intre în casă, pretinzînd că a trecut doar să-mi dea o carte și că o așteaptă taxiul : prin urmare, a trebuit să-i spun taximetristului că poate să plece.

— Vai ! exclamă ea. Ce cămăruță tihnită și bine împărțită ai !

Ea locuia într-o casă din Portland Square, în jumătatea ei mai arătoasă, și închiria cealaltă jumătate de casă. Cred că Maisie se cam minuna de lipsa de spațiu din această cameră a mea, întrebîndu-se poate unde mai pot avea loc aici și idei cînd... există doar o plită pentru

gătit, un pat pentru stat și dormit în el, o cutie de portocale drept depozit de alimente și farfurii, o masă pentru scris și mîncat, doar un simplu lighean pentru spălat, două scaune de care acum atîrnasem rufăria, un colțar pentru haine, pereții fiind parcă anume făcuți pentru a sprijini rafturile de cărți, iar pe jos te împiedicai de alte cărți, puse în grămezi. Maisie înregistra toate astea, ținîndu-și geanta strîns la piept, precum hățurile unui cal, și privind jur împrejur uluită, de parcă s-ar fi trezit din nou aruncată din șa. Cred că doar din pură amabilitate îmi spunea întruna că :

— E tare bine împărțit aici, bine împărțit... să știi... Nu știam că mai există așa ceva pe aici.

Am adunat apoi rufăria de pe unul din scaune și am așezat-o pe Maisie în el, iar dedesupt i-am făcut un scăunel din două volume de *Encyclopaedia Britannica* și din operele complete ale lui Chaucer, puse una peste alta, ca să-și odihnească piciorul bolnav. Așa făceam mereu cînd veneau în vizită Edwina sau Solly Mendelsohn. Se simțea foarte măgulită, iar eu m-am așezat pe pat și-i zîmbeam.

— Voiam să spun că n-aș fi crezut că mai există astfel de locuințe în Kensington, tocmai în Kensington ! Aici o aduci și pe Lady Edwina ?

I-am răspuns că da, aici o aduceam din cînd în cînd pe Edwina. M-am apucat să fac ceaiul, dar Maisie în Țara Minunilor era atît de uluită, încît m-am simțit obligată s-o asigur că îmi vin chiar foarte des musafiri, cîte cinci sau, uneori, și mai mulți deodată.

— Unde te speli ? întrebă ea, privindu-mă acum cu alți ochi.

— Există o baie la fiecare etaj. Patru pence o spălare.

— Doar atît ?

— E chiar prea mult, i-am spus, explicîndu-i că proprietarii fac o avere cu contoarele de gaz din camere și cu cele din baie, căci omul care vine să citească contoarele le plătește proprietarilor o compensație, pe care ei nu o împart însă cu chiriașii.

— Trebuie să scoată și oamenii ăștia un profit oarecare din închirieri, nu ? zise Maisie.

Mi-am dat deci prea bine seama de partea cui era, și de aceea, atunci cînd aruncă o privire întrebătoare prin cameră nu i-am spus cît plătesc chiria, de teamă să n-o aud cum zice că e o nimica toată.

— Ce de cărți ai ! Le-ai citit pe toate ?

Cu toate astea, îmi plăcea chiar foarte mult de ea. Doar atît că era la fel de ignorantă în privința sărăciei precum era de neștiutoare și față de alte aspecte ale realității, dar cel puțin nu făcea mofturi. Se așeză, își luă ceașca de ceai și biscuitele în mînă și începu să-mi spună pentru ce a venit.

— Părintele Egbert Delaney, zise frumoasa fată, crede că Satana e femeie ! Așa mi-a spus și cred că ar trebui obligat să-și retragă cuvintele, căci sînt o adevărată insultă la adresa noastră.

— Așa se pare ! Dar de ce nu-i spui părerea ta ?
— Cred că dumneata, Fleur, în calitate de secretară, ar trebui să iei atitudine împotriva lui și să-l înștiințezi și pe Sir Quentin !
— Da, dar dacă o să-i spun că Satana e bărbat, o s-o ia drept insultă împotriva bărbaților !
— Personal, nu cred în Satana, zise ea.
— Atunci, totul e în ordine !
— Ce e în ordine ?
— Dacă Satana nici nu există, ce mai contează dacă e bărbat ori femeie ?
— Dar acum vorbim despre părintele Delaney ! Știi ce cred eu ?
— Nu, nu știu.
— Cred că părintele Delaney e Satana în carne și oase. Ar trebui să-i atragi atenția lui Sir Quentin despre toată povestea asta. Sir Quentin ne cere mereu sinceritate absolută și e timpul să dăm cărțile pe față.
Îmi plăcea de Maisie Young chiar și acum, căci emana o nonșalanță de care nu era conștientă și îmi amintea de personajul meu, Marjorie, din *Warrender Chase*. Dar pe atunci nu m-am gîndit prea mult la asta, ci la spusele ei : „Sir Quentin ne cere sinceritate absolută". Această propoziție mi se întipări atît de bine în minte, încît, după două zile, cînd m-am întîlnit cu Sir Eric la clubul său, și cînd el scoase din gură exact aceleași cuvinte, m-am convins de faptul că Sir Quentin a început deja să-și dirijeze orchestra de nebuni. Dar în timp ce discutam cu Maisie la mine în cameră,

eram doar iritată de acel : „Sir Quentin ne cere"...
Atunci i-am spus :
— Sinceritatea absolută e o mare greșeală între prieteni.
— Știu ce vrei să spui ! completă ea. Te prefaci că te bucuri să mă vezi, dar, în realitate, ai prefera să nu fiu aici. Pentru dumneata, sînt o infirmă plicticoasă.
Vorbele ei m-au îngrozit și, din clipa în care a transformat chestiunea asta generală într-una personală, reuși să devină, într-adevăr, o povară pentru mine, nu doar pe moment, ci și în perspectivă. Simțeam un gol în stomac și vedeam cum i se risipește, ca o boare, tot aerul acela de nonșalanță de care ea nu va fi niciodată conștientă.
— Vai Maisie, dar eu nici nu m-am gîndit la așa ceva ! Am vorbit doar în general, căci sinceritatea e, de obicei, un pretext pentru a spune lucruri grosolane.
— Oamenii ar trebui să fie sinceri unii cu alții. Eu una știu că sînt o infirmă nesuferită, zise nenorocita de ea.
Doream să sune telefonul, dar n-a sunat, doream să apară cineva pe ușă, dar nu se găsi nimeni să vină. Am îndrugat atunci ceva de genul că infirmitatea fizică se poate adesea constitui într-o atracție ; la care ea îmi răspunse că preferă să nu-și discute viața intimă. Iată cu ce m-am ales în schimbul sincerității mele !
Acum Maisie scoase la iveală cartea pe care mi-o adusese. Era cea pe care i-am împrumu-

tat-o de la bibliotecă, *Apologia pro Vita Sua* de John Henry Newman.

— Sir Quentin mi-a împrumutat cartea lui, zise, uitîndu-se parcă prin mine.

Preț de o clipă, m-am simțit ca o fantomă cenușie, ca vocea la persoana întîi dintr-un roman, pe care autorul s-a hotărît s-o lase nedescrisă. Mă simțeam atît de transparentă, mai ales că eram încă slăbită după gripă. Maisie răsfoi apoi în grabă prin carte și găsi fragmentul pe care voia să mi-l citească cu voce tare. Era chiar pasajul de la începutul cărții, în care Newman își descrie trăirile religioase din copilărie, de pe cînd se simțea deja ales pentru o prea fericire eternă. Newman spunea că, treptat, adevărata credință l-a părăsit pînă la maturitate, dar că această credință îi influențase totuși întreaga viziune despre viață din adolescență :

„...și anume, izolîndu-mă de mulțimea lucrurilor care mă înconjurau, confirmîndu-mi îndoielile despre realitatea obiectivă a fenomenelor materiale, și făcîndu-mă să zăbovesc asupra gîndului că există doar două ființe supreme, luminoase și conștiente de sine, eu și Creatorul meu...“.

După ce termină de citit, zise :

— E ceva absolut minunat și atît de adevărat !

Asta reuși să mă scoată din sărite. Mă enerva însuși gîndul că mi-am irosit ultimii trei ani și jumătate ai vieții mele studiind predicile, eseurile, viața și ideile teologice ale lui Newman

fără nici o răsplată, ba chiar cu prețul sacrificării plăcerilor și a fericirii mele, pe care le-am pierdut, poate, pentru totdeauna ; și iat-o pe Maisie — care, pînă la accident, și-a petrecut timpul pe la petreceri și la călărie, în parcurile vilelor acelea pe care guvernul le-a restaurat foștilor proprietari după război — jucîndu-se acum, împreună cu prietenii ei, de-a teoriile despre Cosmos ! Sigur că și sacrificarea plăcerilor constituie o plăcere în sine, dar pe atunci nu mă puteam ridica la astfel de raționamente pure. Faptul că Maisie mi-a citit tocmai acest celebru pasaj din Newman și că apoi mi-a mărturisit cît îl găsește de frumos și de adevărat mă irită la culme.

— Newman își descrie aici doar o fază trecătoare a vieții, i-am spus sec.

— Nici vorbă, zise Maisie. Peste tot în cartea lui răzbat cele două ființe supreme, luminoase și conștiente de sine, „Creatorul meu și cu mine“.

Deodată mi-am dat seama că, într-o anumită privință, ea avea dreptate și că întreaga concepție a lui Newman, care pînă acum mi se păru încîntătoare, poate lua și o altă turnură. Mi-a plăcut întotdeauna deosebit de mult acest pasaj și eram ferm convinsă de puterea și aplicabilitatea sa universală ca ideal general de viață. Dar în timp ce o ascultam pe Maisie rostind cuvintele respective, am simțit deodată o repulsie împotriva germenului de nebunie pe care l-am intuit atunci în ele... „Neîncrederea mea în realitatea fenomenelor materiale... există doar două ființe supreme, luminoase și

conștiente de sine, Creatorul meu și cu mine.“ Bine că aveam șolduri și coaste puternice, ca să nu fiu aruncată în aer de forța explozivă a gîndurilor care îmi treceau atunci prin minte. Dar mi-am auzit vocea spunîndu-i lui Maisie rece :

— Asta poate fi doar viziunea de viață a unui nevrotic ; eventual o viziune poetică, și-atît. Newman era doar un romantic de secol nouăsprezece !

— Știi că încă mai sînt persoane în viață care își amintesc de cardinalul Newman ? Era considerat un sfînt !

— Mi se pare totuși ceva îngrozitor să contempli o lume în care există doar două ființe luminoase și de netăgăduit, creatorul tău și cu tine. N-ar trebui să-l abordezi pe Newman la modul ăsta, să știi !

— Dar e un gînd frumos, ceva absolut minunat !

— Începe să-mi pară rău că te-am sfătuit să citești *Apologia*, căci nu e altceva decît un bun exemplu de paranoia poetică, și-atît.

Asta era, desigur, o prezentare mult prea simplistă, o denaturare chiar, dar eram nevoită să exagerez pentru a o combate pe Maisie.

— Nu dumneata, ci părintele Egbert Delaney e cel care mi-a vorbit mai întîi de această carte, zise Maisie. Nici nu știu cum de e în stare blestematul ăsta să o aprecieze. Dar e adevărat că și dumneata ne-ai tot îmboldit s-o citim, ca exemplu de scriere a unei autobiografii.

— Uite, pentru mine, părintele Delaney e o ființă luminoasă și conștientă de sine ; la fel ești și dumneata, și proprietarul meu împuțit și toți oamenii pe care îi cunosc. Nu se poate trăi într-o relație de subiect-obiect cu Dumnezeu, ignorînd tot ce te înconjoară.

— I-ai spus lui Sir Quentin ce te frămîntă ? El merge pe ideea de sinceritate absolută și ne-a spus că trebuie să studiem *Apologia* cu toții, ca să luăm exemplu.

Începusem deja să mă calmez gîndindu-mă la toate orele suplimentare neplătite pe care le economiseam pentru simplul motiv că nu le-am amintit acestor oameni de Proust și de autobiografia sa literară. Voiam acum să scap de Maisie și de Asociația Autobiografică, să am liniște măcar peste sfîrșitul de săptămînă.

Oamenii ăștia erau niște bucăți albe de hîrtie, pe care puteam așterne nuvele, poezii, orice doream. Agitată cum eram și încordată la culme, i-am spus lui Maisie că trebuie să dau un telefon și mă tot uitam la ceas.

— Ce tîrziu e ! am exclamat și m-am dus spre telefon ca s-o sun pe Dottie. Nu era acasă. Am pus apoi receptorul în furcă :

— Cred că am sunat-o prea tîrziu pe prietena mea.

Se uita drept în față, părea lovită de catalepsie și era absentă la toată agitația mea cu telefonul. Credeam că se simte rău, dar deodată începu să vorbească de parcă ar fi fost în transă, ceea ce mă făcu să cred că se preface.

— Părintele Egbert Delaney e Satana în carne și oase. Să vezi și să nu crezi ce-a spus despre dumneata, Fleur !

Am devenit dintr-o dată foarte curioasă :

— Ce-a spus — despre — mine ?

Intră acum într-o altă stare de visare. Știam că n-avea rost să insist, dar muream de curiozitate să aflu.

În cele din urmă, zise :

— Părintele ăsta al dumitale, părintele Egbert Delaney, pe care îl tot aperi, zice că ai vrea s-o influențezi pe Edwina să-și schimbe testamentul în favoarea dumitale. Zice că Beryl Tims e convinsă de asta și că mulți alții dintre ceilalți membri sînt de aceeași părere.

Am rîs, dar era un rîs fals, ceea ce sper că nu s-a simțit.

— Părintele Egbert Delaney nu vede pentru ce altceva ți-ai pierde dumneata atîta timp și te-ai sinchisi să mergi la plimbare cu cotoroanța !

Mă rugam să fiu căutată la telefon sau să vină cineva în vizită. Pînă la urmă, a venit cineva, dar asta nu înseamnă neapărat că ruga mea a avut efect, căci era ora șase, ora cînd oricare din prietenii mei ar fi putut să mă sune sau să treacă pe la mine într-unul din drumurile lor, chiar neinvitați.

— Nu crezi că asta-i o întrebare care s-ar fi ivit oricum ? Evident că, pentru mine, Egbert Delaney e un om din cale afară de rău. Eu una sînt de partea ta, Fleur, și nu cred că e nevoie să dai nimănui socoteală pentru faptele tale.

— Nu sînt obligată să mă justific nici chiar pentru timpul pe care mi-l pierd cu dumneata, i-am zis. S-ar prea putea să mori înaintea mea, dar să știi că nu aștept să-mi lași nimic prin testament !

— Vai, Fleur, cît ești de dură și de brutală ! Cum poți să-mi vorbești așa ? Cum poți să te gîndești la moartea mea ? Tocmai cu mine vorbești așa, care sînt de partea ta și ți-am spus toate astea doar ca să te...

Se auzi atunci o bătaie în ușă, aceasta se deschise și mare îmi fu mirarea să-l văd pe prietenul acela sfios al lui Leslie, pe care îl chema, semnificativ, Gray Mauser (nume pe care și-l scria sub Leander, pseudonimul său de poet). Gray mă mai vizitase doar o singură dată.

— Vai, ce mă bucur să te văd, Gray ! Hai înăuntru !

Felul în care l-am primit îi dădu curaj, așa că intră în cameră „luminos și conștient de sine“. Avea vreo douăzeci de ani și era micuț, firav și gingaș făcut. Nu se mișca chiar atît de dizgrațios încît să dea impresia că ar avea nevoie de tratament medical pentru coordonarea mai armonioasă a brațelor cu picioarele, dar se vedea limpede că nu era bine alcătuit. Nicicînd nu m-aș fi bucurat mai mult să vină la mine ca acum.

— Voiam doar să văd dacă Leslie nu e cumva pe aici, zise.

— Trebuie să pice dintr-un moment într-altul.

I l-am prezentat apoi lui Maisie, și, vorbind în numele ei, l-am rugat să se repeadă pînă

afară ca să-i oprească un taxi. Bucuros că poate da o mînă de ajutor, ieși să se execute cu mersul lui greoi. Am ajutat-o apoi pe Maisie să-și ridice bățul și am condus-o afară. Curelușele genții îi erau și acum prinse în jurul degetelor. S-o fi supărat probabil pe mine, dar nici nu m-am sinchisit să aflu. Am urcat-o în taxiul care aștepta la poartă, apoi am intrat repede înăuntru tremurînd toată de frig. În urma mea, venea prietenul lui Leslie.

În acea seară ne-am dus la o cîrciumă renumită pentru clienții ei literari și am băut o bere blondă, apoi am mîncat niște pateuri à la Cornwall. În pateul meu am găsit două bucățele de carne, tăiate mărunt. Gray găsi doar o singură bucată de carne, și aceea pierdută printre feliile de cartofi din aluatul gros al plăcintei. Mi se pare foarte ciudat că acum felul în care se face de cînd lumea pateul de Cornwall îmi întoarce de-a dreptul stomacul pe dos, dar pe atunci, pateurile astea mi se păreau un adevărat deliciu. Așa că mă întreb : ce mi-o fi plăcut la pateul acela plin de grăsime ? Tot așa mă întreb și ce am putut găsi oare la un bărbat ca Leslie.

Ședeam la masă doar cu Gray. La bar, se aflau vreo doi poeți mai cunoscuți. Ne uitam la ei de la o distanță respectabilă, pentru că se învîrteau în niște cercuri mult deasupra noastră. Dacă bine îmi aduc aminte, respectivii erau Dylan Thomas și Roy Campbell sau or fi fost Louis Mac Neice cu altcineva ; dar asta ne era absolut indiferent, pentru că oricum ne simțeam bine, puteam vorbi în tihnă și la

fel de bine ne cădeau plăcintele și berea. Gray îmi povesti despre necazurile lui. Zicea că Leslie a plecat cu Dottie în Irlanda pentru două zile, promițîndu-i că se va întoarce seara trecută, și încă n-a apărut. Drept consolare, Leslie îi lăsase o cravată de mătase gri cu buline albastre, pe care Gray o avea acum la gît, fălos și întristat totodată. Nu aveam prea multe în comun cu Gray Mauser, dar țin minte că a reușit să-mi mai domolească furia împotriva lui Maisie Young. Și eu am reușit să-l mai înveselesc puțin spunîndu-i că Leslie nu e tocmai ceea ce se numește un don juan. Am ajuns amîndoi la concluzia că bărbații sînt mult mai sentimentali, iar femeile, mult mai dependente decît s-ar crede. Scoase apoi o foaie de hîrtie mototolită din buzunar și îmi citi o poezie despre semilună, explicîndu-mi că ar fi un simbol sexual.

Niciodată, Gray nu mi-a lăsat o părere deosebită, pentru că nici n-avea cu ce să mă impresioneze. Dar încă în seara aceea, după ce ne-am despărțit, și în timp ce călătoream acasă cu metroul, m-am tot gîndit cît e el de întreg la minte în comparație cu Maisie și cu Asociația Autobiografică în general. Cînd m-am dat jos la High Street Kensington, ploua și era frig, dar eu îmi vedeam fericită de drum.

De aceea, după cîteva zile, cînd a trebuit să stau să-l ascult pe Sir Findlay văicărindu-se, eram întrucîtva pregătită pentru asta, deci în stare să-mi controlez neliniștea.

CAPITOLUL ŞASE

CÎND, LA WEEK-END-UL URMĂTOR, Dottie se întoarse din Irlanda cu o săptămînă mai tîrziu decît fusese plănuit, Leslie o părăsi din nou pentru Gray.

— Nu mi-ar păsa prea mult, zise Dottie cînd veni să mă vadă, dar chiar aşa, să mă părăsească pentru viermele ăla nenorocit ! Asta e mai mult decît pot eu duce ! Dacă ar fi măcar un băiat atrăgător, deştept, inteligent... Dar e atît de jalnic, Gray Mauser ăsta !

I-am atras totuşi atenţia că nu ea e cea părăsită.

— Pe mine m-a părăsit ! i-am spus.

— Nu mă deranja deloc să-l împart cu tine, zise Dottie.

Asta mi se părea de-a dreptul nostim. Am rîs. Dottie, la rîndul ei, nu putea înţelege ce găsesc eu de rîs în toată chestia asta.

— Sigur că da, comenta mironosiţa, asta era : tu eşti o dură şi eu sînt o proastă ! Cînd Leslie îmi aduce ceva de bătut la maşină, eu îi bat ca o fraieră ce sînt. Acum s-a apucat de un roman.

Îşi scoase tricotajul.

Eram curioasă să ştiu la ce roman lucra Leslie. Spunea că nu îmi poate divulga mai mult decît doar titlul : *Pe Două Cărări*. Amuzată, am făcut atunci tot felul de conexiuni despre diferitele tematici în care s-ar putea încadra acest titlu.

— Sînt sigură că Leslie o să-ţi arate cartea cînd va fi gata. E foarte bună, foarte profundă.

— E cumva un roman autobiografic ?

— Da, e în principal, autobiografic, zise Dottie mîndră, de parcă asta ar fi condiţia de bază a unui roman adevărat. Sigur că a schimbat numele persoanelor ; cu toate astea, rămîne un roman sincer, şi sinceritatea contează de fapt cel mai mult în lumea de azi. Uite, Sir Quentin stăruie mereu pe ideea de sinceritate absolută.

N-am vrut s-o supăr pe Dottie, căci altfel i-aş fi spus ce cred eu despre sinceritatea absolută şi despre calităţile ei, care nu vin în favoarea artei, asta-i sigur. Apoi, comentă cu tristeţe faptul că nimeni nu e absolut sincer, sinceritatea fiind o biată iluzie. I-am spus că sînt de aceeaşi părere, ceea ce o stingheri.

În orice caz, mă săturasem să tot aud pomenindu-se numele lui Sir Quentin şi să-i văd pe toţi făcînd plecăciuni în jurul tronului său.

I-am povestit că m-a vizitat Maisie şi că am luat prînzul cu Sir Eric Findlay. Abia după o vreme, mi-am dat seama că Dottie devenise neobişnuit de tăcută. Am continuat totuşi să-i povestesc cele petrecute, relatîndu-i şi un amănunt : la club, în timp ce stăteam lîngă Sir Eric Findlay pe divan, el şedea picior peste

picior de așa manieră, încît talpa pantofului îmi atingea aproape fața. I-am spus lui Dottie că asta reflectă, cel puțin pe plan inconștient, o dorință ascunsă de a mă jigni. I-am mai mărturisit și că îmi părea rău că am introdus *Apologia* lui Newman în grup, fiindcă aceasta tratează un caz ieșit din comun, și anume, cum s-a autoapărat Newman împotrivea acuzațiilor de nesinceritate pe care i le aducea Charles Kingsley [1]. I-am dat de înțeles și că autobiografiile devin pe zi ce trece tot mai paranoide și asta, ca urmare a faptului că se iau după *Apologia*. I-am sugerat deci un model mult mai bun de urmat : *Viața lui Benvenuto Cellini* [2], așa înfocată și debordînd de entuziasm cum era scrisă, și mult mai aproape de normal.

Dottie tricota întruna la un șal roșu de lînă : ajungea repede la capătul rîndului, apoi o lua de la început. I-am mai spus că Sir Quentin mergea parcă tot mai mult pe urmele personajului meu, Warrender Chase ; era ceva miraculos, mi-era de parcă l-aș fi inventat eu pe Sir Quentin și pe toți ceilalți la un loc. I-am spus că Edwina e singurul om adevărat din întreaga adunătură. Atunci Dottie se opri o clipă din tricotat și se uită la mine. Nu zise nimic, apoi își continuă lucrul.

Iar eu vorbeam întruna, fără a-i cere să ia atitudine. Tăcerea ei nu mă neliniști pe moment. Simțeam totuși că spusele mele o tulburau. I-am mai spus și că întregul grup se

---

[1] Romancier britanic (1819—1875) (n. tr.).
[2] Sculptor și giuvaergiu italian (1500—1571) (n. tr.).

îndepărtează parcă tot mai mult de așteptările lui Sir Quentin ; în încheiere, i-am povestit ceva ce părintele Egbert Delaney mi-a șoptit în ureche la adunare, o vorbă fără perdea despre „tîțele doamnei Wilks“ ; asta, după cum i-am explicat lui Dottie, era o insultă mai degrabă la adresa mea decît a doamnei Wilks. Puteam suporta vulgarități din partea lui Solly Mendelsohn sau, dacă ar fi trăit în zilele noastre, chiar și din partea lui Benvenuto Cellini, pentru că aceștia erau amîndoi niște adevărați bărbați și teferi la minte, în schimb n-aveam de gînd să-l las pe acest Cristos în mizerie, un răspopit, să se excite insultîndu-mi mie urechea.

— S-a făcut tîrziu, zise Dottie. Își puse deci tricotajul în geanta ei neagră și urîtă, îmi ură noapte bună și plecă.

Abia după ce Dottie a ieșit pe ușă, mi-am dat seama că ea n-a scos de fapt nici o vorbă toată seara. Am așteptat să ajungă acasă și am sunat-o :

— Ce-a fost cu tine, Dottie ?

— Uite ce este. Tu ești cea dezechilibrată, tu ești victima propriilor iluzii ! Cu noi, totul e în regulă, sîntem un grup de oameni perfect normali. Cred însă că răul e la tine. Beryl Tims zice că... dar s-o lăsăm mai bine pe ea să spună singură ce are de spus. În orice caz, să știi că romanul tău e putred din cale afară. Theo și Audrey Clairmont spun același lucru ; erau de-a dreptul șocați în timp ce corectau șpalturile. Și Leslie zice că e nebunie curată...

Mi-am adunat toate puterile ca să găsesc o replică potrivită, căci ceea ce mă enerva de

fapt era critica adusă romanului meu. De tot restul nu-mi păsa.

— Iar tu, dacă crezi că ai vreo influență asupra romanului lui Leslie, am început eu pe un ton calm și răspicat, de isterie ținută în frîu, i-ai face un mare serviciu dacă i-ai sugera să renunțe la expresia aia îngrozitoare : „referitor la“, pe care o folosește tot timpul în articolele lui.

O auzeam pe Dottie plîngînd la telefon, așa că m-am abținut să mai emit și alte păreri despre felul în care scria Leslie, cu tautologiile lui îngrozitoare. El pur și simplu nu reușea mai niciodată să le ascundă în țesături de cuvinte polisilabice sau în dosul unor imagini puternice.

— Nu vorbeai așa despre el cînd erați împreună !

— Să știi că nu stilul lui de proză m-a determinat să mă culc cu el.

— Cred că tare mai urăști tu lumea asta a noastră !

Așa se sfîrși încă una din zecile de certuri cu Dottie.

— Vai, draga mea Fleur !" zise Lady Bernice „Buks“ Gilbert cu vocea ei răgușită și tărăgănată... Nu vrei să servești dumneata sandvișurile astea ? Ai putea să ajuți și la paltoane ; slujnica are și ea doar două mîini... Și vezi dacă mai vrea cineva ceva de băut...

A stăruit foarte mult pe lîngă mine să vin la cocktailul ei, și iată-mă acum în apartamentul de pe Curzon Street, îmbrăcată în rochia mea de catifea albastră și înconjurată de o ceată

de flecari. Acum îmi dădeam de abia seama de ce insistase atît de mult să vin. Am ridicat deci, dar fără nici o tragere de inimă, o farfurie cu biscuiți cu brînză și i-am vîrît sub nasul unui tînăr voinic, care stătea lîngă mine.

Acesta luă un biscuite, apoi exclamă :

— Vai, Fleur, tu erai !

Era Wally Mc Connachie, un vechi prieten de-al meu din timpul războiului, care lucra la Ministerul Afacerilor Externe. Fusese și în Canada. Acum stăteam de vorbă sprijinindu-ne de perete, în timp ce Bucks se uita cam urît la mine. După ce se sătură de privit și cînd mie îmi reveni zîmbetul pe buze tot pălăvrăgind cu Wally la un păhărel, l-am rugat să mă ajute cu paltoanele și la împinsul servantei pline de sandvișuri ornamentate cu delicatese de contrabandă, și din care ne-am mîncat și noi porția noastră. Asta o enervă și mai mult pe Bucks.

Trecu apoi pe lîngă mine și îmi spuse :

— Sînt sigură că Sir Quentin are acum nevoie de ajutorul dumitale. Văd că n-a apărut încă.

I-am răspuns că lui Sir Quentin îi place sinceritatea absolută și, ca să fiu și eu sinceră, mă simțeam de folos aici, iar sandvișurile erau delicioase.

În curînd sosi și Sir Quentin, iar membrii asociației se strecurau și ei în casă, unul după altul, indiscernabili printre ceilalți musafiri. Era mare aglomerație. O vedeam pe Dottie vorbind pe un ton foarte serios cu Maisie în timp ce se uita la mine. Pe pianul grandios erau multe

pahare goale și o fotografie mare a răposatului copleșit de decorații. Gazda mă prinse de braț și arătă tăcută cu degetul înspre pahare.

Wally și cu mine le-am adunat, le-am depus în bucătărie și ne-am luat apoi tălpășița. Am mîncat cina la Prunier, restaurant cu un foarte liniștitor fundal de acvariu. Acolo ne-am povestit tot ce era de povestit din ultimii ani. Peștii săreau și țîșneau prin apă, iar noi ne tot priveam în ochi peste paharele de vin. Apoi am mers la restaurantul Quaglino, care era pavoazat cu rame goale de tablouri, puse pe pereții închiși la culoare. Am dansat acolo pînă la patru dimineața.

În timpul serii, Wally mi-a spus tot felul de istorioare amuzante. Erau ușurele, dar tocmai de aceea m-au binedispus. Așa de pildă, mi-a povestit despre o fată cu un ciudat obicei de a strănuta atunci cînd bea vin de proastă calitate și, așa zicea, ar fi reușit să se angajeze degustător de vinuri. Mi-a mai povestit și despre o altă fată, a cărei mamă, pentru a-i învinge puternicile împotriviri de a se căsători cu un om care avea un miros neplăcut din stomac, i-ar fi spus :

— Ce vrei, în viață nu poți avea chiar *totul !*

Anecdotele astea nevinovate mi-au dat o stare de spirit care mă făcea să mă simt din nou liberă ca pasărea cerului. Și eu i-am spus o mulțime de lucruri hazlii despre grupul lui Sir Quentin și i-am descris, în mare, ce înseamnă viața de la periferiile soioase ale lumii literare. Wally se tot chinuia să-și amintească

unde auzise de bătrînul Quentin Oliver. Cu toate că poveștile mele îl înveseleau foarte, mă sfătui să-mi caut o altă slujbă.

— Eu, în locul tău, n-aș mai sta acolo. Ai fi mult mai fericită în altă parte !

I-am răspuns că da, așa era, dar parcă chiar în seara aceea de bună dispoziție mi-am dat seama că eu de fapt nu vreau să plec de la Sir Quentin. Preferam să trăiesc într-o ușoară tensiune decît să plutesc în lipsa de griji. Nu cred că voiam atît de mult să fiu fericită, cît să-mi urmez chemările propriei naturi. Nu i-am spus, bineînțeles, toate astea lui Wally, i-am promis însă că i-o voi prezenta pe formidabila Edwina.

Toată dimineața următoare am stat în pat și abia pe la ora unsprezece, cînd m-am trezit, am telefonat pe Hallam Street să anunț că nu pot veni.

Beryl Tims răspunse la telefon :

— Ai certificat medical ? mă întrebă.

— Du-te la dracu'.

— Poftim ?

— Să știi că nu sînt bolnavă, dar am dansat toată noaptea. Asta e.

— Așteaptă să-ți dau legătura cu Sir Quentin.

— Nu pot să aștept. E cineva la ușă.

Era adevărat. Am pus jos receptorul și m-am dus la ușă. Venise băiatul de serviciu cel rumen în obraz cu un buchet de trandafiri de culoarea chihlimbarului. În spatele lui stătea servitoarea, ale cărei servicii nedorite de nimeni intrau to-

tuși obligatoriu în chirie. Era îmbrăcată într-o rochie roz, cu șorț alb pe dinainte. M-am uitat o clipă la cei doi ; alcătuiau o imagine foarte pestriță. Apoi am expediat-o pe servitoare, iar băiatul de serviciu rămase să-mi spună că în seara trecută m-a vizitat cineva :

— A fost doamna aceea tare drăguță care e căsătorită cu prietenul dumneavoastră. I-am dat drumul în casă și ea v-a așteptat aproape o oră, a plecat abia după ora zece.

Mi-am dat, evident, seama că era vorba de Dottie.

M-am descotorosit apoi și de băiat și am început să număr florile, erau de la Wally. Paisprezece în total. Asta mi-a surîs, căci îmi plăcea să primesc flori. Obișnuita cifră de douăsprezece mi se părea însă prea stereotipă, cîtă vreme paisprezece implica o anumită notă personală.

După-masa tîrziu, pe la șase, cînd mă gîndeam și eu să mă scol din pat, ca să lucrez puțin la roman, mă sună baroana Clotilde du Loiret :

— Sir Quentin e îngrijorat de dumneata. Ești cumva indispusă ? Se gîndea că te-aș putea ajuta cu ceva. Dacă ai vreo problemă, spune ! Știi doar că Sir Quentin ne cere sinceritate absolută !

— Azi mi-am luat o zi liberă, dar e frumos din partea lui Sir Quentin să se intereseze de mine.

— Și după cum îți spuneam, am impresia că Asociația noastră s-a cam șubrezit, nu crezi ? Vreau să spun că Bucks Gilbert a cam întrecut

măsura, nu ? Și n-are un ban. În după-masa asta am avut o discuție foarte deschisă cu toții. Chiar de acolo vin. După aceea, draga mea, Quentin ne-a ținut într-un fel de ședință de rugăciuni, ceva foarte penibil. Ce puteam face ? Eu una, am și eu viața mea intimă, știi doar la ce mă refer. Și nu-mi convine să se roage cineva pentru păcatele mele. Știi, mi-e deja groază de Quentin, știe prea multe ! Iar Maisie Young...

— De ce nu vă retrageți din Asociație ?

— Cum ? Să renunț la Asociația noastră Autobiografică ! ? Nu pot să-ți explic de ce anume, dar eu cred în Quentin ! Și sînt sigură că și dumneata, Fleur, crezi în el.

— Sigur că da. Am aproape impresia că eu l-am născocit !

— Fleur, crezi că e ceva, vreau să spun, ceva special, între el și Beryl Tims ? Vreau să spun că ei doi sînt foarte apropiați. Și știi, azi după-masă, chiar la partea de rugăciune, a venit maică-sa aia nesuferită și a început să facă tot felul de aluzii de soiul ăsta. Se știe că e cam într-o ureche, totuși te întrebi de n-o fi ceva. Bătrîna zice că ține la dumneata, Fleur, și cred că Quentin își face griji și din pricina asta. E adevărat că ai scris un roman despre noi ?

CAPITOLUL ȘAPTE

MI-ERA DE PARCĂ AȘ FI ÎNCERCAT să aud niște voci fără să le pot înțelege, așa cum se întîmplă cînd schimbi programele de radio, trecînd de pe un canal pe altul. Știu că pe Hallam Street, se dădeau lupte aprinse. Așa de pildă, Eric Findlay s-a asociat cu Dottie împotriva doamnei Wilks. Într-o dimineață, în timp ce Sir Quentin era la magazinul alimentar încercînd zadarnic să facă rost de rații suplimentare de ceai și zahăr pe seama asociației, cei doi au sosit împreună. Țin foarte bine minte că atunci Dottie m-a întrebat, absentă și fără nici o legătură, dacă mai am noutăți de la editură. I-am spus că am un aviz de primire a șpalturilor, bătut la mașină, și că acum aștept să-mi apară cartea.

— Ah ! exclamă ea.

Într-o altă zi, doamna Wilks a apărut, îmbrăcată toată în voaluri pastel, cu o umbrelă roșie în mînă pe care nu voia nicidecum să i-o dea lui Beryl Tims. Își pierduse înfățișarea ei veselă și rotofeie. Încă de data trecută am observat că a cam slăbit, dar acum era clar că asta se datora fie unei boli, fie unei severe

cure de slăbire. Fața ei machiată era veștedă, și nasul părea acum prea lung. Pupilele îi era mărite și privirea, confuză. Îmi ceru să-i schimb numele din doamna Wilks în domnișoara Davids, explicîndu-mi că de acum înainte voia să trăiască incognito, deoarece agenții lui Trotsky, care erau răspîndiți în toată lumea, o urmăreau ca s-o asasineze. În timp ce ea îmi îndruga aiurelile astea, Sir Quentin intră în cameră și mă trimise în oraș cu un comision. Cînd m-am întors, doamna Wilks era deja plecată, iar Sir Quentin ședea tolănit în scaun, cu ochii pe jumătate închiși și cu un umăr veșnic ieșit mai în afară decît celălalt. Mîinile și le ținea împreunate ca pentru rugăciune. Eram chiar pe punctul de a-l întreba ce s-a întîmplat cu doamna Wilks, dar el mi-o luă înainte :

— Doamna Wilks a ținut un post prea sever...

După care, schimbă vorba. Păstorul își apăra înverșunat turma. Într-o altă zi, tot cam în perioada aceea, i-am spus lui Sir Quentin, pe un ton ironic, că părintele Delaney s-a răfuit cu mine la telefon în legătură cu prezența Edwinei la întîlnirile noastre ; la care, îmi răspunse sfidător :

— Strămoșii lui au luptat la Bosworth Field ! [1]

Acum, după ce mi-a luat autobiografiile propriu-zise din mînă, trebuia să mă ocup de

[1] Locul bătăliei în care Richard al III-lea a fost ucis (1845) (n. tr.).

celelalte probleme de afaceri ale lui Sir Quentin, probleme cu nimic ieşite din comun. Aveam impresia că îmi dictează scrisori inutile către vechi prieteni, dintre care, unele bănuiesc că nici nu le-a mai trimis ulterior, fiindcă le punea mereu deoparte pentru a le semna şi expedia, chipurile, el însuşi. Simţeam că voia acum să mă întărească în convingerea că e un om absolut normal. Se pare că avea nişte interese de afaceri în Africa de Sud, cel puţin aşa reieşea din scrisori. Era foarte preocupat şi de soarta vilei sale de la Grasse, care fusese ocupată de germani în timpul războiului ; voia acum să ştie cu exactitate de către cine anume.

— N-au putut fi decît membrii din Înaltul Comandament sau din grupurile ultra-conservatoare, sînt sigur de asta !

Era în relaţii de afaceri cu o firmă de vopsele, care tocmai elabora o istorie a firmei sub genericul : *O sută de Ani de Prosperitate*. Eu i-am ajutat la corectatul şpalturilor, care erau teribil de plicticoase. Aveam deja impresia că Sir Quentin nici nu mai are nevoie de ajutorul meu, decît poate în a-i întreţine pe membrii Asociaţiei cînd treceau pe acolo sau cînd dădeau telefoane, ceea ce se întîmpla tot mai des, ei devenind tot mai turbulenţi.

Tot cam pe atunci, îşi găsi să mă întrebe :

— De ce nu-ţi place *Apologia ?*

Nu mai ţin minte exact ce i-am răspuns, dar ştiu că nu aveam deloc intenţia să mă las prinsă într-o discuţie despre această operă aboslut remarcabilă şi nici despre alte opere literare tocmai cu Sir Quentin ! Voiam doar să ştiu ce

intenţii are, în contextul în care mă preocupa soarta autobiografiilor în general. Confruntîndu-mă cu amintirile personale ale membrilor Asociaţiei, mi-am dat seama că anecdotele şi memoriile au, cît de cît, o valoare doar dacă sînt total ieşite din comun sau dacă ne duc spre un final interesant. Copilăria lui Newman sau a lui Michelangelo ar stîrni interes, oricît de triviale ar fi experienţele descrise în sine, dar cui îi păsa, cui ar şi trebui să-i pese de amintirile cu valetul şi guvernanta lui Eric Findlay, el fiind aşa cum este ? ! Toate biografiile lor mi se păreau a fi atît de lipsite de sare şi piper, încît m-am străduit să le dau o turnură lejeră, de parcă întîmplările descrise mi s-ar fi întîmplat mie, şi nu lor. Le-am făcut autorilor cel puţin onoarea de a le trata scrierile ca pe nişte adevărate autobiografii, iar nu drept cazuistică pentru psihanalişti, ceea ce, de fapt, şi erau într-o mai mare sau mai mică măsură. I-am stîrnit deci să scrie poveşti despre ei înşişi.

Acum, aceste autobiografii nu mai erau în grija mea, dar nu-mi păsa prea mult, căci toate erau îngrozitor de deprimante.

Ştiam că vieţile lor au fost seci şi sterpe. La fel de sigură eram şi că Sir Quentin avea grijă să forţeze în mod artificial, însuşi cursul acestor vieţi nemulţumindu-se să opereze pe hîrtie. Sub formă de ficţiune ar fi putut ieşi ceva autentic chiar şi din materialele lor nenorocite. Dar încercarea de a-i face să traducă ficţiunea în faptă nu putea duce decît la prefăcătorie.

Dar ce e adevărul ? Aş fi putut să-i ajut oarecum pe oamenii ăştia cu veselia mea şi cu joaca de-a vieţile lor. Sir Quentin îi distrugea însă întărîtîndu-i să spună mereu adevărul şi numai adevărul. Cînd oamenii susţin că nu se întîmplă nimic deosebit în vieţile lor, îi cred. Dar trebuie să înţelegi că unui artist i se întîmplă de toate : timpul e mereu recucerit, nu se pierde niciodată nimic şi mereu i se iveşte cîte un prilej de minunare.

Doar mai tîrziu am aflat că Quentin le dădea la toţi, chiar şi lui Dottie, nişte pastile mici, galbene, care i-ar fi ajutat, chipurile, să suporte mai bine posturile de purificare la care erau supuşi. Pastilele astea nu apăreau în romanul meu. Sir Quentin le-a descoperit singur, îndoindu-se deci de puterea sa de a-i ţine sub ascultare.

Ei, şi în aceeaşi zi în care mi-a pus întrebarea despre *Apologia*, a adus vorba şi despre mama lui.

— Mama e o problemă ! zise.

Mi-am găsit de lucru punînd o foaie indigo între două coli de hîrtie.

— Mama a fost întotdeauna o problemă. Şi mai vreau să-ţi spun, domnişoară Talbot, că ar fi bine să nu iei în considerare nici o promisiune pe care mama s-ar fi putut s-o efectueze în favoarea dumitale privitor la o eventuală moştenire. E probabil senilă ! Doamna Tims şi cu mine...

— Substantivul „promisiune“ nu e, de obicei, urmat de verbul „a efectua“ ! l-am întrerupt eu cu năduf, încercînd totuşi să-mi păstrez calmul.

Am văzut că, în timp ce vorbea, a apăsat pe o sonerie după doamna Tims. Aceasta nu apăru însă imediat, căci în acelaşi timp suna şi cineva la poartă. Sir Quentin zîmbi doar la mica mea deviere de la subiect, apoi continuă :

— A fost foarte frumos din partea dumitale s-o iei la plimbare duminica şi dacă ai rămas cumva fără bani, noi ne putem oricînd revanşa. Dacă vrei să te mai ocupi de Edwina, găsim noi o formă de recompensă. Doar că, pe viitor...

— N-o să am nevoie de nimic, i-am trîntit-o. Iar pentru trecut sau prezent nu primesc bani de la prieteni !

— N-ai cumva intenţia de a te căsători ? mă întrebă.

Vedeam roşu în faţa ochilor.

— Am scris un roman care să aibă mare succes şi o să apară, sper, în iunie.

De ce i-oi fi spus treaba asta ! ? Pesemne că eram turbată de furie. În realitate, n-aveam nici o speranţă de succes public cu *Warrender Chase*. Preocuparea mea principală şi sursa celor mai dulci speranţe erau noul meu roman, cel la care lucram acum, cel de-al doilea : *Ziua sufletelor noastre*. La *Warrender Chase* mă gîndeam ca la o bună carte de vizită pentru cel de-al doilea roman. Pe atunci, nu ştiam însă că favorita numărul unu este mereu acea carte la care lucram în momentul respectiv.

Dar în clipa în care am răbufnit cu : „Am scris un roman"... nu eram dispusă să intru în finețurile propriilor păreri.

— Draga mea domnișoară Talbot, hai să dăm cărțile pe față ! Dumneata nu crezi că ai suferit de grandomanie ?

Atunci mi-am dat seama de patru lucruri care se petreceau în același timp : Beryl Tims venea bocănind cu tocurile ei înalte, deschise ușa și spuse pe un ton afectat că Lady Bernice așteaptă să fie primită ; Sir Quentin deschise sertarul de jos din dreapta biroului său zîmbind ; și tot atunci, Sir Quentin mă întrebă din nou :

— Nu crezi că ai suferit de grandomanie ?

Am realizat, pe loc, că folosește timpul trecut ; de ce n-o fi spus oare „suferi de grandomanie" ?

Și în sfîrșit, cel de-al patrulea element în această învălmășeală de impresii era faptul că în întrebarea lui : „Nu crezi că ai suferit de grandomanie ?" am recunoscut chiar cuvintele pe care le-am pus în gura lui Warrender Chase al meu. În scrisoarea lui către Charlotte, mironosița mea născocită, el o sfătuiește pe aceasta cum s-o interogheze pe Marjorie :

— Întreab-o așa : „Nu crezi că ai cam suferit de grandomanie ?"

Mai apoi, — după ce bătrîna mea Prudence încearcă să reconstituie pentru omul de știință american, Proudie, tot ce s-a întîmplat cu grecoaica la adunarea de rugăciune, după care aceasta s-a sinucis, o fac pe bătrînă să spună așa :

— Vai, dar Warrender știa că e într-o stare foarte proastă, că doar cu cîteva zile în urmă i-a spus : „Nu crezi că ai cam suferit de grandomanie ?"

Toate aceste patru lucruri le-am observat deodată, așa nervoasă cum eram. Cred că furia mi-a ascuțit chiar facultatea de percepție, căci în momentul în care am dat să plec, am întrezărit ceva în sertarul pe care îl deschisese Sir Quentin. Surprins, îl închise din nou. În sertar, am văzut un teanc de șpalturi, iar mintea ar fi trebuit să-mi spună că erau șpalturile companiei Settlebury Paint, cea fondată în 1850, deci cartea lor centenară. Am reușit să arunc doar o privire asupra șpalturilor din sertar, nefiind destul de aproape ca să identific cuvintele, caracterele mașinii sau spațiul dintre rînduri. Atunci de ce mi-a trecut prin minte că acelea erau chiar șpalturile romanului meu ? Cochetam cu acest gînd, dar l-am lăsat să treacă prin mine, căci un alt gînd veni să-mi amintească de cei cu firma de vopsele. Cele două teancuri de șpalturi ale lui Sir Quentin făceau cît teancul meu de șpalturi.

Totul se petrecu foarte rapid în continuare. Eu eram în picioare, foc și pară pe Sir Quentin, și dădeam să plec. Chiar atunci veni Beryl Tims după niște lămuriri, iar Sir Quentin, după ce închise sertarul, ne spuse la amîndouă :

— Ia loc, doamnă Tims. Domnișoară Talbot, stai jos, te rog !

Am refuzat să stau jos.

— Eu nu mai am ce să caut aici, le-am spus.

Beryl Tims purta broşa primită de la mine şi o tot pipăia cu degetele...

— Să-i spun Lady-ei Bernice... ?

— Doamnă Tims, trebuie să te anunţ că te afli în prezenţa unei romanciere.

— Poftim ?

— Iat-o pe autoarea unui roman de mare succes !

— Lady Bernice pare foarte supărată. Vrea neapărat să stea de vorbă cu dumneavoastră. I-am spus că...

Între timp, mi-am adunat lucrurile şi am ieşit din cameră. Sir Quentin sări pe urmele mele.

— Draga mea domnişoară Talbot, nu se poate, pur şi simplu nu se poate să pleci chiar aşa ! Eu am vorbit cu cele mai bune intenţii ! Mama ar fi disperată... Doamnă Tims, te rog, uite... domnişoara Talbot s-a supărat.

Le-am zis noapte bună şi am plecat, fiind mult prea pornită ca să mai pot spune ceva. Pe cînd ieşeam, am văzut-o pe Lady Bernice stînd în uşa salonului, cu o privire rătăcită, deloc în apele ei. Era îmbrăcată ca de obicei, dar impresia pe care mi-a lăsat-o cînd m-am uitat la ea, în treacăt, era o învălmăşeală de haine elegante puse strîmb şi de ochi mînjiţi de la sulimanuri. O vedeam pentru ultima oară. L-am auzit atunci pe Sir Quentin întrebînd-o :

— Ce-i Bucks, ce s-antîmplat ?

Eram însă mult prea prinsă cu propriile mele necazuri ca să mă pot opri asupra acestei imagini răvăşite. Ea mi s-a întipărit însă atît de puternic în minte, încît n-o mai pot uita.

De abia aşteptam să ajung acasă, tot minunîndu-mă de cum am putut eu să mă fudulesc cu previziuni de succes faţă de Sir Quentin. Mă întrebam de unde mi-au venit cuvintele „un roman care o să aibă mare succes". Spunînd toate astea, n-am făcut decît să mă pun singură la discreţia lui. Nu că aş fi considerat succesul o ruşine, dar nu asta era ceea ce conta atunci cu adevărat pentru mine. Ştiam de mult că, precum succesul nu era profesiunea mea de credinţă, tot aşa, nu eram menită nici pentru insuccese. Acestea erau doar nişte efecte secundare ale creaţiei. Atunci de ce am căzut în cursa lui Sir Quentin ? mă tot întrebam în drum spre casă, căci aşa vedeam lucrurile. El a fost deci în stare să mă facă să spun chiar aceste cuvinte ale lui Warrender Chase : „Nu crezi că ai cam suferit de grandomanie ?"

Pusesem deoparte exemplarul meu de lucru cu *Warrender Chase*. Era cel scris de mînă, pe coli ministeriale, de pe care am bătut mai apoi un exemplar la maşină pentru editură. N-am bătut în două exemplare, pentru că ziceam că n-are rost să irosesc atîta hîrtie. Mi-am adunat deci manuscrisul într-un pachet, am scris pe el : „*Warrender Chase de Fleur Talbot*" şi l-am pus în raftul de jos al dulapului meu de haine.

Cînd am sosit acasă, am vrut să verific cuvintele lui Warrender Chase. M-am pus deci să scot romanul din dulap şi să caut cele două pasaje. Eram foarte agitată, simţind întrucîtva că sufăr de grandomanie, de mania persecuţiei

sau de vreun alt soi de paranoia. Dar nici că m-aş fi putut simţi mai aproape de nebunie ca în clipa în care mi-am dat seama că *Warrender Chase* nu era la locul lui. Pachetul, de dimensiunea unei cărţi de telefon a oraşului Londrei, nu se afla în dulap.

Am început să scotocesc prin casă, răsturnînd lucrurile în cameră şi uitîndu-mă chiar şi peste paginile noului meu roman. Nici urmă de *Warrender Chase* nicăieri. M-am aşezat şi am stat să cuget. Dar mintea mea înfierbîntată nu mă ajuta deloc. Atunci m-am sculat şi am început să fac ordine prin cameră cu multă grijă şi migală, am început să mut din loc fiecare piesă de mobilă, fiecare carte. Munceam foarte încet. Am mutat mai întîi totul în mijlocul camerei, apoi le-am pus toate la loc bucată cu bucată, carte cu carte. Aşa am făcut cu creioanele, cu maşina de bătut, cu alimentele, cu toate celelalte. Agitaţia asta a fost însă curată superstiţie, pentru că era clar de la bun început că pachetul nu se află în cameră. Căutam însă cu atîta migală, de parcă mi-aş fi pierdut vreo nestemată. Am găsit cu ocazia asta o sumedenie de lucruri rătăcite : scrisori vechi, o monedă, poezii de demult, povestiri, dar nici urmă de *Warrender Chase*. Am deschis toate pachetele cu manuscrise pe care le vîrîsem într-un geamantan vechi : nici urmă de roman !

Atunci mi-am turnat, grijulie şi buimacă, whisky într-un păhărel. Am mai adăugat puţină apă de la robinet şi m-am aşezat să-l beau în tihnă. „Trebuie să-l fi aruncat femeia de

serviciu." Imposibil ! Pusesem doar manuscrisul în dulap, iar ea, care lucra aici de ani de zile, nu deschidea niciodată dulapurile sau sertarele chiriaşilor, niciodată nu mi-a dispărut nimic. Pe deasupra, mereu o rugam să aibă grijă de hîrtiile şi pachetele mele, şi ea umbla, într-adevăr, cu mare atenţie prin cameră, nici măcar nu ştergea praful de pe masa mea de lucru, ca să nu-mi încurce cumva hîrtiile. Mereu bodogănea despre mizeria din cameră ; zicea că abia dacă reuşeşte să şteargă şi praful. Am încercat apoi să trec în revistă persoanele care m-au vizitat de cînd am pus romanul în dulap. O dată, a fost Wally, dar a stat foarte puţin, atît cît să mă ia undeva, în oraş, la cină. Să-mi fi răscolit oare soţii Alexander camera ? Nu se poate ! Leslie ? Dottie ? I-am luat la rînd pe toţi, uitînd complet de Dottie, care fusese în cameră chiar în prima seară cînd am ieşit cu Wally la dans. La asta m-am gîndit abia mai pe urmă. Pe moment, mă întrebam dacă nu cumva am luat-o razna, dacă *Warrender Chase* al meu există cu adevărat sau e doar o închipuire.

Am vrut să-i telefonez lui Wally, dar aparatul n-avea ton. Atunci, uitîndu-mă la ceas, am văzut că era aproape de miezul nopţii.

Dar chiar şi numai gîndul la Wally mă linişti. Pînă una alta, nici nu avea prea mare importanţă ce s-a ales cu manuscrisul meu. Manuscrisul dactilografiat şi şpalturile erau doar în siguranţă la editură. Puteam să le cer oricînd înapoi de la Revisson Doe.

M-am dus la culcare și, ca să uit de necazurile mele, am început să răsfoiesc prin cartea îndrăgitului meu Cellini. Vraja lui își făcea efectul. Citeam despre aventurile sale artistice, care purtau pecetea virilității Renașterii, despre marea dragoste cu care făcea pocale și statui din materialele lui preferate, despre întemnițări și evadări, despre legăturile lui cu ceilalți aurari și sculptori ai vremii, despre cîți oameni a omorît în bătăi. Și mereu scria despre bucuria pe care o resimțea în fața fiecărei modalități de exprimare a artei sale. Orice nouă pagină era pentru mine, cum mai e și acum, magie curată :

„... Fiind deci convins că puteam avea încredere în ei, mi-am concentrat atenția asupra cuptorului în care îndesasem lingouri de cupru și bucăți de bronz, punîndu-le una peste alta după regulile meseriei — adică, fără să stea înghesuite, ci aranjîndu-le în așa fel, ca flăcările să pătrundă libere printre ele. Astfel, metalul e mai mult expus căldurii și mai ușor lichefiat Apoi, în agitația aceea de nedescris, le-am poruncit oamenilor să aprindă cuptorul. După ce au îndesat butucii de pin, rășina uleioasă și tirajul bine pus la punct, au avut grijă ca focul să ardă de minune, așa că trebuia să-l întrețin cînd într-o parte, cînd în cealaltă. Asta cerea un efort extraordinar, dar m-am străduit din răsputeri să fac față.

Colac peste pupăză, a luat foc prăvălia și ne temeam să nu cadă acoperișul peste noi. Apoi..."

Tot răsfoiam prin carte, ba înainte, ba înapoi, și mă gîndeam la lunga poveste de amor a lui Cellini cu propria artă, la cît de caraghios și contradictoriu fusese în tot ce făcea, cît de mult se împăuna cu munca lui.

„... Cînd am ajuns la Piacenza, l-am întîlnit pe ducele Pier Luigi pe stradă. Acesta mă măsură din privire și în final mă recunoscu. El fusese pricina tuturor necazurilor mele din castelul St. Angelo. Și acum mi se urca sîngele în cap văzîndu-l. Dar neștiind cum să evit o întîlnire cu el, m-am hotărît să-i fac o vizită. Am ajuns la palat chiar cînd se strîngea masa. L-am găsit împreună cu niște membri ai casei Landi ; erau chiar cei care, mai pe urmă, l-au asasinat. Mă primi cu mare căldură; și printre multe alte lucruri plăcute pe care mi le-a spus atunci, făcu o declarație de față cu toți ceilalți, cum că eu sînt cel mai vestit sculptor din lume..."

Și astfel, uitînd de necazurile mele, am dat paginile înapoi pînă la primul paragraf al acestei extraordinare autobiografii :

„Toți oamenii, de orice condiție socială ar fi ei, și care au făcut ceva meritoriu în viață sau care cel puțin pare a fi meritoriu, sînt oameni adevărați și se bucură de un bun renume. De aceea, toți aceștia ar trebui să-și aștearnă pe hîrtie povestea vieții, scrisă de mîna lor."

Mă gîndeam că și eu o să-mi scriu într-o zi povestea vieții mele. Dar mai întîi, trebuia s-o trăiesc.

„...Mi se pare că sînt, într-adevăr, mult mai liniștită, atît mental, cît și fizic, decît oricînd în trecut. Îmi amintesc de unele întîmplări plăcute, dar și de nenorociri de nedescris. Amintirile mă înspăimîntă, dar mă și uimesc totodată: iată dar, că am reușit să ajung la această vîrstă de cincizeci și opt de ani, la care, cu mila lui Dumnezeu, îmi văd, fericită, mai departe de drum."

A doua zi, — în timp ce îmi reconstituiam în scris acea scurtă perioadă din viață de la mijlocul secolului douăzeci, mai exact, acele luni de iarnă 1949, 1950, — am recitit acest ultim pasaj citat aici din Cellini, și gîndurile au început să-mi zboare îndărăt către primăvara anului 1950. Țin minte că stăteam tolănită în pat, în camera mea din Kensington, și citeam chiar acest pasaj. Mă gîndeam atunci că poți extrage poezii minunate din această carte chiar și numai răsfoind-o și spicuind la întîmplare o pagină ici, un paragraf colea. Și în timp ce cochetam cu ideea asta, îmi veni, deodată și fără nici o legătură, gîndul că Dottie, care știa foarte bine unde îmi țin eu lucrurile, ar fi cea care mi-a luat pachetul cu manuscrisul, și asta chiar în noaptea în care băiatul de serviciu o lăsase să mă aștepte aici în cameră.

Deși era trecut de două noaptea, am sărit din pat și am început să mă îmbrac. În timp ce-mi puneam hainele pe mine, mi-am amintit

de șpalturile din sertarul lui Sir Quentin și de gîndul năstrușnic care îmi trecu atunci prin minte, că ar fi ale mele. M-am aruncat deci în noaptea rece și mi-am tîrît pașii pînă la Dottie. Nu mai știu dacă ploua sau nu, căci pe vremea aceea nu băgam în seamă ploaia. Dar știu că mi-era frig stînd sub fereastra ei și cîntînd *Odinioară, de demult*. N-aș fi vrut să-i trezesc din somn pe toți vecinii, eram însă atît de pornită, că nu-mi păsa. Am cîntat pe un ton foarte jos, dar de mai multe ori, și în așa fel încît sunetul să poată pătrunde prin geamurile lui Dottie. O lumină se aprinse într-o altă locuință, se deschise fereastra și cineva își scoase capul afară:

— Nu mai fă scandal la ora asta, afurisito!

M-am deplasat din dreptul felinarului și atunci am putut vedea că perdeaua din camera lui Dottie e trasă la o parte. La lumina felinarului am văzut un cap, care sigur nu era al lui Dottie, uitîndu-se prin geam. Se vedea acum clar că era un cap de bărbat, era probabil Leslie. Vecinul cel furios se trase înăuntru și trînti fereastra. Cînd își stinse și lumina din cameră, am putut vedea mai bine, doar atît cît ai clipi din ochi, că nu Leslie era bărbatul din camera lui Dottie. Era un bărbat mai în vîrstă, cu fața pătrată și chel. Mi se păru că e Revisson Doe, editorul meu.

M-am întors acasă grăbită, încercînd să mă conving că judecasem poate greșit. E adevărat că *Warrender Chase* mă urmărea pretutindeni și era deci posibil, avînd în vedere și dispariția manuscrisului, să fi devenit chiar o obsesie.

Iar Dottie, aşa mironosiţă cum era, s-a dovedit totuşi mereu a fi o femeie foarte bisericoasă şi convenţională. Eram convinsă acum că ea mi-a luat *Warrender Chase,* dar încă nu eram sigură dacă a făcut-o în glumă sau într-unul din accesele ei de virtute. Era categoric în stare să pună pe foc o carte pe care o considera păcătoasă, dar n-o vedeam făcîndu-mi chiar mie una ca asta. Din cîte o ştiam eu pe Dottie, era o persoană inofensivă şi, atîta cît putea ea pricepe ce e sinceritatea, era sinceră. Mă întrebam şi dacă nu luase cumva romanul să-l arate cuiva, vreunui călugăr carmelit, ca să-i ceară părerea, părere ce nu putea fi decît potrivnică. Sau poate, încercînd să se dea bine pe lîngă Leslie, o fi vrut să-i arate ultima parte din manuscris, pe care el n-o văzuse încă. Mă gîndeam la toate aceste posibilităţi. Dar cel mai mult mă rodea curiozitatea să aflu cu cine îşi petrecea Dottie noaptea. Nu fusese tatăl ei, căci îl ştiam. Mă gîndeam că o fi vreun unchi mai în vîrstă. Dar mă obseda imaginea cu capul pătrat şi chel al lui Revisson Doe.

Nu-mi venea însă a crede că Dottie poate să aibă un iubit, şi nici că Revisson Doe, la vîrsta lui, ar putea fi acela.

Am stat trează toată noaptea, tot sucindu-mă şi răsucindu-mă să mă lămuresc cu cele două ipostaze, aparent imposibile. În timp ce-mi căutam pachetul cu pricina, am găsit şi un cartonaş îndoit, pe care mi l-a lăsat ea odată. L-am pus acum pe masă. Era ceva tipic pentru Dottie. Plătise doi şilingi şi şase peni pe cartonaşul ăsta, ca să mă înscrie în „Organizaţia Sfintei Fecioare, Salvatoarea Noastră". Asta scria pe cartonaş, iar mai jos era o explicaţie : „Pentru mîntuirea Angliei. Isuse, mîntuieşte Anglia ! Sub Patronajul Divin al Sfintei Fecioare, al Sfîntului Gregory şi al Binecuvîntaţilor Martiri Englezi". Mă uitam la biletul de carton, lăsîndu-mă pătrunsă de evlavia lui Dottie. În partea interioară a cartonaşului, stătea scris un „motto" : „Spre cinstirea lui Dumnezeu, a Sfintei Fecioare şi a Credinţei Catolice" ; după care, urmau „Îndatoririle" : *1.* A spune rugăciunea zilnică pentru scopurile Organizaţiei ; *2.* A se pune în slujba intereselor Organizaţiei ; *3.* A contribui cu cel puţin doi şilingi şi şase peni pe an pentru Fondul Mîntuirii. Prin prezenta [cu scrisul de mînă al lui Dottie], Fleur Talbot este înscrisă în organizaţia : „Crucea Roşie a Mîntuirii". Indulgenţe Parţiale : *1.* Şapte Ani şi Şapte Posturi Mari ; *2.* O Sută de Ani.

Şi aşa mai departe, cu toate Indulgenţele birocratice de rigoare, cu Sufletele din Purgatoriu şi cu toate celelalte bazaconii pe care le ştiam de la Dottie. Şi eu eram credincioasă catolică, dar nu la modul ăsta. Chiar şi dacă ar fi fost adevărat, cum obişnuia ea să-mi spună, că îmi expun nemurirea sufletească la mari riscuri, şi tot nu m-aş fi putut feri prin metodele ei. Eram devotată artei literaturii, aveam o viaţă de trăit şi credinţă din preaplin ; şi pur şi simplu nu mai aveam timp pentru organizaţii, posturi, sărbători şi ritualuri. Niciodată nu mi s-a părut potrivit ca, în materie de religie, să complic şi mai mult lucrurile, căci erau şi aşa destul de încurcate.

Spun asta pentru că mi se părea ciudat să văd un cap de bărbat, altul decît Leslie, înființîndu-se la două jumătate noaptea, în geamul lui Dottie. Și din nou, cînd mă gîndeam retro, vedeam cu ochiul minții chipul lui Revisson Doe. Îl văzusem doar de cîteva ori înainte. Să fie oare adevărat ? Începeam să cred că i-oi fi apreciat poate greșit vîrsta. Mă gîndeam că are șazieci de ani, eram chiar convinsă de asta. Dar, în timp ce cîntăream astfel lucrurile, imposibilul devenea tot mai posibil. Revisson Doe nu îmi făcea impresia unui om activ din punct de vedere sexual, dar e drept că nici nu mă uitasem la el ca la un bărbat încă potent. Sigur că era posibil să fie și așa, dar din cîte o știam eu pe Dottie, mai bine ar muri decît să-și înșele un soț în viață. Pentru ea, adulterul era un păcat de moarte, căci se temea să nu ajungă în iad. Dacă ar comite vreun adulter, s-ar teme să n-o calce cumva vreo mașină pe stradă fără să fi fost mai întîi dezlegată de acest păcat. Știam cum gîndește Dottie, era deci imposibil să-l înșele pe Leslie. Și totuși, în vreme ce păsările începeau să ciripească dis-de-dimineață în dreptul ferestrei mele din Kensington, infidelitatea lui Dottie își ridică și ea glasul, apărîndu-mi, dintr-o dată, a fi chiar foarte posibilă.

Mă gîndeam că nu era nici exclus să spere ca, printr-o întîlnire cu Revisson Doe, să-i mijlocească lui Leslie publicarea romanului. Se prea putea ca ea să aibă sentimentul că se sacrifică pe altarul cărții lui Leslie. Fiind o femeie plăcută, nu era deci exclus ca Revisson Doe, la cei șaizeci sau șaptezeci de ani ai lui, să se dea la ea. Totul părea de-a dreptul ridicol, dar orice e posibil, nu ? Mi-am încheiat astfel socotelile cu gîndul că, deși improbabilă, povestea asta ar putea fi totuși adevărată. Mă mai rodea un gînd : nici acum nu știam sigur dacă Dottie fusese cea care mi-a luat romanul, și dacă da, de ce a făcut-o. Era deja ora cinci dimineața.

Mi-am pus ceasul pentru ora opt și m-am dus la culcare.

CAPITOLUL OPT

LA PRIMA ORĂ A DIMINEȚII, am primit o scrisoare cu antetul companiei „Park și Revisson Doe", pe care am deschis-o cu ochii împăienjeniți de somn.

„Dragă Fleur !

S-a ivit o mică neînțelegere în legătură cu romanul dumitale, *Warrender Chase.*

Cred că ar fi mai bine să stăm de vorbă personal înainte de a lua alte măsuri, amănuntele fiind mult prea complicate pentru a fi lămurite în scris.

Te rog să telefonezi cît mai curînd posibil pentru a stabili o întîlnire, în vederea lămuririi acestei probleme delicate.

Al dumitale,

Revisson."

Scrisoarea asta m-a îngrozit, dar nu e ceva neobișnuit ca stările de neliniște să atragă mereu alte necazuri. Era nouă fără un sfert. „Park și Revisson" nu-și începeau activitatea pînă la ora zece. M-am hotărît să sun la ora zece

și jumătate. Tot reciteam scrisoarea, și de fiecare dată, cu presimțiri tot mai sumbre. Ce nu era în ordine cu *Warrender Chase* al meu ? Am luat scrisoarea de la început, propoziție cu propoziție, și fiecare nouă frază îmi părea tot mai răuvoitoare. După o jumătate de oră, simțeam nevoia să stau de vorbă cu cineva, dar nici în ruptul capului nu m-aș fi întors la balamucul de pe Hallam Street. Chiar înainte de a primi scrisoarea, m-am hotărît să trec pe acolo ceva mai tîrziu, pentru a-mi strînge cîteva lucrușoare și a-mi lua rămas bun de la Edwina. Voiam să-mi caut o altă slujbă.

Mi-am dat întîlnire cu Revisson Doe pentru ora trei jumătate. La telefon, am încercat să-l trag de limbă, voiam să știu ce „nu era în ordine" cu *Warrender Chase,* dar el nu se lăsă antrenat în nici o discuție. Părea foarte neprietenos, ba chiar ostil. De cîte ori prindea prilejul, mi se adresă cu „domnișoară Talbot", uitînd cu totul de „Fleur". Pe atunci, nu știam că proverbiala paranoia a scriitorilor nu e nimic în comparație cu schizofrenia incurabilă a editorilor.

La telefon, se simțea clar că Revisson Doe era iritat. Să fi fost oare așa din cauza banilor pe care i-ar fi pierdut cu cartea mea ? Sau voia oare să revizuiască termenii contractului ? Mă întrebam și dacă nu avea cumva de gînd să mă facă să schimb ceva esențial în roman. Cu toate întrebările astea care mi se învălmășeau în cap, am hotărît să refuz categoric orice schimbare. Nu știam nici dacă Theo și

Audrey nu și-au exprimat deja părerile nefavorabile despre carte atunci cînd i-au dat șpalturile înapoi. Le trimisesem o scrisorică în care le mulțumeam pentru corecturi. Nu-mi venea nici acum să-i dau crezare lui Dottie care mi-a povestit cu atîta înverșunare despre ceea ce, chipurile, ar fi spus Theo și Audrey despre mine, ei care mi-au fost întotdeauna atît de apropiați. Dar atunci, așa nedormită cum eram și cu o zi îngrozitoare în urma mea, eram dată bine peste cap. Am telefonat familiei Clairmont, dar mi-a răspuns servitoarea. După ce am rugat-o să mi-i dea pe Theo sau Audrey, tot ea s-a întors să-mi spună că amîndoi sînt ocupați cu studiul.

M-am dus apoi din nou la culcare, iar după-masă m-am simțit deja pregătită sufletește pentru întrevederea cu Revisson Doe. Mă simțeam atît de remontată, încît eram chiar în stare să mă bucur de întîlnire și dornică să-l examinez din perspectiva posibilității ca el să fie „amantul" al lui Dottie sau al oricărei alte femei. Mai aveam suficient timp ca să trec pe la biblioteca publică din Kensington și să-i caut numele în „Who's Who"; voiam să știu ce vîrstă are. Născut în 1884. Căsătorit de două ori, un fiu și două fiice. În autobuz am făcut un mic calcul și am aflat că are șaizeci și șase de ani. Pe atunci, mi se părea a fi mai bătrîn decît mi-ar părea azi. Cînd l-am revăzut acolo, în biroul lui, m-am convins că el fusese cel pe care îl zărisem în fereastra lui Dottie. Am luat scaunul înspre care îmi făcuse semn cu mîna și mă întrebam dacă Dottie i-o

fi spus țapului ăsta bătrîn că eu eram cea care cîntase *Odinioară, de demult,* la două dimineața. Nu știam ce-o fi găsit Dottie la el, dar în nici un caz nu putea fi vorba de *sex-appeal.*

— Uite ce este, trebuie să știi că noi îți apreciem foarte mult cartea !

Mă neliniștea acest „noi".

Pe vremea cînd se hotăra încă dacă să-mi publice sau nu romanul, oscila destul de mult între „eu" și „noi". Cînd voia să-și exprime entuziasmul sau interesul față de această carte „venind din partea unui tînăr", folosea „eu" atît în scrisori, cît și în conversație ; iar cînd voia să sublinieze riscul de a pierde bani cu acest contract, folosea mereu „noi". Acum jongla din nou cu „noi".

— Din cîte am aflat, lucrezi la un nou roman ! ?

I-am spus că da, și că se va intitula : *Ziua sufletelor noastre.*

Îmi răspunse că nu e un titlu prea comercial :

— Dar desigur că titlul se mai poate schimba...

— I-am răspuns că nu am de gînd să schimb titlul.

— Ah, da, desigur, problema rămîne deschisă, asta se poate discuta și mai încolo. Pe moment, ne gîndim că ar fi poate de dorit să punem *Warrender Chase* deoparte. Pînă una alta, primul roman e întotdeauna un simplu exercițiu de virtuozitate, nu ? Și mai voiam să te rugăm să ne arăți și nouă primele capitole din cel de-al doilea roman al dumitale, *Ziua falsetelor noastre.*

— *Ziua sufletelor noastre !*

— Da, da, *Ziua sufletelor noastre.*

Titlul părea să-l amuze şi eu am profitat de micul moment de respiro, ca să-l întreb care era problema cu *Warrender Chase.*

— Nu putem să-l publicăm, zise.

— De ce nu ?

— Din fericire, am descoperit la timp că n-a scăpat nici el de păcatul pe care îl au toate romanele de debut ; căci iată, reflectă prea fidel realitatea ! Uite ce este, personajele astea ale dumitale sînt, pur şi simplu, copiate după membrii Asociaţiei Autobiografice pentru care lucrezi. Ne-am interesat şi noi mai îndeaproape de această chestiune, să ştii, şi avem o serie de probe doveditoare.. Iar patronul dumitale, Sir Quentin Oliver, ne ameninţă că ne dă în judecată. Ne-a cerut un rînd de şpalturi şi a trebuit să i-l dăm. Din manuscris, reiese că oamenii ăştia sînt nişte creaturi sinistre, nişte debili mentali căzuţi pradă lui Sir Quentin, care ar fi un fioros manipulator de oameni şi misogin pe deasupra. Pe una din femei o aruncă în alcoolism, pe cealaltă...

— Dar eu mi-am început romanul înainte de a-l cunoaşte pe Sir Quentin Oliver ! Trebuie să fie nebun !

— Să ştii că ne ameninţă că ne dă în judecată dacă publicăm romanul ! Sir Quentin e un om cu dare de mînă şi nu ne putem permite un proces de calomnie. Însăşi ideea...

Îşi puse mîna peste ochi, apoi zise :

— Nici nu mai poate intra în discuţie ! Dar noi îţi apreciem calităţile de scriitor chiar

foarte mult, domnişoară Talbot — Fleur, dacă se poate... Şi ne oferim, bazîndu-ne pe experienţa noastră, să te îndrumăm la scrierea celui de-al doilea roman. Dacă lucrurile merg bine, s-ar putea să încheiem un contract...

— Nu am nevoie de sfaturile dumneavoastră.

— Ai fi prima autoare de carte pe care o cunosc şi care nu suportă să primească cîteva sfaturi din partea editurii. Dar să nu uiţi că scriitorul e doar materia primă a editorului, îmi zise plin de sine şi de parcă eu aş fi fost o fiinţă total lipsită de simţire.

După ce i-am răspuns că trebuie să mă mai consult cu cineva, m-am sculat în picioare şi am dat să plec.

— Ne pare foarte rău, nespus de rău de cele petrecute !

De atunci nu l-am mai văzut niciodată.

Abia după ce am ajuns acasă, mi-am dat seama că, în afară de manuscrisul dactilografiat care era la el, nu mai aveam altul. Nu voiam să i-l cer înapoi fără să-l consult mai întîi pe Solly Mendelsohn. Mă temeam să nu-mi pierd contractul şi speram că Solly mă va sfătui cum să-l conving pe Revisson Doe să acţioneze în favoarea mea ; dar ceva parcă îmi spunea că s-a terminat cu „Park şi Revisson Doe". Şocul şi dezamăgirea au venit însă prea brusc, nu puteam încă suporta gîndul de a-mi recupera fizic cartea. Cînd m-am întors acasă, l-am sunat pe Revisson Doe şi am dat de secretara lui. Zicea că e ocupat, cu ce putea să-mi fie de folos ? I-am explicat că i-aş fi

recunoscătoare dacă mi-ar putea trimite un rînd de șpalturi disponibili, fiindcă mi-am rătăcit manuscrisul original și vreau să mă mai uit peste roman.

— Așteptați o clipă, vă rog, spuse ea politicoasă și se duse probabil să ceară lămuriri. Se întoarse apoi la telefon :

— Îmi pare rău, dar literèle de tipar au fost regrupate.

Ignorantă cum eram pe atunci în privința jargonului tipografilor, am întrebat :

— Cum regrupate ?

— Regrupate, adică redistribuite. Cartea nu se mai publică, domnișoară Talbot.

— Și ce s-a întîmplat cu șpalturile ?

— S-au dat la topit, cum e și normal.

— Vă mulțumesc.

În seara următoare, am reușit să-l sun pe Solly la birou ; îmi dădu întîlnire la o cîrciumă de pe Fleet Street, apoi plecă de la birou și veni să mă vadă scurt.

— Ei n-au cum să-ți intenteze proces de calomnie. Tu ești cea în drept să-i dai în judecată, căci ți-au defăimat cartea ; asta, pentru cazul în care ei fac demersuri în scris. Dar te-ar costa o avere, să știi ! Mai bine îți iei frumos manuscrisul înapoi și le spui să se spele pe cap cu contractul. Și să nu le mai dai cumva următorul roman. Nu te teme, găsim noi un alt editor ! Dar ia-ți mai întîi manuscrisul înapoi, e dreptul tău. Și îți mai spun că ești o proastă fără pereche că nu ți-ai păstrat o copie.

— Bine, dar aveam manuscrisul scris de mînă ! De unde să știu că Dottie sau cine o fi fost are de gînd să mi-l fure ?

— Eu cred că a fost Dottie. S-a exprimat atît de prostește despre romanul tău ! E totuși un semn bun cînd oamenii se aruncă orbește pe o operă de artă. E semn bun, să știi !

Nu știam ce vrea să spună cu asta. Cu puțin înainte de ora zece, am ajuns și eu acasă și am început să pun la cale recuperarea manuscrisului de la editură, tot gîndindu-mă cum să fac să pun mîna și pe originalul care era la Dottie. Nu mă puteam împăca însă cu gîndul că toate manuscrisele mele ar fi fost distruse. Dar posibilitatea ca *Warrender Chase* al meu să nu mai existe nicăieri, nicăieri în lume mă urmărea ca un coșmar.

Sună telefonul. Era infirmiera care o îngrijea pe Lady Edwina.

— Toată după-amiaza am încercat să dau de dumneavoastră, zise. Lady Edwina vrea să vă vadă. Am avut o zi îngrozitoare ! Doamna Tims și cu Sir Quentin au primit un telefon urgent dis-de-dimineață, și au trebuit să plece în oraș ; ...biata Lady Bernice Gilbert a decedat. Cînd s-au întors acasă, au întrebat de dumneavoastră. Apoi au plecat din nou, iar Lady Edwina rîdea ca o apucată. Isterie curată. Acum doarme, i-am dat un sedativ. Dar vrea să vă vadă cît de repede...

— De ce a murit Lady Bernice ?

— Tare mă tem, zise sora cu vocea tremurătoare, că s-a sinucis !

CAPITOLUL NOUĂ

ACOLO ȘI ATUNCI am luat hotărîrea că, orice ar pune la cale Sir Quentin, eu una nu eram dispusă să-i devin victimă ; pur și simplu nu eram făcută pentru acest rol. Vestea despre sinuciderea lady-ei Bernice Gilbert mă îngrozea, dar în același timp îmi și dădea puteri.

A doua zi dimineața, m-am dus pe Hallam Street. Eram acum convinsă, nu doar că Sir Quentin își exercită toată influența de care dispune pentru a-mi extermina romanul, dar eram sigură și de faptul că el îmi fură mitul, ca să se folosească de el. Iar fără o mitologie, un roman n-are nici o valoare ! Adevăratul romancier, cel care își vede opera ca pe un poem în flux continuu, e un creator de mituri, iar taina artei sale constă în diferitele și nesfîrșitele căi de a spune o poveste, metodele acestea fiind mitologice prin însăși natura lor.

Eram sigură că Dottie obținuse de la Sir Quentin un set cu șpalturi de la *Warrender Chase*, ca să le citească. Fusesem prea naivă în privința romanului ; n-ar fi trebuit, în primul rînd, să-i spun nimic lui Dottie. Nicicînd după aceea nu le-am mai arătat prietenilor

lucrările mele, și nici nu le-am mai citit cu voce tare din ele înainte de a mi le vedea tipărite. Dar pe atunci, aveam cu toții obiceiul să ne citim lucrările cu voce tare, să ni le trimitem unul altuia sau să le discutăm între noi. Așa era viața literară. Așa o știam eu !

Am găsit-o pe doamna Tims ștergîndu-și coada ochiului cu o batistă.

— Unde ai fost ieri ? Tocmai cînd aveam nevoie de tine ! Sir Quentin era foarte necăjit.

— Unde-i ?

Era uimită de tonul meu :

— A trebuit să plece. Ancheta e azi după-masă. Săraca...

Dar eu am intrat în biroul lui, închizînd ușa cu un pocnet ferm și ascuțit. M-am dus direct la sertarul în care văzusem spalturile. În sertar nu era decît un rînd de chei. Celelalte sertare erau încuiate.

M-am dus apoi în camera Edwinei și am găsit-o șezînd în pat, cu micul dejun pe o tavă. Sora era în baie și spăla ceva. Auzindu-mă, își scoase capul pe ușă.

Edwina era într-o fază de maximă luciditate :

— S-a sinucis, exact ca femeia din romanul tău !

— Știu.

M-am așezat pe marginea patului și am telefonat la editură, ca să le cer înapoi manuscrisul meu dactilografiat.

— Așteptați, vă rog, o clipă !

Secretara plecă de la telefon preț de cîteva minute bune. În acest timp, i-am spus Edwinei că romanul meu nu va mai fi publicat.

— Ba da, va fi, zise Edwina. De asta o să mă ocup chiar eu... Prietena mea...

Secretara reveni la telefon :

— Îmi pare rău, dar cred că exemplarul nostru a fost dat la topit. Domnul Doe l-a pus pe birou, la vedere, dar pentru că dumneavoastră nu l-ați luat, s-a gîndit că nu mai aveți nevoie de el.

— Nu l-am văzut pe birou ! Sînt absolut sigură că nu era acolo !

— Dar domnul Doe spune că l-a scos din sertar special ca să-l vedeți, apoi l-a aruncat. Noi nu păstrăm manuscrisele, domnișoară Talbot, și deci nu răspundem de ele. Așa scrie și în contract.

— Spuneți-i domnului Doe că o să discut problema asta cu avocatul meu.

— Bine spus, zise Edwina cînd am pus jos receptorul, spune-le că te duci la avocat !

— N-am nici un avocat, și chiar dacă aș avea, tot nu ne-ar putea ajuta cu nimic.

— Dar măcar le-ai băgat un ghimpe, comentă ea.

Luă o bucată de pîine prăjită de pe tava ei cu micul dejun, o unse cu unt și mi-o întinse. În timp ce mestecam, mă tot gîndeam cum aș putea să-mi rescriu romanul. Dar știam că n-o să pot face asta. Dacă era adevărat că toate manuscrisele au fost distruse, atunci acel ceva spontan s-a dus pentru totdeauna. Bineînțeles că nu i-am spus Edwinei că Sir Quentin

e principalul vinovat în toată afacerea asta. În general, bătrîna se împăca cu faptul că a prăsit o canalie și nu se făcea să mai pun și eu paie pe foc. După mai multă vreme, la înmormîntarea lui Sir Quentin, m-am gîndit din nou la curajul cu care Edwina a știut mereu să ia viața în piept. La înmormîntarea propriului fiu, ședea în scaunul ei cu rotile, liniștită, dar mocnind de viață, și era îmbrăcată în rochia de mătase neagră, împodobită cu perle.

Îmi căzu bine să stau în preajma Edwinei în dimineața aceea, și să mănînc pîinea prăjită pe care ea mi-o ungea cu unt și gem. Îmi plăcea să mă aflu în atmosfera încărcată de drapele străvechi și presărate cu stele, și să-i privesc mîinile pline de bijuterii, fluturînd printre farfurioarele de porțelan.

Beryl Tims intră în cameră ca să vadă „dacă totul este în ordine". Infirmiera, o femeie sufletistă, pe nume Fisher, ieși din baie ca să o liniștească în această privință. În timp ce continuam să mănînc, Edwina o mustră pe Beryl Tims cu privirea.

— Cred că mai putem cere ceai și încă o ceașcă, zise domnișoara Fisher.

— Da, dar Fleur poate să vină la bucătărie și să-și bea cafeaua cu mine, îi sugeră Beryl Tims.

— Sora a spus că vrea ceai, interveni Edwina. Și vrem să ni se aducă ceaiul aici.

— Dar Fleur are treabă și doar nu vrem s-o reținem de la lucru, nu ? comentă mironosița. Știți doar că domnișoara Fisher nu și-a

luat ieri ziua liberă, şi sperăm ca Fleur să rămînă pe baricade în după-masa asta. Eu şi Sir Quentin vom fi plecaţi la anchetă, aşa că dumneavoastră şi Fleur o să puteţi lua atunci ceaiul împreună, nu ?

Mie nu mi se adresă nici un cuvînt, dar îmi surîdea perspectiva de a petrece cîteva ore singură cu Edwina în apartament.

— Vai, dar nici nu mă gîndesc s-o las pe Lady Edwina singură tocmai acum ! zise domnişoara Fisher.

Am intervenit rapid, explicînd că mi-ar face chiar plăcere să pregătesc eu ceaiul şi să mă ocup de Lady Edwina.

— Domnişoara Fisher trebuie să se mai odihnească şi ea, spuse Beryl Tims.

— Sînt de acord cu doamna Tims, am intervenit eu ; aceasta fiind poate prima şi singura oară cînd am spus una ca asta.

Căzurăm deci de acord să rămîn eu cu Edwina. Domnişoara Fisher ieşi din cameră în urma doamnei Tims, cu un lighean plin de rufe murdare în mînă. Eu am luat telefonul şi l-am sunat pe Solly Mendelsohn.

Nu-mi plăcea să-l sun pe Solly în timpul zilei, căci după serviciul lui de noapte, se scula de obicei tîrziu dimineaţa. Mă gîndeam că o fi. avînd şi el viaţă intimă, vreo femeie cu care îşi împărţea timpul liber şi nu eram deloc curioasă să aflu de o eventuală legătură. Pe de altă parte, Solly nici nu-şi lăsa prietenii să-i treacă un anumit prag de intimitate. Dar cel puţin ştiam că nu îşi scoate nicicînd telefonul din priză, şi asta, pentru cazul în care

ar fi fost chemat de urgenţă la ziar şi în eventualitatea că l-aş putea suna eu. La telefon, era pe jumătate adormit. Dar cînd îmi auzi frămîntarea din voce şi rugăminţile scurte şi concise, se execută imediat, fără comentarii.

La ora patru, îşi făcu apariţia pe Hallam Street, înalt şi corpolent cum era, neras şi înfofolit în fulare. Aducea a spărgător, cu geanta lui de voiaj mare şi cafenie. Edwina şedea în scaunul ei din salon.

Sir Quentin nu se întorsese încă acasă ; urma să se întîlnească cu Beryl Tims la ancheta judiciară în legătură cu sinuciderea lui Bernice Gilbert, care s-ar fi datorat demenţei. Imediat după ce plecă Beryl Tims, am început să cotrobăiesc prin biroul lui Sir Quentin. Şpalturile de la *Warrender Chase* nu erau nicăieri. Dar, cu cheile găsite în sertarul acela neîncuiat al biroului său, se putea deschide şi scrinul, unde, după cum spunea Sir Quentin mereu, „sînt lucruri secrete".

În toate sertarele scrinului erau dosare şi însemnări ale lui Sir Quentin despre membrii Asociaţiei. Am văzut dosarul doamnei Wilks, al baroanei Clotilde du Loiret, al domnişoarei Maisie Young, al părintelui Egbert Delaney, al lui Sir Eric Findlay şi al decedatei Bernice Bucks Gilbert, văduva fostului însărcinat cu afaceri externe din Salvador, Sir Alfred Gilbert... chiar astea erau dosarele care mă interesau. Pe unul din ele era scris „Beryl, doamna Tims", dar ăsta nu mă interesa deloc. Mă ho-

tărîsem să le iau drept gaj pentru romanul meu, căci eram acum absolut sigură că Sir Quentin complotase împreună cu Dottie cum să mi-l fure din cameră.

Dar, în timp ce îl așteptam pe Solly să vină, m-am uitat peste memorii, fiind curioasă să văd ce îmbunătățiri le-a mai adus Sir Quentin de cînd mi le-a luat din mînă. Răsfoiam dosar după dosar, și am putut să-mi dau seama că, deși nu schimbase nimic la forma memoriilor, a introdus, în schimb, tot felul de însemnări, unele bătute la mașină, altele scrise de mîna lui ; textele îmi erau cunoscute, fiind extrase, mai mult sau mai puțin direct, din cartea mea.

Cînd l-am auzit pe Solly sunînd la ușă, am închis scrinul cu toate secretele sale. Edwina era îmbrăcată în toaleta ei de gală și își exprima bucuria să-l vadă. Solly era cam stînjenit. I-am făcut loc să șadă pe pat lîngă Edwina și am început să le explic amîndurora că :

— Am de gînd să iau memoriile Asociației acasă, să pot lucra în tihnă ; mai trebuie puțin șlefuite.

Solly parcă începea să înțeleagă. Se părea că și în Edwina începe să se miște ceva ce nici eu însămi nu întrevedeam încă :

— Ce idee minunată ! Asta o să mai pună capăt tragediilor ăstora ! Biata Bucks Gilbert !

Atunci i-am explicat și lui Solly că Lady Bernice s-a sinucis și că tocmai acum are loc ancheta ; apoi i-am luat geanta din mînă, lăsîndu-l în compania Edwinei.

Am vîrît dosarele în geanta lui Solly. Totul mi se părea atît de nostim și mă gîndeam cît e de ușor să furi. Atunci îmi veni în minte Sir Quentin și cum mi-a furat el cartea, nu doar cea fizică, ci înseși cuvintele, expresiile, ideile mele. Chiar și după ce mi-am aruncat o singură dată ochii peste hîrtii, mi-am putut da seama că îmi furase chiar și o scrisoare născocită, adresată de Warrender Chase lui Marjorie. Geanta era grea. Am tîrît-o pînă în hol și am pus-o în fața ușii de la intrare.

Cînd m-am întors în salon, am găsit frumosa spirtieră din argint aprinsă. Solly pusese pe foc ceainicul pe care Edwina îl folosea mereu pentru *five o'clock tea*. Deși cam devreme, ea era mereu „dornică după ceai", cum spunea. Solly începuse să se servească cu plăcinte și biscuiți.

— Unde sînt dosarele ? Le-ai și pus în geantă ? mă întrebă Edwina.

I-am spus că da și că Sir Quentin n-o să aibă, pe moment, nevoie de ele, de asta eram sigură. O să-și dea seama că acasă am condiții mai bune de lucru, tot încercam eu să mă explic.

— Ia-le acasă cu tine, draga mea ! țipă Edwina. Dacă nu faci ceva, n-o să-ți mai vezi niciodată romanul !

— N-ai reușit să-ți găsești nici măcar un exemplar ? mă întrebă Solly.

— Nu, i-am răspuns. Cartea a dispărut de tot.

— Știam eu ! spuse Edwina. Nu știu cum, dar am știut ! Ei cred că eu nu știu ce se petrece în casa asta, pentru că dorm mai tot timpul. Dar eu de fapt nu dorm.

Apoi îmi înșiră numele tuturor editorilor pe care îi știa personal și pe care i-ar sta în putere să-i influențeze în favoarea cărții mele cu un simplu pocnet din degete. Unii dintre aceștia sînt morți de jumătate de secol... Dar am schimbat subiectul și ne-am băut mai departe ceaiul în tihnă.

Sir Quentin și doamna Tims s-au întors mult mai devreme decît aș fi crezut, Solly nici nu plecase încă.

— A cui e geanta asta din hol ? întrebă Sir Quentin intrînd în cameră.

— Este a mea, spuse Solly, ridicîndu-se în picioare.

— Baronul von Mendelsohn e doar în trecere. Să vă fac cunoștință : Sir Quentin Oliver, baronul von ...

— Oh, dar vă rog, vă rog, scumpe baroane, luați loc...

Sir Quentin era în starea lui orgasmatică obișnuită la auzul titlurilor nobiliare și se foia în jurul nebărbieritului de Solly, rugîndu-l să stea jos, să mai stea puțin, să nu plece încă...

Dar Solly era imperturbabil, deloc stingherit de noul său titlu inventat ; își luă apoi rămas bun politicos de la toată lumea și ieși șchiopătînd și clătinîndu-se puțin sub greutatea genții.

— ...S-a sinucis într-o criză de nebunie, spuse Sir Quentin cînd se întoarse în cameră.

A luat o doză prea mare de somnifere și le-a înghițit cu o jumătate de sticlă de whisky. Trebuie să găsim însă o formulare mai potrivită pentru certificatul de deces.

— Spune-le să se spele pe cap cu certificatul de deces ! zise Edwina.

— Mamă !

N-am mai stat mult, apoi am luat un taxi, așa scump cum era, ca să-l ajung din urmă pe Solly.

CAPITOLUL ZECE

SE ȘTIE CĂ, prin simpla povestire a conținutului unui roman, n-o să-i poți reda niciodată timbrul, și nici atmosfera. La romanul meu m-am referit foarte sumar. Nici n-aș putea să-l rezum în cîteva cuvinte, iar încercarea de a scuti sau a nu scuti pe cineva de lectura cărții mi se pare de-a dreptul caraghioasă.

Dar îmi pot, desigur, atinge scopul chiar și povestindu-vă cum a încercat Sir Quentin Oliver să pună la cale distrugerea lui *Warrender Chase* ca roman, în timp ce își însușea spiritul legendei mele, pentru a se împăuna pe sine. Pot să vă demonstrez cum mi-a plagiat textul, și iată-mă deci scriind despre cauza unui efect.

Țin minte cum, copil fiind, trebuia să scriu în maculator : „Nevoia e cel mai bun învățător“. Propoziția ne fusese scrisă caligrafic, ca model, în primul rînd, iar noi eram obligați să copiem în continuare această maximă de mai multe ori, ceea ce făceam cu conștiinciozitate. Nu-mi dădeam însă, bineînțeles, seama că, pe lîngă că învățam să scriu mai frumos, mă lăsam totodată pătrunsă de o sublimă lecție de etică socială. O altă maximă era : „Nu tot ce zboară se mănîncă“ și „Cinstea este cea mai prețioasă virtute“. Îmi aduc aminte de încă una : „Fuga-i rușinoasă, dar sănătoasă“. La vremea respectivă, eram mult prea flușturatică pentru a mă lăsa pătrunsă de aceste povețe, ele oferindu-mi un simplu suport pe care să-mi pot înfășura P-urile și V-urile cursive. Spre marea mea mirare însă, aceste povețe s-au dovedit a fi foarte adevărate. S-ar putea să le lipsească măreția celor Zece Porunci, dar sînt mult mai la obiect decît acestea.

Nevoia fiind deci cel mai bun învățător, nu e de mirare că primul lucru pe care l-am făcut după ce a plecat Solly, lăsîndu-mă singură cu bagajul greu de griji pe care le-am luat de pe Hallam Street, a fost să telefonez mai multor prieteni și să-i anunț că sînt în căutare de lucru.

După ce am aruncat aceste semințe în lume, am zvîrlit, pentru moment, și sacoșa cu biografiile în fundul dulapului cu haine. Începeam să pun la cale recuperarea manuscrisului furat. Cochetam cu ideea de a o suna pe Dottie pentru o confruntare directă. Deși știam că prudența e mai de preț decît curajul, cu greu mă țineam în frîu. Simțeam că ea nu mai e aceeași Dottie cu care mă înțelesesem destul de bine odinioară, cu excepția cîtorva certuri nesemnificative. De bună seamă că s-a întîmplat ceva cu ea. Sînt aproape sigură că era sub influența lui Sir Quentin. De aceea i-am și rupt biografia, în speranța că ea îmi va urma

sfatul de a nu-și mai scrie memoriile pentru Sir Quentin.

Mă gîndesc acum la răul pe care mi l-au făcut, mai ales romanului meu, Dottie, Sir Quentin și Revisson Doe ; încercam să-mi imaginez cu ce justificări ar putea să-mi vină : că eu sînt nebună, că romanul meu e o prostie, că e calomnie curată, că ar trebui interzis. Și atunci îmi veni în minte o vorbă din jurnalul lui John Henry Newman : „...mii de șoapte-mi sînt potrivnice". Imediat după ce îmi veni acest gînd, am hotărît să pun capăt melancoliei. Gata. Ajunge.

Între timp, cum mi se întîmplă adesea atunci cînd cad pe gînduri, în mintea mea începea să se brodească un plan de luptă. Nu credeam că Dottie a căzut atît de mult sub influența hipnotică a lui Sir Quentin ca să-mi fi distrus deja cartea ; dar nici nu voiam să-mi asum riscul de a o speria într-atît, încît să aibă timp s-o și facă. Mă hotărîsem să-mi recuperez romanul într-un fel sau altul, dar tot prin furt. În acest scop, trebuia să fac rost de cheia de la apartamentul lui Dottie și s-o scot cîteva ore afară din casă, fără să mă tem că s-ar putea întoarce. Mai mult, trebuia să fiu sigură că nici Leslie nu va da buzna peste mine. Eram într-o stare febrilă și mă simțeam de parcă scriam la un roman. Îmi înmagazinam toate aceste gînduri într-un alt locșor din creier, pentru a fi prelucrate și metamorfozate apoi în ultimul capitol din *Ziua sufletelor noastre*. Așa s-a și întîmplat, mai mult sau mai puțin conștient. Oamenii mă întreabă adesea de unde îmi vin ideile pentru romane ; tot ce le pot spune e că așa se desfășoară viața mea, se transformă într-o mereu altă experiență fictivă, pe care doar eu o pot recunoaște. Eram foarte indignată de acuzația ce mi se aducea că aș fi calomniat Asociația Autobiografică ; și asta pentru că, chiar dacă mi-aș fi inventat personajele după, iar nu înainte de a fi avut de-a face cu Sir Quentin, chiar dacă aș fi simțit nevoia să-i imortalizez pe nenorociții ăia sub formă de portrete literare, nici măcar ei înșiși nu s-ar fi putut recunoaște în ele ; chiar și în acest ultim caz, zic, tot n-ar fi putut fi vorba de calomnie. Așa cum sînt, bună, rea, sînt scriitoare, nu reporter.

Dar să revin la planul meu de bătaie : aveam nevoie de un complice, poate chiar de doi. Aveam nevoie de oameni care să fie absolut convinși că sînt îndreptățită să fac ceea ce fac sau, altminteri, de complici dintre aceia care nu își dădeau prea bine seama de ce puneam la cale.

La început, cochetam cu ideea de a scoate cheia apartamentului de la Leslie. Cred că aș fi reușit, căci sînt convinsă că, doar prin atracția fizică pe care o aveam asupra lui, aș fi putut să-mi pun lesne în aplicare planul. Pentru asta, ar fi fost nevoie de timp și de un oarecare efort din partea mea. Dar tocmai teama de micul efort m-a și determinat în cele din urmă să renunț la acest plan. Nu era vorba că nu voiam să accept gîndul ăsta, căci nu pot să spun că mi-ar fi repugnat să mă culc din nou cu Leslie. Avea chiar un farmec

masculin deosebit. L-aș fi putut chema de pildă la mine să-mi aducă o carte de care aveam nevoie, cum făcusem de atîtea ori în trecut ; sau puteam să-i spun că nu pricep ceva în legătură cu vreun pasaj din Newman, cum făcusem atît de des cînd îmi trebuia material bibliografic pentru articolele lungi, pline de suflet, și deși prost plătite, adesea foarte mult apreciate, pe care le scriam pentru gazetele bisericești și revistele literare. Devenisem „o autoritate" în materie de Newman, așa încît mereu primeam cîte-o carte de-a lui despre care trebuia să scriu. Dar faptul că nu puteam să-i cer lui Leslie chiar direct cheia apartamentului, că nu puteam să-l cîștig de partea mea doar povestindu-i de cele întîmplate, îmi scoase ideea asta definitiv din cap. Ar fi trebuit, categoric, să mă culc din nou cu el și să ne reluăm vechile relații de intimitate. Abia atunci aș fi putut să-i destăinui, chiar și numai parțial, situația mea delicată. Nu pot, mi-am spus. Chiar dacă ar fi fost lucrul cel mai firesc să-l las la mine peste noapte după ce mi-aș fi petrecut seara cu el, nu puteam face asta. Chipul lui frumos, deși mult mai frumos ca al lui Wally Mc Connachie, era acum vioara a doua. Fața lui Wally era osoasă, el fiind un tip solid ; și, deși nu era bondoc, nu se putea, nici pe departe compara cu Leslie în privința agilității. Cu toate astea, Wally, și nu Leslie, mi se înfățișa acum ochilor minții. Îmi era tot mai drag.

Acum eram stăpînită de un alt gînd : cît e de ciudat cum ajungem să ne cunoaștem

prietenii mai bine atunci cînd îi punem în diverse situații imaginare decît îi cunoaștem în realitate. Dar cînd mă gîndeam la Wally ... cum ar fi dacă i-aș spune totul despre *Warrender Chase* ; că Dottie, pe care n-o cunoștea, a zis că e o carte putredă ; că Theo și Audrey Clairmont (pe care îi știa) s-au comportat atît de neașteptat ; că editorul meu mi-a anulat contractul suspectîndu-mă, dar fără acoperire, de calomnie — mă gîndeam, zic, să-i spun lui Wally toată povestea asta și, pe deasupra, cum mi-a plagiat Sir Quentin romanul și cum mi-a furat Dottie, probabil, manuscrisul și cum am furat eu la rîndul meu, biografiile ... dar mi se părea absolut imposibil să-i spun lui toate astea. I-aș putea, poate, relata un amănunt, două, dar nicidecum toată povestea. L-am scos deci pe Wally din socoteală, pentru că știam instinctiv cum va reacționa. Mă și vedeam spunîndu-i :

— Știi, Wally, sinuciderea lui Bernice Gilbert aduce atît de mult cu sinuciderea unuia din personajele mele !

Iar Wally ar spune :

— Uite ce e, Fleur, astea sînt toate niște aiureli, să știi ! Biata Bucks Gilbert a fost dintotdeauna puțin cam...

Și vorbindu-mi așa, s-ar raporta mereu și inconștient la propria lui persoană și viață, la slujba lui, la locul lui în societate. Ar avea mereu un ghimpe în suflet : „Nu te amesteca, Wally ! Ferește-te de scriitorii ăștia, de boemii ăștia !" Și mi-ar spune apoi :

— Eu, în locul tău, Fleur, aș lăsa-o baltă, zău așa. Sînt sigur că manuscrisul o să apară de undeva.

Sau să spunem că l-aș ruga (ceea ce avusesem de gînd să fac) :

— Wally, du-te, te rog, cu prietena mea, Dottie, la teatru. Aranjez eu totul, că uite, vreau să mă duc acasă la ea și să-mi caut romanul.

La care, Wally ar spune probabil așa :

— Dacă aș fi în locul tău, nu mi-aș asuma tot acest risc, draga mea — gîndindu-se în sinea lui : „Eu nu vreau să mă amestec în chestia asta".

Nu poţi să ştii însă niciodată cum ar fi fost de fapt. Dar de fapt, nu am apelat deloc la ajutorul lui Wally. Wally era un dulce și voiam să mi-l păstrez pentru timpul plăcut pe care-l petreceam împreună și pentru tot ce ar mai fi putut fi. Asta însemna să-l păstrez pentru acea sferă a vieții mele în care mi l-a pus însuși Dumnezeu, adică departe de preocupările mele cotidiene atît de misterioase și de halucinante.

Wally mă sună chiar cînd eram cufundată în gîndurile astea. El tocmai „a scăpat", dar eu ce fac ? mă întrebă. „Tocmai am scăpat" era una din expresiile lui preferate. Că se referea la birou sau poate la o petrecere, nu știu, căci niciodată nu am intrat în amănunte. Dar am observat că cei de la Ministerul Afacerilor Externe au obiceiul să-și facă apariția cu „tocmai am scăpat" și tu nu îndrăznești să-i întrebi „de unde", căci ar putea fi ceva ultra-

secret. Deci i-am spus doar că nu, nu făceam nimic special, că nu, nu mîncasem și că abia dacă m-am atins de ceai. Eu urma să fiu gata într-o jumătate de oră, iar el trebuia să vină să mă ia cu mașina ca să mergem la un restaurant în Soho. Ce treabă îngrozitoare cu Bucks Gilbert, nu ? comentă el.

I-am răspuns că da, e, într-adevăr, ceva groaznic.

Înainte de a pleca, am încuiat ușa de la dulapul meu de haine și mi-am luat cheia cu mine.

În timpul cinei, Wally aduse din nou vorba de Bucks Gilbert.

— Ai mai văzut-o de la petrecerea aia ?

— Doar o singură dată, și asta foarte scurt, în ziua în care a murit. Venise la asociație și părea cam tulburată.

— De ce ? mă întrebă Wally.

— Asta nu știu, habar n-am.

— Eu mă simt cam vinovat, și cred că oricine, dacă i se sinucide un prieten, se simte la fel. Ai totdeauna impresia că ai fi putut face mai mult pentru el ; dacă ai fi știut ce și cum.

— Ei bine, dar tu n-aveai de unde să știi.

— Ar fi trebuit să știu, căci m-a sunat și mi-a lăsat un mesaj. Asta, la cîteva zile după petrecere. Un coleg de birou a preluat mesajul, iar eu urma s-o sun mai tîrziu. Colegul spunea că i s-a părut îngrozitor de agitată la telefon. Asta m-a cam făcut să-mi piară cheful de a o suna, ca să-ți spun drept. Pur și simplu nu-mi venea. Bucks se lipea de tine ca

scaiul, ți se băga în suflet. N-aveam chef s-o văd !

— Poate că o fi demoralizat-o cineva.

— Așa mă gîndeam și eu. Ce te face să crezi asta ?

— Intuiția. Doar știi că sînt scriitoare !

— Da, s-ar putea să ai dreptate, zise, pentru că, după petrecere, i-a mai sunat și pe alți prieteni de-ai ei. Pe trei dintre ei îi știu și eu. Evident că acum sînt distruși, pentru că și ei, fie că n-au sunat-o, fie că s-au eschivat altcumva.

— Sînt dintre cei care au fost la petrecere ?

Stătu o clipă pe gînduri, apoi zise :

— Da, au fost la petrecere, dar de ce întrebi ?

— Poate că i-o fi pus la încercare, să vadă dacă are prieteni pe lumea asta și poate că tocmai pe acest motiv a și dat petrecerea. Cineva i-o fi deschis ochii, convingînd-o că nu are nici un prieten adevărat... ca s-o distrugă.

— O, doamne, Fleur, acum chiar că o iei razna. Vai, sper să nu fie adevărat ! Eu m-am dus la petrecere pentru că, cum să-ți spun, am vrut, ca tot omul, să-mi arunc și eu o privire. După ce am reușit „să scap". Oh, doamne, dar nu se poate să mă fi supus unui test !

Îmi părea rău de Wally. Regretam că i-am spus ce aveam pe suflet. Mă gîndeam acum la grecoaica pe care am lăsat-o să se sinucidă în *Warrender Chase*, dar lui i-am spus că, fără îndoială, Bernice Gilbert fusese roasă de o mare neliniște personală.

— Nimeni, dar absolut nimeni nu-i poate ajuta pe oamenii ăștia. Și nu uita că verdictul a fost : „Sinucidere datorată alienării mentale", Wally. Asta-i verdictul la toate sinuciderile. Nu poți să-i ajuți cu nimic pe oamenii ăștia, să știi !

— De fapt, m-am și întrebat, continuă Wally, cum de a fost ea în stare să dea o recepție atît de luxoasă ; că a fost luxoasă, nu ? Nu era deloc bogată, să știi, iar jumătate din lucrurile servite erau procurate de la negru. Și să fi tot fost vreo trei sute de persoane acolo ; ții minte că tot mai soseau și după ce noi am plecat ?

După aceea, Wally se liniști și îmi zîmbi. Se întinse apoi peste masă și îmi luă mîna într-a lui :

— Nu avem voie să cădem în melancolie și hai să nu ne mai gîndim la asta ! Pînă una alta, noi ne-am reîntîlnit la petrecerea bietei Bucks, nu-i așa ?

— Da, așa este.

— Deci n-are de ce să-mi pară rău că m-am dus.

I-am spus lui Wally că am de gînd să-mi caut o altă slujbă.

— Hotărîrea asta trebuie udată ! Hai să mergem la mine să bem un păhărel, vrei ?

I-am mărturisit că nu sînt dispusă să stau prea tîrziu, gîndindu-mă, de fapt, că n-am chef să rămîn la el toată noaptea.

— Nu-i nimic, atunci putem merge la restaurantul Gargoyle. Ce zici de asta ?

Șovăiam. Apoi i-am spus că da, dar mai întîi va trebui să iau ceva de acasă. Wally era de acord și cu asta, fără nici un comentariu, ceea ce mă făcu să bănuiesc că mă credea indispusă. În realitate voiam doar să trec pe acasă ca să mă conving că sacoșa cu biografiile mai era încă în dulap, căci lui Dottie nu i-ar fi fost greu să mi se strecoare în casă dîndu-se bine pe lîngă băiatul de serviciu. Îi intrase deja în grații dăruindu-i imagini sfinte cu îngerași. Și știam că mai devreme sau mai tîrziu Sir Quentin va descoperi și dispariția biografiilor.

Ajunși la mine, eu am dat buzna în casă, iar Wally rămase să mă aștepte în taxi.

În cameră, toate erau la locul lor. Nu umblase nimeni la lucrurile mele, iar biografiile erau neatinse. Mă simțeam ca o caraghioasă, așa agitată cum eram. Tocmai închideam din nou ușa de la dulap și eram gata să ies, cînd băiatul de serviciu se înființă în ușă. Da, Dottie fusese pe la mine, îmi mărturisi el.

— M-a așteptat aici în cameră ?

— Nu, domnișoară, chiar dumneavoastră mi-ați spus, ultima oară cînd a fost aici doamna și v-a așteptat, să nu mai dau voie la nimeni să vă aștepte în cameră.

— Vai, îți mulțumesc tare mult, Harry ! Uitasem că te-am rugat asta. Bine ai făcut ! Îți mulțumesc mult !

Apoi i-am dat doi șilingi ca să-mi răscumpăr jignirea, ceea ce l-a mirat foarte. În timp ce mă grăbeam să ajung la taxi, mă gîndeam din nou la cît de irascibilă devenisem. După dispariția romanului, i-am spus, nu doar lui Harry, dar și servitoarei și proprietarului, pe un ton foarte ferm, că nimeni n-are voie să intre în camera mea cînd eu nu sînt acasă. Hotărîsem acum să mă calmez și să-mi iau curaj.

Ne-am dus la restaurant. Eu mi-am luat o cremă de mentă, Wally, un whisky. Erau acolo trei găști pe care nu le cunoșteam, iar într-un colț întunecos, ședea un tînăr, o fărîmă de om, singur, cu un pahar de whisky în față. M-am uitat mai bine la el ; era Gray Mauser.

— Pe tipul din colț îl cheamă Gray Mauser, i-am spus eu lui Wally.

Numele ăsta îl amuză teribil.

— E poet și scrie sub numele de Leander.

În timp ce dădeam explicații, Gray se uită înspre mine și îi făcu lui Wally semn cu mîna.

— Vrei să-l chem la noi la masă ? mă întrebă Wally.

— Da.

Imediat, Gray începu să-i facă ochi dulci lui Wally, tot răsucindu-și încheieturile delicate ale mîinilor și fîțîindu-se pe scaun. Wally o luă de bună.

— Prietenul meu, începu Gray, e plecat în Irlanda pe trei săptămîni.

Ședea pe scaun în așa fel încît era pe trei sferturi întors cu fața spre Wally și cu tot restul spatelui înspre mine. Wally se răsuci puțin în scaun, ca să-l facă pe Gray să stea cu fața spre amîndoi.

— Cravata asta o am de la prietenul meu. Vă place ?

— E de mare efect, comentă Wally, și continuă discuția cu multă amabilitate, condu-

cînd conversaţia în aşa fel încît Gray era obligat să-mi dea şi mie puţină atenţie. Gray nu-şi dădea deloc seama de aceste manevre, pentru că nu era rău intenţionat, fiind de fapt total absorbit de Wally.

Dar cînd i-am surprins privirea, am profitat de ocazie ca să-l întreb direct :

— Gray, nu ştii cumva dacă Leslie a luat cu el cheia de la apartamentul lui Dottie ?

— Nu, n-a luat-o, draga mea. Cheia se află acum pe masa din camera noastră de toaletă, tot acolo unde a lăsat-o el. Dar de ce întrebi ?

Le-am explicat în continuare la amîndoi, „strict confidenţial", că aveam mare nevoie de cheia asta, deoarece voiam să intru în locuinţa lui Dottie ca să-i fac o surpriză. Lui Wally i-am spus că prietenul lui Gray e un vechi prieten de-al meu şi că soţia lui, Dottie, mi-e, de asemenea, bună prietenă. Cînd terminarăm de băut, în timp ce Wally şi cu mine ne făceam unul altuia semne să „ridicăm ancora", Gray mi-a promis că îmi împrumută cheia şi că n-o să spună la absolut nimeni. În chiar după-masa următoare urma să mă duc după cheie.

* * *

În noaptea aceea, am adormit tot cu gîndul la cei pe care i-aş mai putea convinge să meargă cu Dottie la teatru. Îmi veni în minte şi Solly. Ştiam că era liber două nopţi pe săptămînă. Dragul de el ! Era mereu bun cu mine şi nu voiam să-i devin o povară. Mai mult ca sigur, voia să-şi ţină cele două nopţi pentru

el. Pe deasupra, era poet, şi încă unul din cei buni. Dar mi-am amintit atunci de un amănunt care mă făcu să-l scot pe Solly definitiv din socoteală : lui Dottie nu-i plăcea de el, cu greu ar putea deci fi convinsă să meargă cu Solly la teatru. Mi-am adus aminte de două situaţii în care, după ce îl întîlnise pe Solly, mă întrebă ce anume puteam găsi la el. Asta mi se păruse ciudat, deoarece tuturor cunoscuţilor mei, inclusiv lui Leslie, le plăcea de Solly. Dottie spunea că îl găseşte atrăgător, dar prea vulgar. Solly nu i-a dat însă nici cel mai mic motiv ca s-o facă să creadă asta. Întotdeauna îşi păstra înjurăturile şi ocările pentru prietenii lui cei mai apropiaţi şi de încredere, nu i-a spus lui Dottie nimic care ar fi putut s-o şocheze. Am încercat s-o lămuresc că Solly e bărbatul cu spiritul cel mai puţin vulgar din cîţi cunosc.

— Ah, nu m-am referit la vulgaritatea spirituală, comentă ea.

— Dar ce alt soi de vulgaritate poate să mai existe ? am întrebat-o (întrebare foarte discutabilă).

Dottie o lăsă baltă, simţind categoric că aş putea cîştiga disputa, chiar şi numai prin arma cuvintelor.

Şi aşa am adormit, gîndindu-mă la faptul că Solly nu era cîtuşi de puţin vulgar în sensul în care era Dottie vulgară ; Dottie, mironosiţa.

Cînd m-am trezit în dimineaţa următoare, ştiam exact ce aveam de făcut. Luasem deja de două ori hotărîrea să nu mă mai întorc pe

Hallam Street și iată că acum eram din nou silită să merg.

Voiam să iau legătura cu Edwina, dar era imposibil să dau de ea la telefon. Întotdeauna cînd o sunam în timpul meu liber, Beryl Tims sau Sir Quentin găseau cîte un motiv ca să nu mi-o dea la telefon, spunînd că doarme sau că nu se simte prea bine. În schimb, pentru ea nu era nici o problemă dacă voia să mă sune la sfîrșit de săptămînă, căci avea un telefon la marginea patului ; uneori și sora îmi mai transmitea cîte un mesaj din partea ei.

Acum voiam s-o văd pe Edwina și aveam un bun pretext pentru a da telefon. Trebuia să-mi depun demisia așa cum se cuvine, să-mi ridic salariul și fișa de sănătate timbrată, care se putea plia ca o casă de păpuși din carton ; mai erau de luat și alte dovezi birocratice ale existenței mele acolo, ca de pildă hîrtiile cu taxele de impozit. Toate astea voiam să le rezolv inițial prin poștă, dar acum simțeam nevoia arzătoare de a o vedea pe Edwina.

Era într-o sîmbătă dimineață, ploua și era frig.

— Sir Quentin a plecat pe moșia dumnealui din Northumberland, mă anunță Beryl Tims cînd am ajuns acolo la ora zece.

Dacă era vorba de vreo casă de la țară sau din străinătate, Sir Quentin îi zicea întotdeauna moșie.

— A plecat la opt și jumătate cu mașina, adăugă ea emfatic.

— De unde a făcut rost de benzină ? am întrebat-o aspru.

Benzina mai era încă pe cartelă pînă la sfîrșitul lunii, mai precis pînă pe data de douăzeci și șase. Țin foarte bine minte această dată pentru că îi promisesem lui Wally să mergem împreună cu mașina pînă la căbănuța lui din Marlow, pe data de douăzeci și șapte sau douăzeci și opt, pentru a sărbători normalizarea situației cu benzina. Dar legile în vigoare erau încă foarte stricte ; chiar și niște persoane sus-puse au ajuns la închisoare pentru că nu le-au respectat. „De unde a făcut rost de benzină ?“ era deci o întrebare meschină și nesuferită, ecou al amenințării ce venea din adîncul simțului de dreptate al cetățeanului de rînd, sentiment puternic dezvoltat în zilele acelea printre oamenii arțăgoși și frecați cu viața. Beryl Tims era zgîndărită bine :

— Sînt sigură, sînt absolut sigură, zise, că Sir Quentin are o rație suplimentară. Ar avea și dreptul, nu-i așa, dacă ne gîndim la biata sa mamă ?

— Ah, a luat-o și pe Lady Edwina cu el ?

— Nu, ea își ia micul dejun.

— Atunci n-ar trebui să se folosească de cupoanele ei de benzină, nu ? Va trebui să ne ocupăm mai îndeaproape de această chestiune, am continuat eu pe un ton de care mă simțeam și eu străină.

— E oare călătoria lui absolut necesară ? O să mai vedem noi ! Am ieșit din cameră trecînd pe lîngă Beryl Tims și mă îndreptam acum spre ușa de la birou. Era încuiată.

— Sir Quentin, începu mironosița — era îmbrăcată într-un costum de un roz țipător,

pe care îl primise cadou de Paşti — mi-a interzis cu desăvîrşire să-ţi mai dau drumul în birou. Din cîte ştiu, ţi-a scris şi o scrisoare de concediere, şi a angajat în locul dumitale o altă secretară, care îşi va începe lucrul luni.

— Bine, acum mă duc s-o văd pe Lady Edwina, i-am spus, luînd-o pe coridorul care ducea în camera ei.

Beryl era pe urmele mele :

— Sir Quentin mi-a spus că, dacă dai telefon sau dacă treci cumva pe aici, să-ţi spun să aduci imediat înapoi hîrtiile pe care le-ai luat cu dumneata ; ştii bine că n-ar fi trebuit să le scoţi din casă !

Am ajuns în dreptul uşii Edwinei. Beryl mă prinse de braţ.

— Poţi s-o vezi pe Lady Edwina. Poţi chiar s-o scoţi mîine în oraş, ca să se mai odihnească şi sora Fisher. „Precipitaţiile lichide" ale Lady-ei Edwina au sporit ca frecvenţă şi, dacă dumitale ţi se permite privilegiul de a o vedea, asta este doar pentru că doctorul a prescris ca ea să fie scutită de agitaţie şi supărări. Condiţia este ca ea să nu afle nimic de neînţelegerea dintre dumneata şi Sir...

Chiar atunci, sora deschise uşa.

— Oh, bună dimineaţa, Fleur, zise ea, iar Edwina scoase un ţipăt ascuţit din pat :

— Hai să iei un ceai cu pîine prăjită. Tims, o cană cu ceai, te rog, şi încă o ceaşcă !

— E ora zece şi un sfert, comentă Beryl.

— O cană cu ceai şi valea, ţipă Edwina.

— Mă duc eu după ceai ! spuse domnişoara Fisher.

M-am aşezat pe marginea patului şi Edwina mi-a uns o felie de pîine prăjită cu unt, spunîndu-mi cu blîndeţe, printre strîmbături nostime :

— Are o altă secretară.

— Dottie ?

— Da, bineînţeles ! Ha ! ha ! ha ! A pus-o pe Tims să ardă şpalturile unei cărţi. Apoi ea le-a dat drumul în W.C. Să vezi ce mizerie a fost, totul era negru de scrum !

M-am apropiat atunci de urechea ei şi i-am spus foarte clar şi răspicat :

— Uite ce e, Edwina ! Aş vrea să asculţi bine ce-ţi spun ! Mîine după-masă, vreau să scap de Dottie vreo trei ore. O să le spun ăstora că nu te pot scoate mîine în oraş. Dacă se oferă cumva domnişoara Fisher să renunţe la după-masa ei liberă, s-o refuzi şi s-o ceri neapărat pe Dottie. Fă scandal pînă ce o vezi aici. Şi vezi s-o ţii cel puţin trei ore !

În ochii bătrînei erau numai scîntei, gura ei se rotunji într-un : Oh ! iar capul ei bătea ritmul vorbelor mele. Înţelegea tot.

— Cît timp stă Dottie cu dumneata, prefă-te bolnavă ! Fă-o să cheme medicul. Dacă ăsta e plecat, fă-o să cheme un alt medic. Udă-ţi chiloţii de douăzeci de ori şi ţine-o pe Dottie cu orice preţ lîngă dumneata.

Dădea din cap a înţelegere.

— Trei ore !

— Trei ore ! zise Edwina.

În după-amiaza zilei următoare, m-am dus la Dottie acasă. Aveam în mînă o sacoșă și am sunat la ușă pentru cazul în care ar fi fost cineva acasă. Neprimind nici un răspuns, am intrat cu cheia și m-am încuiat apoi pe dinăuntru.

„În această casă e un lucru normal să te simți mereu sub acuzație“, mă gîndeam eu în timp ce mă duceam drept în baie, căutînd, disperată și bănuitoare, după urme de scrum în W.C. ; dar nici vorbă de așa ceva. M-am dus apoi în dormitor, mi-am dat jos paltonul și l-am pus pe pat, împreună cu sacoșa. Adusesem cu mine o mică atenție, pe care o împachetasem într-o hîrtie roz, mătăsoasă. Era o cutie brodată de mînă pentru păstrat batiste, pe care n-am folosit-o niciodată și care i se potrivea mai bine unei mironosițe decît unei femei ca mine. O adusesem drept alibi pentru eventualitatea că cineva ar fi dat buzna în apartament.

M-am îndreptat apoi spre biroul ei din dormitor. În mașina de scris era o coală de hîrtie ; Dottie trecea pe curat un manuscris dactilografiat plin de corecturi, dintr-un dosar de pe birou. Mi-ar fi plăcut să mă uit peste el, căci era, fără îndoială, vorba de romanul lui Leslie. Mi-am aruncat doar o privire peste coperta dosarului, ca să văd dacă e așa, apoi m-am axat rapid pe obiectivul meu principal. Dar *Warrender Chase* nu era nicăieri pe masă. Nu era nici prin sertare ; într-unul din ele am dat totuși de o scrisoare datată cu trei săptămîni în urmă și care avea antetul lui Park și

Revisson Doe. Scrisoarea începea cu „Dragă Dottie, (dacă îmi permiteți)“... M-am oprit din citit pentru că o pornire irațională mă făcu să-mi trag paltonul și sacoșa de pe pat, ca nu cumva să se contamineze. Mi-am pus deci lucrurile pe podea și am continuat să cotrobăiesc prin casă : prin dulapuri, pe dulapuri, sub perne, sub saltele. Sub pat, am găsit un geamantan și l-am tras afară. Era plin cu hainele de vară ale lui Dottie. Nici urmă de *Warrender Chase !* Au mai rămas de controlat camera de zi, un dormitor de rezervă, care fusese și el cameră de studiu pentru Leslie, bucătăria și dulapul cu lenjeria din baie. Am scotocit prin dulapul cu rufărie : nimic. Gîndindu-mă că aveam șanse mai mari în biroul lui Leslie, l-am lăsat pentru sfîrșit. Am început să scotocesc prin camera de zi, ridicam pernele de pe divan și scaune, apoi le puneam la loc. Am căutat și după perdele și sub grămezile de reviste. Trecuse deja aproape o oră ; obiectele familiare pe care puneam mîna și sub care mă tot uitam mi-au trezit însă îndoiala în suflet : dar dacă lui Dottie — exasperantă cum era, dar veche și bună cunoștință — nici nu i-a trecut măcar prin minte să-mi ia manuscrisul ?

Terminasem cu camera de zi. Am pus deci totul la loc și am ieșit apoi în micul hol care ducea spre biroul lui Leslie. Ușa biroului era larg deschisă, dezvăluindu-mi mormane de mîzgălituri și o mulțime de rafturi cu cărți, pe care le știam de pe vremuri. Cred că am ajuns să mă uit și prin camera lui. Dar, în timp ce

treceam prin hol, am văzut, sub paltoanele care erau agățate pe două cuiere de lîngă ușă, sacoșa cea neagră a lui Dottie, cu lucrul ei de mînă pus deasupra ; șalul cel roșu era la vedere. M-am întors la sacoșă și atunci îmi veni gîndul să mă uit prin ea. Eram sigură că, în seara în care mă așteptase la mine în cameră, Dottie își adusese cu ea lucrul de mînă. Nici n-am început bine să caut, că degetele mele au și dibuit un pachet de mărimea unei cărți de telefon a orașului Londra ; era vîrît chiar la fundul oribilei ei sacoșe negre. Am scos pachetul afară dintr-o smucitură, iar în clipa următoare l-am și deschis. Era *Warrender Chase* al meu, romanul meu, Warrender al meu ! Manuscrisul meu, din care am rupt odată primele capitole, ca să le lipesc pe urmă la loc ! *Warrender Chase* al meu ! L-am strîns la piept, l-am sărutat și l-am băgat în socoșa mea, care era în dormitorul lui Dottie. Apoi am scos din birou un teanc de coli ministeriale, le-am vîrît adînc în fundul sacoșei ei și am aranjat frumos lucrul de mînă deasupra. Mi-am pus apoi paltonul pe mine și sacoșa pe braț, și m-am uitat atentă în jur, să văd dacă totul era la locul său. Am mai întins puțin cuvertura de pe patul acela dezgustător, am ieșit din apartament și mi-am văzut, fericită, de drum.

Eu n-am cunoscut artist care să nu fi întîlnit, măcar o dată în viața sa, răul absolut, fie sub formă de boală, de nedreptate, frică, oprimare sau ascuns după orice altă mască

aducătoare de suferință. Problema nu se poate pune însă și invers, căci nu doar artistul suferă, nu doar el poate percepe răul. Dar cred că n-a existat artist care să nu fi trăit pe viu, și apoi să nu fi depus următoarea mărturie : există situații atît de cutremurătoare în viață încît, mai întîi, nu li se dă crezare, iar apoi, par dintr-o dată atît de firești încît nu mai persistă nici o îndoială asupra lor. Muream de curiozitate să mă uit peste biografiile lui Sir Quentin, adevărată cutie a Pandorei ! Dar, ca o primă urgență, trebuia să-mi bat manuscrisul la mașină în mai multe exemplare. Eram hotărîtă să nu-mi las lucrul din mînă pînă nu îmi voi fi făcut mai multe copii după original, pentru a le putea trimite apoi vreunui editor. Începusem cu bătutul la mașină imediat după ce am ajuns acasă în acea duminică după-masă. Țin minte că m-am oprit doar ca să-l sun pe Solly.

— Mi-am recuperat manuscrisul ! i-am spus triumfătoare. Toate celelalte șpalturi și manuscrise au fost distruse !

Și, în continuare, i-am descris raidul pe care l-am făcut în locuința lui Dottie, povestindu-i totul cu lux de amănunte. Asculta foarte cuminte și deodată începu să dea drumul unui adevărat puhoi de ocări la adresa lui Revisson Doe, Dottie și Sir Quentin Oliver. Zicea că o să-mi găsească el un editor, chiar dacă ăsta ar fi ultimul lucru pe care l-ar avea de făcut în această viață. Solly nu s-a îndoit niciodată că *Warrender Chase* al meu e o carte valoroasă. În ceea ce mă privește, tot ce simțeam eu pe

moment era că asta e cartea mea, și doar a mea, nimic altceva, intuind chiar că *Ziua sufletelor noastre*, pe care o începusem, îi este net superioară.

— Să mă anunți cînd o să fie gata de publicat !

Continuam să bat la mașină *Warrender Chase*. Mai aveam doar foarte puține corecturi de făcut, muncă de rutină. M-am oprit din nou din lucru doar ca să sun pe Hallam Street să văd ce face Edwina.

— Iar a avut o zi agitată, zise doamna Tims, dar acum nu pot să-ți spun mai multe. La revedere !

A pus apoi jos receptorul. Eu mi-am luat un păhărel de whisky cu apă minerală, am mîncat niște ochiuri și mi-am văzut de treabă. Miezul nopții mă găsi tot bătînd la mașină. Mereu trebuia să mă spăl pe mîini, căci cele două foi de indigo — hotărîsem să bat în trei exemplare — îmi tot înnegreau mîinile. Pe la douăsprezece noaptea, Dottie începu să cînte *Odinioară, de demult* în fața geamului meu. Vocea ei mi se părea acum nefiresc de înaltă.

Cu greu m-am abținut să nu-i arunc o cană cu apă în cap. Dar eram, poate, chiar și mai nerăbdătoare s-o văd : voiam să știu cum i-a trecut după-masa în compania Edwinei ; să aflu totul despre relația ei cu Revisson Doe și să văd ce avea să-mi spună despre noua ei slujbă la Sir Quentin. Eram, de asemenea, curioasă să știu și dacă a descoperit deja dispariția romanului.

I-am dat deci drumul în casă.

— Am fost aici și ieri seară, dar nu erai acasă, zise.

Vorbea pe un ton de reproș, care mă făcea să rîd.

— Nu văd ce-i de rîs ? ! zise ea în timp ce-și dădea jos paltonul și se așeză în scaunul meu de răchită.

Manuscrisul cu Warrender Chase era pe masă, la vedere, iar paginile dactilografiate, puse cu fața în jos, de cealaltă parte a mașinii de scris. Nu aveam de gînd să ascund cartea de ea, dar la început, nici n-o băgă în seamă acolo unde o pusesem.

— Mi-a fost îngrozitor de greu cu bătrîna aia nesuferită ! zise.

— Așa-i, dar va trebui să te obișnuiești cu asta ! Edwina, într-un anume sens, face parte din obligațiile tale de serviciu.

Dottie era foarte agitată și abătută, tremura toată. Mi-era chiar milă de ea.

— N-am venit aici ca să vorbim despre munca mea. Am venit doar să-ți spun că Sir Quentin vrea să-i dai biografiile alea înapoi. Am de lucru la ele. Te rog să mi le dai !

— Pentru asta ai venit aici în miez de noapte ? ! Dar tu nu vezi că sînt ocupată ?

— Dă-mi ceva de băut ! Am venit, de fapt, să-ți cer niște coli ministeriale. Tocmai bat la mașină romanul lui Leslie și am rămas fără hîrtie. Puteam să jur că am un top de hîrtie nou-nouț în casă, dar nu-l găsesc nicăieri. Probabil că l-am uitat în magazin. Voiam să lucrez la romanul lui Leslie, pentru că mîine

seară se întoarce din Irlanda. Urma să rămînă trei săptămîni, dar știi tu cum e el! Și mîine n-o să am timp să cumpăr hîrtie, pentru că merg la lucru de dimineață. Se pare că Park și Revisson Doe vor să-i publice cartea...

I-am întins un pahar cu whisky și altul cu apă.

— Oare nu-ți face rău dacă bei? Nu ești cumva bolnavă?

Nu-mi răspunse la întrebare. Era acum cu ochii pe *Warrender Chase*.

— Ce-i asta? mă întrebă.

— Îmi fac niște copii după original. Cele vechi s-au zdrențuit.

— După care original?

— După același vechi *Warrender Chase* al meu...

— De unde l-ai luat? mă întrebă.

— Dottie, pesemne că ai înnebunit de-a binelea! Cum adică, de unde l-am luat?!

— Cîte copii scrise de mînă ai în afara originalului?

— Vai, draga mea, dar nu mă mai pisălogi atîta! Ia povestește-mi tu mai bine despre legătura ta cu Revisson Doe!

Atunci puse brusc paharul pe masă, vărsînd whisky-ul din el.

— Tu nu înțelegi că o femeie trebuie să facă uneori și sacrificii pentru un bărbat? Ești rea și necruțătoare! Du-te mai bine să te spovedești!

E foarte bine să te spovedești dacă ai ceva pe suflet. Dar greutățile cu care se confruntă un scriitor nu se pot rezolva, nici în parte,

dacă îți spui ofurile vreunui preot. E bine să mergi la un preot dacă vrei să-ți salvezi nemurirea sufletului, nu însă și dacă un alt suflet atentează la al tău.

— Eu m-aș duce să mă spovedesc dacă aș fi în locul tău sau al lui Sir Quentin. Și m-aș mai duce să consult și un medic dacă aș avea plămînii tăi sau rinichii lui. Dar tu, tu de ce nu te duci la un preot?

— O să mă duc cînd se va termina totul. Acum, Leslie are nevoie de un editor.

Vorbea și tremura toată.

I-am spus că ar fi cazul să meargă la un doctor. Atunci, ea aruncă restul de whisky din pahar peste paginile mele dactilografiate. Cu o cîrpă, am șters repede ce se mai putea șterge.

— Nu-i așa că Sir Quentin te-a îndemnat să te încurci cu bătrînul ăsta?

— Sir Quentin e un adevărat geniu și un lider înnăscut! Dar dă-mi odată biografiile alea și m-am dus!

— Tu poți să mergi, dar biografiile rămîn la mine pînă o să am timp să le analizez. O bună parte din *Warrender Chase* a fost, pur și simplu, transplantat în aceste biografii. După ce o să iau înapoi din ele ceea ce-i al meu, o să ți le dau înapoi.

— Ce diavol zace în tine!

Nu știu ce anume mă făcu atunci s-o întreb:

— Iei pilule?

— Ce pilule?

— Droguri.

— Doar pentru cura mea de slăbire.

— Le ai de la un medic ?
— Nu, de la o prietenă.
Am luat apoi o jumătate de pachet de coli ministeriale și i le-am dat, spunîndu-i că e o proastă ; la care ea îmi replică :
— Ți-e ciudă pe mine că ți-am luat postul, nu ?
I-am răspuns că asta și merit și că accept toate relele pe care ea mi le-a făcut pentru simplul motiv că odată i-am furat soțul. I-am mai spus apoi încă o dată ce mare greșeală face dacă nu se retrage din Asociația Autobiografică.
— Dar ia spune, cine m-a dus acolo ! ?
— Eu, și-mi pare rău că te-am dus ! Dar tot eu ți-am rupt biografia imediat după ce mi-am dat seama că ceva nu e în ordine.
— Să știi că îmi place să mă culc cu Revisson Doe ! adăugă ea.
— Pleacă odată, am de lucru și s-a făcut tîrziu !
— Ai să-mi dai o ceașcă de cacao cu lapte ?
I-am pregătit o ceașcă cu cacao, și i-am dat și cutia brodată pentru păstrat batiste, pe care voiam să i-o las în apartament.
— De ce nu vrei să-ți scoți din cap ideea că ești scriitoare ? mă întrebă mironosița. Ne înțelegeam atît de bine împreună... și Leslie era de partea ta. Dar cu romanul tău ăsta dement... Sir Quentin spune că...
— Afară ! am șuierat printre dinți, ca să nu trezesc toată casa.
De data asta chiar a plecat.

CAPITOLUL UNSPREZECE

DUPĂ CÎTEVA ORE, Dottie a descoperit că manuscrisul meu cu *Warrender Chase*, pe care îl zărise la mine în cameră, era de fapt cel pe care mi-l furase ea ; a găsit deci și topul de hîrtie în geantă, sub lucrul de mînă. În după-masa următoare mă sună la telefon :
— Cum ai reușit să intri în apartament ? mă întrebă.
Între timp, îi dădusem deja lui Gray Mauser cheia înapoi. Nu i-am răspuns la întrebare și nici n-am întrebat-o cum de a ajuns romanul meu la ea în cameră. I-am trîntit, pur și simplu, telefonul în nas.
După o oră, mă sună din nou :
— Ascultă, Fleur ! Sir Quentin dorește foarte mult să stea de vorbă cu tine.
— De unde vorbești ?
— De acasă. Uite ce e, nu cred că pot să fac față la munca asta !
— Ai căzut în dizgrație ?
— Nu chiar, dar...
— Îți scoate ochii că nu mi-ai distrus manuscrisul, nu ?
— Ce-i drept, și merită să fie distrus !

În seara aceea, am terminat de bătut la mașină *Warrender Chase*. Bătusem toată ziua și mă dureau umerii. Acum stăteam întinsă pe pat și îmi citeam manuscrisul, îndreptînd greșelile. Vedeam foarte limpede defectele de structură romanescă, dar pe acestea nu le puteam înlătura fără să schimb radical întregul roman. De multe ori se întîmplă așa la corectat. Chiar dacă-i găsești vreun cusur, în descrierea personajelor să zicem, tratamentul pur cosmetic nu ajută la nimic; iar dacă te pui să schimbi un cadru de acțiune, atunci echilibrul întregii lucrări va fi serios afectat. De aceea, n-am făcut nici o schimbare.

Înainte de a merge în tura lui de noapte, Solly trecu pe la mine să bea un păhărel și îmi luă două exemplare de manuscris dactilografiat, unul pentru a-l trimite la o editură, iar celălalt, spre bună păstrare, într-un seif de birou.

— Ai putea să-i dai pe toți în judecată! zise.

— Asta i-ar aduce oare romanului meu vreun beneficiu?

— Nu, ți-ar face doar o falsă publicitate, iar romanul tău trebuie să se bazeze pe propria lui forță, mai ales fiindcă este prima ta carte.

— Ce zici, ce să fac cu biografiile?

— Șterge din ele porțiunile pe care ți le-a furat și dă-i-le înapoi.

I-am spus lui Solly că asta și intenționam să fac, dar că, mai întîi, voiam să văd în ce fel

are Sir Quentin de gînd să se folosească de lucrarea mea.

— Cred că vrea să-mi pună în aplicare romanul și să-și trăiască viața după povestea mea. N-am avut timp să mă uit prin dosare așa cum trebuie, dar cred că asta are de gînd să facă.

— Nu poți, în orice caz, să-i controlezi fiecare pas, comentă Solly. De aceea zic să nu-i lași pe oamenii ăștia să te înnebunească de-a binelea. Dă-i, pur și simplu, înapoi ceea ce îi aparține și lasă-l să-și pună deoparte biografiile pe timp de șaptezeci de ani. Ce-ți pasă? Tu o să-ți găsești o altă slujbă, o să scrii o altă carte și o să-ți iei gîndul de la ei.

În seara aceea, am scos din dulap sacoșa plină cu dosarele Asociației Autobiografice și cînd am deschis-o, am simțit că explodez. Chiar și simpla lor atingere îmi dădea senzația unei contaminări radioactive. Am scotocit prin dosare și am dat de cel al lady-ei Bernice „Bucks“ Gilbert.

Atunci sună telefonul. Oare ce voce mi-a șoptit în primul moment să nu ridic receptorul? Era doar ora opt și douăzeci și cinci de minute. Telefonul suna întruna. Băiatul de serviciu trebuie să fi știut că sînt acasă; sau s-o fi gîndit că m-am dus tocmai pînă la W.C. și că o să mă întorc peste cîteva minute în cameră să ridic receptorul. Semnalul telefonic intens și penetrant al centralei telefonice din casă nu mai înceta. Am ridicat receptorul și l-am auzit pe băiatul de serviciu spunînd:

— Acum aveți legătura cu dînsa ! Apoi se auzi un țăcănit scurt și vocea doamnei Tims :

— Vai, Fleur, ce mă bucur că te găsesc acasă ! A intervenit ceva. E în legătură cu Lady Edwina. Vrea să te vadă.

— E bolnavă ?

— N-aș putea spune că se simte tocmai bine. E o problemă delicată. Te rog să vii imediat ! Sir Quentin va plăti, desigur, taxiul.

— Dă-mi legătura cu Lady Edwina !

— Asta nu se poate.

— De ce nu ?

— Pentru că nu se simte prea bine.

Atunci am cerut să vorbesc cu domnișoara Fisher.

Fisher a plecat la sora ei.

— Ai chemat medicul ?

— Păi, tocmai ne gîndeam...

— Nu vă mai gîndiți atîta, chemați un medic !

— Dar ea pe tine te vrea, Fleur !

— Dă-mi-l atunci pe Sir Quentin.

— Nu cred că vrea să stea de vorbă cu tine, Fleur, e foarte jignit.

— Dar mi-e dator cu un salariu și cu o groază de explicații.

Se lăsă apoi a scurtă tăcere. Era evident că, în acest timp, mironosița a acoperit receptorul cu mîna, ca să vorbească ceva cu Sir Quentin, căci, pînă în cele din urmă, veni și el la telefon.

— Ți-aș rămîne foarte îndatorat, zise, dacă ai trece pe aici s-o vezi pe mama. E ceva foarte urgent și te asigur, domnișoară Talbot, că, în

ciuda neînțelegerilor dintre noi, eu nu vreau să mă amestec între dumneata și mama.

— Vreau să vorbesc cu Edwina.

— Vai, dar asta nu se poate !

În cele din urmă m-am dus, nu însă înainte de a fi legat și vîrît autobiografiile înapoi în dulap și de a-l fi încuiat apoi. Oricine a citit *Warrender Chase* va ști ce s-a întîmplat cu autobiografiile în timpul cît am fost plecată. De fapt, mă și gîndeam că n-ar fi exclus să cad și eu în aceeași cursă ca și Marjorie din romanul meu — atunci cînd a fost momită să plece de lîngă biroul cu hîrtiile lui Warrender, sub pretextul că bătrîna Prudence are nevoie de ea. Însuși faptul că m-am gîndit la această posibilitate, îi șoptea acelei părți din mine care nu era bănuitoare că ar fi foarte posibil ca suspiciunile mele să se adeverească. Era totuși puțin probabil, îmi ziceam, ca propriul roman să-mi poată pătrunde atît de adînc în viață. Dar foarte adesea greșesc tocmai atunci cînd pun rațiunea mai presus decît teama de propriile bănuieli.

Peste o jumătate de oră, eram pe Hallam Street.

— Domnișoară Talbot, zise Sir Quentin, vrei să intri puțin la mine în birou ? Din fericire, mama tocmai a adormit și ar fi un mare păcat s-o trezim acum, după toate cîte s-au întîmplat...

— Atunci totul e în ordine, înseamnă că pot să plec.

Dar el m-a și luat de braț, conducîndu-mă spre birou.

— Dă-ți, te rog, jos paltonul, domnișoară Talbot, zise. Mai avem ceva de discutat.

— Dacă vă referiți cumva la dosarele Asociației, o să stăm de vorbă despre ele după ce le-am studiat mai bine. Din cîte pot să-mi dau seama pînă acum, mi-ați plagiat romanul și să nu credeți că n-am să vă dau în judecată !

— Ah, ai scris un roman, ai scris un roman ? ! Eu nu știam. Nu mă mai mir însă că nu ai fost în stare să-ți concentrezi întreaga atenție pe munca dumitale de aici, din moment ce, în același timp, trînteai un roman. Cîtă grandomanie !

De la celălalt capăt al casei se auzi o pocnitură și apoi țipete :

— Fleur ! Tu ești, Fleur ? Lasă-mă în pace, Tims, cățea ce ești ! Vreau s-o văd pe Fleur ! Știu că e aici ! Știu că Fleur e în casă !

Sir Quentin continuă însă liniștit :

— Eu sînt cel care o să te dea în judecată !

Stăteam nemișcată, de parcă aș fi consimțit să ingor și eu zbieretele Edwinei.

— Se ridică totuși o problemă : de ce s-a sinucis Bernice Gilbert ?

— Eu sînt cel care...

Dar, în clipa următoare, am sărit în picioare și am ieșit pe hol. Edwina încerca să se smulgă din ghearele lui Beryl Tims.

— Fleur, ce bine îmi pare că te văd ! Ce surpriză ! croncăni ea. Hai la mine în cameră !

Am dat-o pe Beryl Tims la o parte și am urmat-o pe Edwina.

De la celălalt capăt al coridorului se auzi un firicel de voce :

— Mamă !

Nu am plecat de pe Hallam Street în acea seară pînă nu mi-am luat salariul și cartea de muncă. Am mai primit, de la Edwina, un plic pe care l-a scos, șmecherește, din fața de pernă și mi l-a îndesat în buzunarul de la palton. În tot acest timp vorbea tare și strident, așa că Beryl Tims, care se dusese în baie să-i aducă pastilele de dormit, nu și-a dat seama de tranzacția noastră.

I-am promis Edwinei că o să mai vin s-o văd, și încă foarte curînd. Mereu se ivea cîte un motiv care mă făcea să tot vin pe Hallam Street. Asta îmi aducea aminte de scenele din *Warrender Chase*, unde savantul Proudie descoperă mereu alte scrisori de la Marjorie către Warrender, în care aceasta se tot scuză că nu putea veni să-l vadă la țară, și totuși continuă să-l viziteze pînă la moartea lui. Cînd Proudie o întreabă pe Marjorie ce anume o făcea să se întoarcă mereu la Warrender, ea îi spune :

— Nu mai voiam să mă duc, dar fata era neajutorată... Și Prudence, trebuia s-o văd pe Prudence !

Toate astea îmi veniră în minte în timp ce goneam cu taxiul spre casă. Mi-am amintit și de scena introductivă din roman, în care toți îl așteaptă pe Warrender să vină. Întîrzie. Nu vine. Tocmai murise într-un accident de mașină.

Mintea mea se învîrtea ca un adevărat carusel : Warrender Chase a fost ucis într-un ac-

cident rutier în timp ce toată lumea adunată îl așteaptă să vină. Și destinul lui Quentin Oliver ar avea același sfîrșit, dacă el ar vrea neapărat să joace rolul lui Warrender Chase. Era un gînd înfricoșător, dar mi-era ca ceva exterior, de parcă aș fi vizionat o piesă de teatru pe care nu-mi stătea în putere s-o opresc. Tot acolo și atunci, în mașină, îmi veni din nou gîndul cît e de minunat să fii femeie și scriitoare în secolul douăzeci. Aveam senzația că Sir Quentin ar fi fost cel inventat de mine, o persoană ireală, în timp ce Warrender Chase îmi părea a fi un om, un om adevărat, de care, într-un anumit sens m-am folosit pentru a-l construi pe Sir Quentin. E adevărat că eram într-o stare de mare tensiune, dar îmi țin foarte bine minte trăirile acestea.

De existența reală a lui Sir Quentin m-am convins cu prisosință cînd m-am întors în cameră. Aparent, totul părea a fi la locul său. Am scos din sacoșă cheia de la dulap și l-am deschis : geamantanul lui Solly era la locul lui. Cînd l-am deschis însă, am fost izbită de hăul care se căsca acum în el ; eram ca hipnotizată de imaginea concretă a acestei pierderi presimțite și de teribila mea greșeală de a nu-mi fi urmat vocea instinctului. Gura căscată a geamantanului își rîdea de mine. Fusese, fără îndoială, un furt profesionist. Lacătul de la ușa mea nici nu părea atins, iar pe dulap nu se vedeau zgîrieturi. A trebuit să îmi țin nerăbdarea în frîu pînă a doua zi dimineață, cînd băiatul din casă îmi confirmă că nu fusese nimeni să mă vadă. „Chiar nimeni ?“ l-am întrebat. Îmi răspunse cu tunete și fulgere și atunci îmi veni, ca o iluminare, gîndul pe care îl intuiam deja : fusese angajat un hoț profesionist, care a intrat în casă și a știut să se ducă exact în locul în care îmi țineam eu biografiile. Dottie nu putea fi străină de acest aranjament, era clar că ea fusese cea care, poate chiar fără intenție, le dăduse informația. Tot atunci, mi-am căutat și manuscrisul în geamantanul de sub pat, în care îl țin acum. Dar, în starea de neliniște în care mă aflam, am uitat complet că înainte de a pleca în oraș scosesem de acolo manuscrisul și îl pusesem sub pernă. În geamantan, am găsit deci doar copia de rezervă a manuscrisului dactilografiat, căci celelalte două copii i le dădusem lui Solly. Dar unde mi-era manuscrisul original ? O oră întreagă l-am tot căutat prin cameră și abia atunci cînd m-am băgat în pat, mi-am dat seama că e sub pernă.

Asta îmi aduse aminte de plicul pe care mi l-a vîrît Edwina în buzunarul de la palton. Gîndul ăsta mă remontă dintr-o dată și am sărit din pat ca arsă ; fac parte dintre cei care pot repede trece peste epuizarea fizică dacă sînt, cît de cît, stimulați psihic. Plicul alb și mototolit conținea în el cîteva pagini scrise de mînă, care, se vedea clar că erau rupte dintr-un jurnal. Fuseseră scoase cu forța, așa încît unele cuvinte de la început de rînd și altele, de la capăt de rînd, pe partea cealaltă, erau lipsă. Mi se părea că recunosc scrisul lui Sir Quentin iar după ce am citit și prima pa-

gină, mi-am dat seama că era vorba de însemnările lui de jurnal.

Iată documentul pe care l-am păstrat în amintirea fermecătoarei Edwina :

26 aprilie, 1950

„I-am cîştigat încrederea lui Dorothy ottie, prietena domnişoarei Talbot, mna Carpenter, cu al cărei soţ, Leslie, mnişoara Talbot a avut o relaţie amo- să. Dottie a făcut rost de şpalturile nui roman, intitulat Warrender Chase, *e- plu tipic de producţie literară morbi- ă, care după opinia ei (Dottie), ar tre- suprimat. Am citit această carte, rod l imaginaţiei bolnave a domnişoarei Talbot. de am putut s-o las să-mi treacă ragul ! ?*

Cartea este o încercare de roman à , dacă a existat vreodată aşa ceva.

Întrebare : poate oare domnişoara bot citi gîndurile oamenilor ? E cum- a un mediu ? Un demon ?"

Am întors pagina :

28 aprilie, 1950

„Dottie m-a informat că doi aut Theodore Clairmont şi soţia sa, Audre (N. B. nu sînt trecuţi în Who's au citit aşa-zisul roman şi l-au d aprobat total. Am fost informat că nuscrisul e deja în formă de şpa şi urmează să fie publicat de do Parck şi Revisson Doe, de la o edi ră mică, dar destul de cunoscu

În consecinţă, mi-am dat î nire cu unul din directorii editu domnul Revisson Doe în persoană. (N. B. Nu scrie nimic despre el î Burke, Haydn etc. E citat doar turalnic în Who's Who."

1 mai, 1950

„Ca urmare a vizitei mele la Park, isson Doe, azi după masă, cînd l-am văzut pe domnul Revison Doe sonal, în biroul său, m-am convins mai mult de prejudiciile aduse Aso- iaţiei Autobiografice de aşa-zisul ro- al domnişoarei Talbot.

A fost imediat de acord să re- gă romanul. (Ameninţarea cu da- ea în judecată nu dă niciodată greş oamenii ăştia. Domnul Doe mi -a părut a fi un bun om de a- eri, dar n-are arbore genealogic.

A menţionat faptul că Dottie i-ar arătat cîteva capitole dintr-un ro- an la care scrie soţul ei, un ade- t tour de force. *Referirile la rela- sale amoroase din trecut cu o tî- ră foarte ambiţioasă sînt, pentru cei piaţi, o relatare fidelă a aventurii ale cu redutabila Fleur Talbot."*

1 mai (continuare)

„Azi a făcut observația că Dottie e fată «tare drăguță». Ținu să-mi spună asta e zis așa, «ca între bărbați», ceea c am apreciat foarte mult din partea I-am spus că, în ceea ce mă priveș voi face totul ca să-l ajut în priv ei, după care am rîs amîndoi ca niș copii. Mi-am exprimat recunoș pentru cooperarea lui și l-am asigur de aceeași încredere și din partea

Înainte de a pleca, domnul Doe s-a rit să-mi confirme și în scris inte ția sa de a anula contractul pen numitul Warrender Chase. *L-am r să nu consemneze nimic despre tîlnirea noastră* tête à tête, *asig rîndu-l că, în ceea ce mă privește gurul document scris va fi poate o servație, păstrată bine, într-u sertar încuiat, pe timp de șaptezeci ani. I-am oferit această informație form principiilor mele de sincerita*

2 mai, 1950

„Senzații plăcute : astăzi, dis-de-diminea- în timp ce mă plimbam prin parc, bservat o pisică vărgată în tu- iș, se contopea parcă cu reflexele lumi- ale și cu umbrele de pe frunzele u- ede. Ce feste ne joacă natura asta ! am ca vrăjit, prins într-un cerc ma- ic, lăsîndu-mă umplut fără știința

a.

Atunci m-am gîndit cît de îmbă- tor ar fi să mor. Draga mea, cît -aș dori de mult să murim îm- reună. De n-aș avea această Misiune, are eu, și numai eu, sînt chemat îndeplinesc. Dar cine sînt prie- nii tăi ? Unde sînt ei ? Nu te lă- descumpănită etc., etc.“

Să-i fi fost oare scrisoarea asta adresată lui Bucks ?

„Da, am terminat scrisoarea. Și am trimis-o ! ! Dar...“

Dintre toate însemnările lui Sir Quentin, m-a înfuriat cel mai tare această ultimă consemnare din 2 mai, căci era copiată cuvînt cu cuvînt din *Warrender Chase*... pasajul acela în care Proudie comentează că scrisoarea pe care o primise tînăra grecoaică ar fi fost de-a dreptul absurdă, cîtă vreme ei i se păruse ceva absolut normal.

După ce îmi trecu primul val de furie la descoperirea că romanul meu a fost astfel violat, am pus paginile de jurnal înapoi în plic și le-am îndesat în fundul poșetei, hotărîtă să nu le mai las din mînă. Și oricare ar fi fost modul în care m-aș fi folosit de aceste informații, mă simțeam acum ușurată să aflu cu exactitate ceea ce vag bănuisem. Mă amuzam copios gîndindu-mă cum va reacționa Sir Quentin la descoperirea paginilor lipsă din jurnal. Va fi convins că e vorba tot de un hoț

profesionist. Gîndul ăsta mă binedispuse şi mă ajută să adorm împăcată.

În dimineaţa următoare, m-am dus la B.B.C. pentru o întrevedere în legătură cu un post acolo, dar n-am fost angajată. Stăteam la o masă lungă de consiliu cu o mulţime de bărbaţi şi de femei care îmi tot puneau întrebări. Dar nu aveam experienţa necesară angajării. Unul dintre bărbaţii mai în vîrstă mă întrebă chiar dacă îmi dau seama de faptul că cele şase lire pe care le ceream pe săptămînă însumează trei sute de lire pe an. I-am răspuns că cifra de trei sute douăsprezece ar fi mai exactă. N-am fost angajată, ce mai ! Adevărul e că nici nu arătam prea bine. După o vreme, cînd norocul a început să-mi surîdă şi mie în viaţă, pe cînd eram deja scenaristă la B.B.C., prietenii mei de la producţia cinema au găsit dosarul oficial în care fusese înregistrată întrevederea şi s-au distrat de minune pe seama lui.

După ce am copiat la maşină paginile din jurnalul lui Sir Quentin, le-am dus cu mine pe Hallam Street, la ora ceaiului.

Acum nu mai aveam nici o îndoială că e nebun. Eram sigură că asta voise şi Edwina să-mi sugereze atunci cînd mi-a dat foile rupte din jurnal.

— Lady Edwina doarme, mă anunţă Beryl Tims. Dar nu mai e nevoie să te deranjezi să tot vii pe aici. Nu ai nimic de cîştigat din toată afacerea asta ! Ştii ce-am descoperit ? Tocmai am descoperit că nu are nici un ban,

deci n-are ce lăsa moştenire. Are o rentă anuală şi, la moartea ei, se pierd toţi banii. E foarte, e extrem de rafinată, asta e ! Sir Quentin a dibuit-o abia acum. Averea ei e, practic, inexistentă.

Eu ştiam asta de mult, căci, într-o duminică, pe cînd o scoteam în oraş cu căruciorul, împreună cu Solly, mi-a spus :

— Eu m-am căsătorit pentru bani...

— Asta e ceva foarte imoral din partea dumitale, Edwina, comentă Solly.

— Nu văd de ce să fie aşa ! Soţul meu m-a luat tot pentru bani. Dar ne eram credincioşi unul altuia şi aveam mai multe lucruri în comun, între care erau şi gusturile scumpe şi lipsa de bani.

Mi-a mai spus că „venirea pe lume a lui Quentin a fost un accident“ şi că „tatăl lui bun“ bineînţeles că i-a lăsat ceva bani pentru ea şi copil. Aşa că nu mai ştiam ce să credem despre obîrşia lui Sir Quentin. Nu m-am amestecat însă în povestea Edwinei, de teamă să nu-i stricăm farmecul prin prea multe explicaţii.

— N-are nici un ban, zise mironosiţa, în afară de renta ei anuală, cu care abia dacă îşi acoperă întreţinerea şi infirmiera.

Chiar atunci ieşi domnişoara Fisher din cameră :

— Bună ziua, Fleur. Lady Edwina va fi încîntată să te vadă ! Chiar acum se pregăteşte de ceai.

I-am răspuns că voi veni de îndată ce am stat de vorbă cu Sir Quentin.

— Vrei să-l vezi pe Sir Quentin? Păi...
L-am găsit la birou. Privea în gol.
— E cumva noua dumneavoastră secretară pe aici?
— Nu, domnișoară Talbot. Eu... A trebuit să plece acasă devreme.
Îmi făcu semn să iau loc pe un scaun.
— Ia citiți asta! i-am spus, punîndu-i în față paginile dactilografiate după jurnalul său.
Stăteam tot în picioare.
După ce se uită la prima pagină, mă întrebă:
— De unde ai luat astea?
— Din jurnalul dumneavoastră, am originalele acasă.
— Cum de ai ajuns la jurnalul meu?
— Am angajat un hoț profesionist. Originalele sînt încuiate într-un seif de bancă, pe termen de șaptezeci de ani sau poate ceva mai puțin.
Se sculă în picioare și începu să umble prin cameră, punînd cîte un lucru la loc. Apoi se opri din mers și se uită peste celelalte pagini pe care le bătusem la mașină. Începu deodată să rîdă:
— Pah, jurnalul ăsta e doar o mică farsă de-a mea! Nu conține nimic vrednic de luat în seamă.
— Trebuie să mergeți să vă vadă un psihiatru. Asta-i una! Și apoi, va trebui s-o terminați definitiv cu Asociația. Dacă nu le faceți pe amîndouă pînă la sfîrșitul lunii, o să iasă scandal!
— Bine, dar membrii Asociației au și ei ceva de spus în toată treaba asta, nu?

Am plecat din birou și m-am dus s-o văd pe Edwina, care era în salon. Fusese așezată într-un scaun și aștepta ceaiul, învelită toată într-un șal indian. Sir Quentin intră în cameră ținînd în mînă o carte legată în piele; era jurnalul lui. Beryl Tims venea imediat după el.
— Mamă, țin să te anunț că prietena dumitale, domnișoara Fleur Talbot, nu e și prietena noastră! E o persoană dubioasă. Stii că a angajat un hoț profesionist ca să intre aici în casă și să-mi scoată cîteva pagini din jurnalul meu intim? Singură a recunoscut asta! Domnișoară Fischer, dumitale nu-ți lipsește nimic? Dar bijuteriile Edwinei?
Edwina se sculă în picioare și urină.
— Domnișoară Talbot, te rog să părăsești imediat această casă!
— Poți s-o rogi! spuse Edwina. Dar eu plătesc chiria aici. Știi bine că locuința ta e la țară, Quentin!
Domnișoara Fischer veni să șteargă pe jos în jurul Edwinei, iar aceasta se lăsă pînă la urmă înduplecată să fie dusă înapoi în cameră, pentru a i se face toaleta. În timp ce am așteptat-o să vină înapoi, m-am servit cu un sandviș. Sir Quentin mă pironea cu privirea iar Beryl Tims luă farfuria cu sandvișuri din dreptul meu.
Se auzi soneria. Beryl Tims se duse să deschidă ușa.
— Ești de-a dreptul diabolică! Tot entuziasmul dumitale pentru cardinalul John Henry Newman a fost ipocrizie curată! Prin puterea lui interioară nu și-a format el oare un cerc

de discipoli spirituali devotați ? Eu n-am dreptul să fac același lucru ?

— Dumneavoastră nu sînteți în toate mințile ! Știți bine că ați avut această dorință de a manipula destine încă înainte ca eu să vă reamintesc de existența lui Newman. Iar romanul meu l-ați citit abia de curînd. Trebuie să mergeți la un psihiatru și să terminați odată cu Asociația !

Auzeam voci în hol. Cînd am ieșit să-mi iau rămas bun de la Edwina, i-am văzut pe cei doi vizitatori : erau baroana Clotilde și părintele Delaney. Amîndoi erau foarte trași la față, dar nu chiar de compătimit. Pe ăștia doi i-am știut mereu aroganți și chiar impertinenți în prostia lor.

Cînd am ajuns în camera Edwinei, unde sora cotrobăia prin dulap după vreo altă rochie minunată, i-am relatat și bătrînei :

— I-am spus să se ducă la un psihiatru și să se lase de gașca asta.

— Foarte bine, comentă ea. Și eu cînd o să-l mai văd pe prietenul tău, Wally ?

— Cît de curînd.

— Wally și Solly, chicoti ea încîntată. Ce zici, soră, nu crezi că sună tare bine împreună numele astea ?

— Ba da, ca la teatru !

Apoi, domnișoara Fischer mi se adresă mie :

— Îmi fac griji din pricina dexedrinei.

Nu știam prea bine la ce se referă. Credeam că vorbește despre un medicament pentru Edwina și am întrebat-o :

— Vreți să vă fac eu rost de o rețetă ?

— Ah, nu e ce credeți ! E vorba despre dexedrina pe care Sir Quentin o administrează prietenilor săi. Dumneavoastră nu v-a dat ?

— Mie nu.

— Celorlalți le-a dat, și medicamentul poate deveni periculos dacă e luat în doze prea mari.

— Toți sînt majori și nu are de ce să-mi pară rău de ei ! Că doar pot să-și poarte și singuri de grijă !

— Da și nu, adăugă inimoasa infirmieră.

Edwina ardea de nerăbdare să se îmbrace în rochia ei mov.

— Toți ăștia țin post, în afară de el și de Tims. Și spune-mi, soră, cui nu-i place să mănînce bine ?

— Dexedrina e un medicament care suprimă pofta de mîncare, dar, în același timp, atacă și creierul.

— Dacă te uiți bine la figurile lor, strigă Edwina, îți dai seama că nu mai au mult pînă or să-și piardă de tot mințile.

— Presupun că toți au prieteni, am intervenit eu, prieteni sau cunoștințe, care vor observa cu siguranță dacă ceva nu e în ordine.

— Mi-e încă bună ! zise Edwina, mîngîindu-și rochia.

— Nu se poate dovedi nimic, zise domnișoara Fisher, eu însă știu ce se întîmplă... Bieții oameni !

— De ce bieții ? Doar nu mai sînt copii !

Mă gîndeam la romanul meu, la *Warrender Chase* și că acum, datorită lui Quentin Oliver, nu voia nimeni să mi-l publice. Nu-i mai puteam suporta nici pe prostănacii care se com-

plăceau în această situație. Îmi veni în minte Maisie Young, și mă gîndeam la tot ce ar fi putut face în viață, dar acum era gata să se sacrifice în numele unui lider spiritul dement. Baroana Clotilde du Loiret, pe de altă parte, era atît de îmbîcsită de bunăstare încît nu mai era capabilă să discearnă binele de rău și deci să se ferească de un maniac.

M-am dus apoi acasă și am început să mă pregătesc pentru întîlnirea cu Wally. Dar nu i-am spus nimic despre Hallam Street. I-am povestit, în schimb, despre întrevederea de la B.B.C. Și pornind de aici — dar nu mai știu prin ce asociere de idei — începu, la rîndul lui, să-mi povestească despre lăsarea la vatră, despre cum s-au dus ei cu toții la centrul militar, care era format din cîteva colibe, cum și-au ales de acolo hainele civile. Îmi povesti cu lux de amănunte și despre hainele disponibile. El își luase o jachetă de tweed și niște pantaloni flanelați.

— Îmi veneau de minune, comentă Wally cu stilul său lejer și degajat.

Nu-mi cădea rău să mi se amintească că mai există și alte lucruri în viață în afară de *Warrender Chase* și de Asociația Autobiografică. Dar gîndurile mele erau, de fapt, în altă parte. Doream să ajung odată acasă și să-l răsfoiesc pe Newman. Eram curioasă să aflu ce dumnezeu au putut găsi oamenii ăștia la el. Eram chiar foarte curioasă !

Dar Wally veni cu mine înăuntru, ca să bea un păhărel înainte de culcare. Îi plăcea camera mea ticsită de cărți.

— Pe stradă e o bețivă care cîntă *Odinioară, de demult,* zise el. Pare fericită, nu ?

Am lăsat-o să cînte mai departe.

A doua zi dimineața, Dottie era deja la ușa mea încă înainte ca eu să mă fi sculat. A avut tupeul să-și aducă cu ea sacoșa cea neagră cu tricotajul ; lucra acum la un pulover verde-închis.

— Am fost pe aici și ieri seară. La tine lumina era aprinsă, zise.

— Știu.

— Spune, a fost cumva Leslie pe aici ?

— Ia mai du-te dracului !

— Ascultă ! zise ea. Trebuie să-ți spun ceva : Sir Quentin a hotărît că vom merge cu toții la vila lui din Northumberland. Zice că aici, la Londra, sîntem persecutați și că el are de gînd să-și transforme casa într-un fel de mănăstire.

— La fel cum a făcut Newman la Littlemore ?

— Exact. Trebuie să recunoști și tu că e ceva în toate proiectele astea ale lui Sir Quentin !

Eu nu vedeam însă nici o asemănare între Newman cu grupul său de catolici împătimiți, care s-au retras în singurătate la Littlemore, și Sir Quentin, cu banda lui de nebuni. E adevărat că Newman a fost persecutat religios și politic pentru părerile sale și că avea mania persecuției. Dar nimic altceva din povestea lui Newman nu-mi amintea de Asociația Autobiografică.

— Ai zice că Quentin Oliver n-a auzit decît de două cărți în toată viața lui : una ar fi *Apologia* lui Newman, iar cealaltă, romanul meu, *Warrender Chase*. E obsedat de-a binelea !

— El crede că ești un duh rău, o vrăjitoare trimisă să-i bagi gărgăuni în cap. Dar menirea lui, după cum singur spune, e de a transforma răul în bine,... și cred că are mare dreptate !

— Pune, te rog, ceainicul pe foc, i-am spus, că eu încă nu am mîncat de dimineață.

Dottie umplu ceainicul cu apă și îl puse pe foc.

— Toți merg în Northumberland, în afară de mine.

— Tu trebuie să rămîi aici și să-l faci fericit pe Revisson Doe, nu-i așa ?

— A fost cumva Leslie pe aici ieri seară ?

— Asta mă privește, i-am răspuns.

— E soțul meu, e al meu !

— Atunci de ce nu-l închiriezi cu ora ?

— Ce m-aș mai duce și eu în Northumberland ! Sir Quentin a telefonat de urgență pe la toată lumea. Toți merg. M-a sunat și Maisie, merge și ea. Părintele Delaney...

— N-am mai primit o veste bună de mult ! Dar Edwina ?

— Ah, pe ea n-o iau ! Ea va rămîne la Londra cu infirmiera. Și să știi, dacă încă n-ai aflat, că e săracă lipită, n-are ce lăsa moștenire.

Gîndindu-mă la personajul meu, la bătrîna Prudence, care a moștenit averea lui Warrender, i-am răspuns așa :

— Cine știe, poate că o să trăiască mai mult decît fiul ei și o să moștenească toată averea !

— Tu și romanul tău ! exclamă Dottie în timp ce pregătea ceaiul.

— Iei și tu dexedrină ?

— Nu, eu nu mai iau. Medicul mi-a interzis categoric. De aceea nici nu pot să merg în Northumberland... Sir Quentin nu vrea să vin dacă nu iau pastile.

— Merge și Beryl Tims cu ei ?

— Sigur că da ! Ea e pe funcție de mare preoteasă. Vor pleca foarte curînd și eu nu știu ce să fac.

— Las-o baltă !

— Ție ți-e ușor s-o lași baltă.

— Nu-i chiar așa, pentru că am de gînd să scriu despre toate astea !

Atunci mi-am amintit din nou de Cellini : „Toți oamenii, de orice condiție socială ar fi... ar trebui să-și scrie povestea vieții".

— Tu ți-ai și scris-o, zise Dottie, punînd ceașca de ceai pe masă cu zgomot.

— Știi doar că *Warrender Chase* al tău e despre noi ! Ai prevăzut totul !

— Nu fi penibilă !

Își împachetă apoi ce tricota și plecă, iar eu am început să caut un anumit pasaj din superba *Apologie* a lui Newman.

„...Știam foarte bine ce aveam de făcut, dar îmi repugna atît obligația morală, cît și darea în vileag la care eram expus. Eram totuși dator, îmi spuneam, să-mi dezvălui cheia vieții ; trebuia să arăt ceea ce sînt cu adevărat, ca

să se vadă și ceea ce nu sînt. Voiam, de asemenea, să nimicesc fantoma care vorbea în numele meu, căci doresc să fiu cunoscut ca un om în carne și oase, iar nu ca o sperietoare de ciori îmbrăcată în propriile-mi haine."

Continuam să mă confrunt cu Benvenuto Cellini :

„...Toți oamenii, de orice condiție socială ar fi, și care au făcut ceva meritoriu în viață sau ceva care, cel puțin pare a fi meritoriu, sînt oameni adevărați și se bucură de bun renume. De aceea, toți aceștia ar trebui să-și aștearnă pe hîrtie povestea vieții, scrisă de mîna lor".

Mă uitam de la un text la celălalt și le admiram pe amîndouă. Mă gîndeam că, într-o zi, cînd aceste luni de toamnă ale anului 1949 și de vară 1950 vor fi de mult uitate, voi fi realizat și eu ceva care „într-adevăr să pară meritoriu" ; și atunci voi așterne totul pe hîrtie. După ce am primit vestea pe care mi-a dat-o Dottie, eram într-o stare de fericire nebună ; aveam mare nevoie de o slujbă, iar romanul meu, de un editor. Plecînd de la Asociația Autobiografică, aveam impresia că am scăpat de sub influența ei, dar, în realitate, nu scăpasem încă de Sir Quentin și nici de nebunii lui. Din punct de vedere moral însă, erau în afara mea, niște simple marionete. Aveam intenția ca într-o zi să scriu despre ei. Dar, de fapt, eu vrîndnevrînd, am făcut-o deja, sub o formă sau alta ; din paiele povestirii construind mai apoi trainice cărămizi.

CAPITOLUL DOISPREZECE

ERA CHIAR LA MIJLOC de secol douăzeci, în ultima zi din iunie, 1950, într-o zi călduroasă și însorită de vineri, care a însemnat pentru mine o importantă cotitură în viață. Era tocmai ziua în care m-am dus cu sandvișurile în cimitirul acela vechi și părăsit, pentru a scrie o poezie în timpul prînzului ; atunci, cînd tînărul polițist veni agale spre mine, să vadă ce fac. Avea trăsăturile feței bine conturate, ca în pozele cu eroii de război. Cînd se opri în dreptul meu, l-am întrebat :

— Să presupunem că aș fi comis o crimă acolo, pe lespedea de mormînt. Ce crimă aș fi putut comite ?

— Păi, ați fi putut să profanați mormintele, să stați pe ele cu nesimțire sau, pur și simplu, ați fi putut să hoinăriți pe aici, dar cu un anumit scop.

I-am oferit un sandviș, dar mă refuză, căci tocmai mîncase de prînz.

— Mormintele trebuie să fie foarte vechi, spuse el.

Apoi plecă, urîndu-mi numai bine. Nu mai știu la ce poezie scriam, dar făceam probabil

un exercițiu de formă fixă, vreun rondel, triolet sau vilanelă ; pe atunci îmi exersam mîna și cu versuri alexandrine, așa că s-ar fi putut să fie și așa ceva. Întotdeauna mi s-a părut că practicarea metrului și a formei fixe de amorul artei este o îndeletnicire foarte captivantă și, adesea, chiar de mare inspirație. Am mai zăbovit în cimitir pînă cînd am fost sigură că nu voi mai da de proprietarul meu la întoarcere ; căci m-ar fi bătut din nou la cap în legătură cu camera mea ticsită de lucruri.

Nu-mi puteam permite să închiriez o cameră mai mare ; abia dacă reușeam să-mi plătesc chiria și pentru cămăruța mea. Îmi găsisem ceva de lucru : lecturam manuscrise și șpalturi pentru editura din Wapping, mai făceam și recenzii pentru poezii sau povestiri. Eram într-un stadiu destul de avansat cu al doilea roman, *Ziua sufletelor noastre* și aveam deja în minte planul pentru cel de-al treilea roman, *Mironosița*. Cu toate eforturile lui Solly, *Warrender Chase* era încă nepublicat și, de fapt, renunțasem la gîndul că o să mai apară vreodată. *Ziua sufletelor noastre* era singura mea speranță. Intrasem deja de mult în economiile mele și știam că va trebui în curînd să-mi vînd din cărți. Eram deci foarte preocupată să-mi găsesc o slujbă stabilă.

Dar în acea zi de mijloc de secol douăzeci, am simțit mai puternic ca oricînd ce bine e să fii femeie și scriitoare în chiar acel loc și timp. În ultimele șase săptămîni, fusesem cam

deprimată, dar acum am depășit acea stare, și din senin, așa cum se întîmplă de obicei în astfel de cazuri.

Sfîrșitul de săptămînă petrecut cu Wally la căsuța lui din Marlow, o zi după normalizarea situației cu benzina, pe data de douăzeci și șapte mai, n-a fost chiar o nenorocire, dar nici o fericire prea mare.

Totul începuse bine. L-am luat pe Wally cu mine pe Hallam Street să dejunăm împreună cu Edwina înainte de plecare. Sir Quentin evadase deja în Northumberland, iar Edwina era singură cu domnișoara Fisher și cu încă o slujnică luată cu ziua. Edwina se gătise într-o toaletă de culoare albăstruie, împodobită cu puf de lebădă, care se scutura din abundență peste mîncarea noastră ; la ochi era fardată în aceeași nuanță. Pesemne că începuse deja cu cîteva ore înainte să se pregătească pentru micul dejun : mîinile ei erau încărcate de inele, iar unghiile, date cu cel mai strălucitor lac.

— Dumneata ești prietenul ei ? țipă ea la Wally.

— Da.

— Să știi că e o fată mult prea bună pentru dumneata !

— Știu asta, zise Wally jovial.

Stăteam la o măsuță împodobită cu dantele, chiar în dreptul geamului din salonașul Edwinei. Era vioaie și fericită că se află singură în apartament și îl fermeca pe Wally cu anecdotele ei despre răposatul Arthur Balfour. Cînd am întrebat-o dacă Beryl Tims are de gînd să

rămînă în Northumberland, mă întrebă la rîndul ei :

— Beryl și mai cum ?

N-am mai văzut-o pe Edwina decît în săptămîna următoare, cînd am dus-o cu căruciorul la înmormîntarea propriului fiu ; se îmbrăcase de doliu negru și avea un șirag de perle la gît.

Wally era foarte încîntat de Edwina, după cum mi-a și mărturisit în drum spre Marlow.

— Sînt mort după Edwina asta a ta ! îmi zise.

Ajunși la Marlow, Wally se posomorî cînd văzu că femeia care ar fi trebuit să facă curățenie nici nu pusese piciorul pe acolo. Cred însă că ceea ce îl irită cel mai mult erau urmele clare ale unui alt sfîrșit de săptămînă petrecut în doi. Eu nu eram deloc afectată, pentru că situația începea să devină palpitantă, iar mie îmi plac lucrurile neașteptate. Mă întrebam totuși cine ar fi putut să fie oare cealaltă fată și încercam să localizez în timp întîlnirea ; pe podea, erau coji de pîine verzui și roase de șoareci, laptele rămas în cană era verde și lăsa o dungă neagră pe marginea vasului, iar masa de serviciu, veche și dărăpănată, cu cești și farfurioare de cafea pe ea, era murdărită cu cafea întărită. Încercam să determin în care sfîrșit de săptămînă fusese întîlnirea și ce program avusesem cu Wally în zilele de dinainte și de după. În timp ce Wally înjura de mama focului, eu mi-am dus valijoara în dormitor, absentă și nepăsătoare. Patul era chiar prea răvășit, și tot restul era parcă

conceput de un regizor foarte priceput : cămașa de la pijamaua albastră de bumbac a lui Wally atîrna de speteaza patului, iar pantalonii erau puși frumos, la dungă, pe scrin. O sticlă de whisky aproape goală și două pahare, din care unul, mînjit cu ruj, ofereau un spectacol care cam întrecea măsura din punctul de vedere al realizării scenice, dar se aflau acolo în toată goliciunea lor. După ce am făcut curat, ne-am dus să mîncăm.

Spre seară, devenisem nervoasă, aparent fără nici un motiv, în legătură cu *Warrender Chase,* de care uitasem aproape cu totul. Mă rodea nesiguranța dacă am realizat destul de bine prima scenă. Bătusem și rebătusem romanul la mașină de atîtea ori, încît îl știam aproape pe de rost.

— Știi, Fleur, începu Wally, uneori, cînd sînt cu tine, mi se întîmplă un lucru foarte ciudat : brusc dispari. Și asta mă înfioară. Foarte des, chiar dacă nu-ți spun nimic, nu te simt lîngă mine.

Rîdeam, știam că are dreptate și i-am mărturisit apoi :

— Mă gîndeam la primul meu roman, la *Warrender Chase,* mă obsedează !

— Ah, nu-l lăsa să te chinuie atîta ! Și eu am vrut să scriu romane, dar pur și simplu n-am timp !

— Crezi că ai fi în stare să scrii un roman ?

— Vai, dar cred că oricine ar putea scrie romane dacă ar avea doar timp.

Apoi se duse pînă la femeia care îi făcea curat în casă, să vadă ce e cu ea. Îi trecuse

stînjeneala de la început, dar simțeam deja o mică dezamăgire. Poate că ne-am bucurat amîndoi prea mult de acest sfîrșit de săptămînă. Și apoi mai e ceva : dragostea e, prin natura ei, imprevizibilă — lucru la fel de adevărat ca maximele din caietele de școală. Deși eram acum atît de adîncită în propriile gînduri, că el devenise total absent pentru mine, simțeam totuși că mi-e tare drag.

Ne-am adus cu noi ceva de mîncare din oraș. Pregăteam cina, am aprins și două lumînări. dar eram atît de absentă, că nu mai țin minte aproape nimic. Mai am doar o vagă imagine despre căbănuța lui. Cred că era acolo și un gramofon, am pus parcă un disc.

Inexplicabil, dar mintea mea era la *Warrender Chase*, la prima scenă, în care mama lui Warrender, Prudence, nepotul său, Roland, și Charlotte, menajera aceea îngrozitoare, îl așteaptă în salonul din vila lui de la țară.

Roland se joacă cu una din măștile indiene sudamericane din colecția lui Warrender. Charlotte i-o ia din mînă, spunîndu-i :

— Unchiului tău nu-i place cînd cineva se atinge de amintirile lui.

Marjorie, soția lui Roland, tocmai pune jos receptorul, și iese apoi ca un vîrtej pe ușă. Prudence tot întreabă :

— Unde s-a dus Marjorie ? Roland, du-te să vezi ce s-a întîmplat cu ea ! Ia-ți bicicleta și du-te !

Roland povestește despre calculatoarele pe care le vinde pe baza unei împuterniciri. Charlotte îi spune că nu o interesează calculatoarele. Apoi se arată dispusă să discute despre mașinăriile astea, atrăgîndu-i atenția că au ajuns în situația în care nu mai au nimic de „adunat" ; Warrender nu mai are bani, din cauză că trebuie să-i întrețină pe prea mulți. Prudence îi atrage atenția că mașinile de calcul pot opera și scăderi, apoi începe să comenteze faptul că Warrender a ajuns să cam pocească cuvintele în ultima vreme. Fiecare își amintește de cîte un amănunt „Dãns" în loc de „dans", „interesãnt", „pérdut" în loc de „pierdut". Charlotte intervine din nou, spunînd că așa vorbește Proudie.

— Pronunția lui Proudie nu e chiar cea mai potrivită pentru un savant, comentează Prudence. Trebuie să admitem totuși că Warrender se vede foarte des cu Proudie. Îmi fac griji pentru Marjorie. De ce o fi ieșit din casă atît de agitată după telefon ? Și Warrender ar fi trebuit să sosească pînă acum. Unde s-a dus oare ?

Apoi o pun pe Charlotte să se ducă la fereastră.

— Îi aud mașina, spune Roland. Ba nu, asta nu poate fi decît mașina lui Marjorie. Mașina lui Warrender face tum-te-te-tum și a lui Marjorie, tum-tum-te-te-tum, ca asta.

— Roland, nu te mai juca cu masca aia, fă-mi, te rog, această plăcere ! A costat o avere ! Știu că e un fals, că fals e și Warrender, dar...

Chiar atunci intră Marjorie în cameră.

— Ce s-a întîmplat, Marjorie ? Vai, se simte rău ! Dați-i ceva de băut, dați-i apă, dați-i

ceva ! Ce s-a întîmplat, Marjorie ? Telefonul ! ? S-a întîmplat ceva ?

În cele din urmă, Marjorie îi informează pe toți :

— Eu n-am nimic, dar Warrender a avut un accident de mașină. E foarte grav rănit. A telefonat poliția. M-am dus la spital. La început, nici nu l-am putut recunoaște. Fața lui, fața lui Warrender... Cred că e complet desfigurat, zise, ducîndu-și mîna peste propriul chip.

Roland se duce să dea telefon la spital.

Charlotte o întreabă pe Marjorie :

— A murit ?

— Nu, dar mă tem că e doar inconștient.

Acum, Charlotte, mironosița, se leagă de cuvintele „mă tem că e doar inconștient" :

— Cum adică, te temi ? Ai vrea să moară ?

Roland se întoarce în cameră și anunță :

— A murit.

Atunci am auzit mașina lui Wally oprindu-se ; intră în cameră zîmbind.

— Doamna Richards a fost operată. Bine că m-am dus s-o văd ! Încă vreo cîteva zile nu poate veni la lucru. E o persoană de mare încredere, știam eu că s-a întîmplat ceva ! În orice caz, nu e ceva foarte grav. Dar n-a vrut să-mi arate operația... Bărbații nu se sfiesc cu treburi din astea.

— Oare ți-am spus că Asociația Autobiografică s-a mutat în vila lui Sir Quentin din Northumberland ?

— Nu te mai gîndi la ei, Fleur ! Era o slujbă împuțită. Nu e de tine, cel puțin după cîte mi-ai povestit. Și pentru Edwina e bine

că a scăpat de ei. Ce groaznic e să ai un fiu nebun ! Dar poate că e prea bătrînă ca să-i mai pese !

M-am hotărît să nu mă mai gîndesc deloc la *Warrender Chase* și am început să-i povestesc lui Wally de noul meu roman, de *Ziua sufletelor noastre*. Asculta cu destul de mare atenție. După cină, ne-am dus la o cîrciumă, să bem ceva. Apoi, ne-am întors acasă pe malul rîului, și ne-am băgat în pat. Un fiasco total. Din dorința de a nu fi din nou absentă pentru Wally, mintea mea era acum cu tot dinadinsul concentrată pe realitatea palpabilă a acestui eveniment. M-am trezit că urmăresc cu mare atenție fiecare amănunt al felului lui de a face dragoste, observam totul, număram... Eram concentrată pe un singur obiect. Ajunsă la disperare, încercam să mă gîndesc la generalul de Gaulle, ceea ce a înrăutățit și mai mult situația.

— Cred că am băut prea multă bere, se scuză bietul Wally.

În dimineața următoare, ne-am plimbat o oră cu barca pe rîu. După prînz, am făcut curățenie în căbănuță și am pornit-o mai devreme spre Londra. La ora cinci după-masa, mașina se opri în fața casei mele.

Către miezul nopții, o aud din nou pe Dottie în fața geamului. Îmi pun halatul de casă și îi dau drumul înăuntru.

— Sir Quentin a murit într-un accident de mașină azi-noapte ; s-a lovit la cap !

— Dar cealaltă mașină ? Mai e cineva rănit ?

— Au murit toți, spuse Dottie cu nerăbdarea celor ce au de-a face cu un imbecil care nu poate extrage esențialul dintr-o situație dată.
— Cîți erau în cealaltă mașină ?
— Cred că doi, dar problema e că...
— Doamne ajută că e mort !
— Asta dovedește că *Warrender Chase* al tău e autentic !
— Nu există nici o legătură cu *Warrender Chase*. Sînt două situații total diferite, Warrender era un personaj diabolic.
— Toți îl așteptau să vină...
M-am descotorosit repede de Dottie.
Tema romanului meu era deci autentică. Întîmplări ca cea descrisă de mine, chiar dacă într-un fel puțin diferit de realitate, pot avea loc aievea. Deci *Warrender Chase* era autentic, de aceea am hotărît că primul capitol, cel care mă obsedase la Marlow, poate să rămînă neschimbat.
A doua zi, la ora zece dimineața, am sunat-o pe domnișoara Fisher. Spunea că Edwina a primit vestea bărbătește, că e foarte tăcută și că a fost și medicul s-o vadă.
După înmormîntare, Beryl Tims mă ajunse din urmă și îmi spuse cu voce tare, ca să audă și Edwina :
— Trebuie să te ocupi de Lady Edwina. Averea lui Sir Quentin trece toată pe numele ei, mie nu mi-a lăsat nimic.
— Edwina, i-am spus, doamna Tims a venit să te condoleze !
— Am văzut.

I-am împins căruciorul mai departe, ședea drept și era îmbrăcată într-un negru strălucitor. Ceea ce mă șocase mai înainte era faptul că Beryl Tims se folosise de exact aceleași cuvinte ca și Charlotte la înmormîntarea lui Warrender.

De la ziua înmormîntării și pînă la sfîrșitul lui iunie, în acea zi cînd am stat în cimitir și mi-am scris poezia, Dottie mă ținu la curent despre membrii fostei asociații.
— Ne întrebam, zise ea, ce s-o fi ales oare de biografii ?! Membrii asociației n-au avut niciodată ocazia să le citească.
— Le-a distrus Edwina.
— Cu ce drept a făcut-o ?
— Asta știe ea mai bine.
— Oare n-ai influențat-o poate chiar tu ?
— Nu, tocmai a apucat să-mi spună că a pus-o pe domnișoara Fisher să le distrugă. Nu o interesau și nici n-avea unde să le țină.
— Biata Beryl Tims ! Quentin i-a promis și ei cîte ceva. Știi că Eric Findlay s-a întors la nevastă-sa ?
— Nici nu știam că a părăsit-o !
— Bine, Fleur, dar a părăsit-o pentru tine ! Stătea scris în autobiografie. Ai fost încurcată cu el. Fleur, stă scris negru pe alb ! Sir Quentin mi-a arătat pagina.
— Era scris de mîna lui Eric ?
— Păi, de fapt, Sir Quentin a scris în numele lui Eric, a notat tot ce i-a spus el.
— Minciuni, invenție pură !
— Asta e foarte posibil, pe de altă parte...

— Pleacă odată...

Să vă mai spun ce s-a întîmplat cu ceilalți membri ai asociației : Maisie Young a făcut o criză de nervi, dar și-a revenit la cîteva săptămîni după înmormîntare. Clotilde du Loiret s-a dus la o mănăstire din Franța, ca să-și caute sufletul rătăcit, pe care se temea că l-ar fi pierdut. Dottie se întîlnea destul de des cu părintele Delaney, căruia îi făcea plăcere s-o ducă la lupte greco-romane și care încă își mai administra dexedrină. Doamna Wilks s-a reîntors în sînul familiei, dar mergea zilnic la mormîntul lui Sir Quentin să stea de vorbă cu el. Cînd am întrebat-o pe Dottie dacă se duce cineva și la mormîntul lui Bucks Gilbert, îmi răspunse :

— Păi, sinuciderea e un păcat de moarte. Nici n-ar fi trebuit să fie înmormîntată creștinește !

În toată luna iunie mă vedeam foarte des cu Edwina ; mă întîlneam des cu Wally, voia să mă ducă din nou la Marlow, în speranța unui sfîrșit de săptămînă mai reușit. Dar în toate week-end-urile următoare, am lucrat de zor la diverse recenzii și la noul meu roman (știind că în curînd voi fi obligată să-mi iau un serviciu cu normă întreagă).

La o zi după ce l-am întîlnit pe polițistul din cimitirul Kensington, am început o viață nouă. Era întîi iulie, într-o zi de sîmbătă, ziua în care am primit o scrisoare de la marea și renumita editură „The Triad Press“, instituție specializată în publicarea cărților de calitate. Scrisoarea era simplă :

„Stimată domnișoară Talbot,

V-am fi foarte îndatorați dacă ne-ați putea onora cu o vizită cît mai curînd cu putință.

A dumneavoastră devotată,
Cynthia Somerville
«The Triad Press»“.

Edwina bătea acum cîmpii povestindu-mi despre toți Somerville-ii de la „The Triad“ ; îl cunoscuse pe fratele unui bunic de-al lor. Se gîndea că poate aș avea vreo șansă să fiu angajată acolo. Acum îmi veni în minte că și Solly îmi spusese : „Poate că vor să-ți ofere un post la «The Triad»“. Îmi dădu prin gînd că poate chiar Edwina sau Solly m-au recomandat pentru această slujbă. A doua zi după-masă, i-am întrebat pe amîndoi dacă era așa. În după-amiaza aceea, nu ne-am dus cu Edwina la plimbare, ploua. Am luat ceaiul pe Hallam Street. Edwina își mai angajase un servitor, un văduv frumos și voinic, pe nume Rudder. Înainte de război fusese majordom într-o casă mare, iar în cadrul armatei, sergent major. Se pricepea de minune cum să drămuiască rațiile de alimente, așa încît Edwina ne putea acum servi mai tot timpul cu ceai.

— Nu, eu nu le-am spus nimic celor de la „The Triad“, zise Solly, tot răsucind scrisoarea în mînă, de parcă ar fi conținut vreun cod secret. Se părea că nici Edwina nu intervenise cu nimic.

— Poate c-o fi ceva în legătură cu cartea dumneavoastră, domnișoară Fleur ! zise Rudder,

care își cîștigase deja drepturi de membru al familiei. Dottie era de părere că „se înhăitase“ cu domnișoara Fisher ca s-o „stoarcă“ mai bine pe Edwina ; așa spunea Dottie, dar pentru mine asta n-avea nici o importanță din moment ce o îngrijeau amîndoi atît de bine. Rudder ținea acum scrisoarea în mînă.

— Mie mi se pare că ei au pus ochii pe cartea dumneavoastră ! Vedeți, aici scrie că vă sînt îndatorați. Dacă cineva e în căutare de slujbă, doar n-o să-i spună patronul că i-ar fi recunoscător... Uitați, aici scrie așa : „V-am fi îndatorați dacă...“.

— Oh, doamne ! exclamă Solly. Acum vreo patru sau cinci săptămîni le-am trimis *Warrender Chase* ! Cum am putut să uit ! ?

— Sper că or să știe să te aprecieze cum se cuvine, croncăni Edwina.

Ne beam ceaiul și Solly ne povestea de „trio Triad“ : erau doi frați și o soră și tot ce făceau — făceau la unison...

— Dar mai bine să nu-ți faci iluzii ! zise Solly. Cine știe, poate că e chiar vorba de o simplă slujbă ? ! Or fi auzit de la cineva că ești în căutare de lucru și s-ar putea să aibă tocmai un post liber.

— Nici asta n-ar fi rău !

Dar nu era vorba de o slujbă, ci de *Warrender Chase* al meu.

Faimosul trio era așezat la un birou : Leopold, Cynthia și Claude Somerville, arbitrii gustului literar în persoană. Aveam impresia că sînt un singur trup și suflet. Aveau aceiași

ochi triști, cenușii-verzui, semănau foarte bine și la ovalul feței. Leopold, cel mai tînăr dintre ei, se sălta ușor în scaun ori de cîte ori avea de spus ceva care îl înflăcăra. Cynthia ședea foarte liniștită, ținîndu-și mîinile cu degetele împreunate în față, pe masă. Purta o rochie cenușiu-verzuie, care se potrivea cu cele trei perechi de ochi, iar mînecile rochiei ei erau largi, cu un iz medieval. Claude fiind cel mai vîrstnic — era deja cărunt — lui îi revenea sarcina de a discuta partea de afaceri. Punea problemele la un mod atît de conciliant și timid-prevenitor, încît orice mică îndoială sau punere în discuție a condițiilor de încheiere a contractului ți s-ar fi părut o adevărată bădărănie. Spre bucuria mea, contractul mă aștepta pe birou.

Biroul lor lung era simplu și strălucea a nou, nu erau pe el nici sugative, nici suporturi pentru stilouri, nici nimic altceva. În dreptul Cynthiei, se afla doar manuscrisul meu ; Leopold avea în față un dosar cu scrisori de la cititori, iar Claude, contractul. Stăteau țepeni, de parcă ar fi așteptat să li se facă portretul. Doar un Concert Brandenburgic mai lipsea din acest tablou, drept fundal muzical. Sînt însă sigură că ei nu s-au așezat acolo cu atîta premeditare precum arătau aparențele. Se simțea, ce-i drept, și o mînă de fin regizor în trio-ul acesta, dar, după cum am avut ocazia să descopăr de-a lungul anilor, frăția lor și chipul pe care îl ofereau publicului se baza pe forța instinctului, ba chiar a geniului lor relațional.

Se sculară în picioare ca să mă salute, apoi se așezară din nou ; Leopold era parcă mai vioi decît ceilalți doi.

— Am fi încîntați să vă publicăm romanul ! spuse Cynthia.

Frații zîmbeau la unison. Nu era un zîmbet prea generos, dar foarte amabil.

Atunci mi-ar fi fost greu să cred că Cynthia era încurcată cu un încărcător de fructe din Covent Garden, că Leopold se ocupa cu urmărirea șefului unei bande și că Claude era căsătorit cu o văduvă americană bogată, care avea patru copii cu fostul soț, și doi cu el. Mi se părea că triada s-a ivit de undeva de nicăieri și că, după plecarea mea, tot în nimic se va preface din nou.

Leopold mîngîia dosarul cu recenziile cititorilor declarîndu-mi că acestea erau atît de variate, încît puteau constitui o adevărată sursă de inspirație pentru un editor. Sări din nou în scaun și zise :

— Unora dintre cititori, romanul le-a displăcut profund, altora, în schimb, le-a plăcut chiar foarte mult.

— Asta ne face să credem că o să-și formeze un mic alai de învățăcei, interveni Cynthia.

— Desigur că n-o să fie o întreprindere comercială, adăugă Claude.

— Există un anumit consens în aprecierea faptului că monstruozitatea lui Warrender ar fi cam exagerată ; cu toate astea, se consideră că romanul tratează o temă universal valabilă. (Din nou, sărit în sus).

M-am apărat, spunînd că există destui oameni ca Warrender Chase în viața cotidiană.

Cei trei Somerville s-au arătat de acord cu mine, și din nou la unison. Eram sigură că printre cititorii cărora nu le plăcea cartea deloc se numărau și Theo și Audrey Clairmont, care uneori mai scriau recenzii pentru „The Triad Press". La mulți ani după aceea, am aflat că tocmai excesul lor de zel în încercarea de a-mi desființa romanul i-a convins în cele din urmă pe cei de la editură să mi-l publice.

La început, voiam să iau contractul cu mine, ca să-l pot studia acasă, lucru ce mi se părea foarte firesc. Dar asta mi-era peste putință. La fel s-ar fi simțit oricine în locul meu, căci nu-l puteai lovi în felul ăsta pe Claude, acest om atît de sensibil și de inimos. Am semnat deci pe loc, verificînd doar dacă contractul punea vreo condiție. Claude îmi surprinse privirea :

— Asupra acestui punct urmează să cădem de acord, murmură el, aproape fără grai, de parcă s-ar fi temut să nu mă răzgîndesc cumva.

— După părerea noastră, formularea respectivă este cît se poate de bine chibzuită.

Claude sublinie cuvintele „bine chibzuită", ceea ce avu drept urmare faptul că n-am fost prevăzătoare deloc în această scenă a semnării contractului.

Dar adevărul e că a fost un contract bun. Avansul din dreptul de autor se ridica la suma fabuloasă de o sută de lire, de care aveam mare nevoie. Adresîndu-mă Cynthiei, le-am

povestit apoi de cartea la care tocmai lucram, de *Ziua sufletelor noastre*, și de planurile mele cu *Mironosița*. Ochii ei cenușii mă priveau prelung ; Claude suspina a mirare, iar Leopold se săltă de două ori în scaun. Și așa mi-am început lunga mea carieră la „The Triad Press“.

Am reușit să-mi chibzuiesc bine banii pînă în noiembrie, cînd urma să fie publicat *Warrender Chase*. Nu era o lună prea bună pentru apariții de carte, dar cărțile de debut, cu un viitor nesigur, trebuiau să dea întîietate celor scrise de autorii consacrați. Terminasem cu corectatul șpalturilor. *Warrender Chase* mă plictisea deja ; *Ziua sufletelor noastre*, pe care tocmai o terminasem, era acum favorita mea.

Cred că prin septembrie, cînd m-am dus cu Wally să vizităm Cambridge-ul, am trecut și prin Grantchester, locul de baștină al lui Rupert Brooke. „Stă ceasul bisericii la trei fără zece ?“ Da, ceasul bisericii era oprit la trei fără zece. Din porunca administrației. Deodată, mă luă un val de repulsie împotriva ceasului, împotriva localității Grantchester, împotriva lui Rupert Brooke și a obiceiului de a servi miere la ceai ; nu m-am sfiit să i-o spun și lui Wally, care nu rămase chiar insensibil la vorbele mele.

— Sper că nu mă incluzi și pe mine în toată povestea asta ! zise.

În cele din urmă, Wally se căsători cu o mironosiță, care se pricepea de minune la *placement* și protocol, admirată de toată lumea, inclusiv de doica copiilor. Cu timpul, Wally a devenit ambasador, cu vilă și piscină, unde mereu invita tot felul de notabilități împreună cu soțiile lor, iar el își făcea din cînd în cînd apariția cu : „Tocmai am reușit să scap“...

„The Triad Press“ tipărise o mie de exemplare din *Warrender Chase*, mizînd pe vînzarea doar a cinci sute de bucăți.

— Dar putem conta și pe cîteva recenzii bune, îmi spuse Cynthia la telefon.

Trimiseră un fotograf la mine acasă, să mă pozeze pentru supracopertă.

La sfîrșitul lui octombrie, apăru și cartea lui Leslie, *Pe două cărări*. Era vorba de o femeie nemiloasă, care intrase în conflict cu un sărman băiat din Cockney pentru supremația asupra sentimentelor față de eroul nostru. Ceea ce aveam eu în primul rînd de obiectat cărții era limbajul. Leslie era atît de împătimit să găsească soluții optime de redare a dialectului, încît folosea scrierea fonetică respectivă, ceea ce, după mine, constituie întotdeauna o deficiență literară. „Ha, cum poți mata face la mine aiasta, domnu' guvernator ?“ se vaită tînărul din Cockney ; cînd (și din moment ce cititorul știe cum se vorbește în Cockney) ar fi de ajuns să spună : „Nu puteți face una ca asta“, ceea ce ar fi sunat mult mai autentic decît toate silabele de „ha“, „mata“, „la“.

Cartea lui Leslie a fost recenzată de doi critici. Dottie veni să-mi arate cronicile, erau cam slabe, dar, oricum, mai mult decît nimic.

În ceea ce privește soarta lui *Warrender Chase*, încă la două săptămîni după apariție, nu se consemnase nimic în nici o revistă. Tă-

cerea asta mă întristă întrucîtva, dar nu prea mult, căci uitasem aproape total de această primă carte, atît de absorbită eram acum de noul roman.

Într-o joi după-amiază, m-am dus la Solly. Îmi promisese ceva bani, ca să-mi pot plăti chiria, căci eu încă nu primisem banii de pe niște recenzii și articole. Mai aveam, dealtfel, datorii și la un dentist, a cărui secretară începuse să-și cam piardă răbdarea cu mine. N-am răspuns la telefon toată ziua, convinsă fiind că apelurile telefonice insistente erau de la ea. Băiatul de serviciu s-a cam șifonat cînd i-am spus să transmită la toată lumea că nu sînt acasă. Zicea că nu-i place să mintă. I-am explicat că : „Nu e acasă" n-ar fi tocmai o minciună. Aparent, îmi dădea dreptate, dar părea încurcat.

Pe Solly l-am găsit printre obișnuitele mormane de ziare și reviste.

— Nu-mi place să împrumut bani, i-am spus. Dar o să ți-i înapoiez rapid !

— Ia te uită... zise Solly zîmbind din mijlocul hîrtiilor împrăștiate pe masa lui de lucru și pe scaun. Erau acolo mai multe săptămînale. Am zărit și „Evening Standard", apoi chiar fotografia mea într-una din reviste. Peste tot apăruseră cronici despre *Warrender Chase* și toate erau extrem de favorabile și foarte lungi. Solly spunea că știa din surse sigure că or să apară cronici și în ziarele de duminică. Articolul din „Evening Standard" purta titlul : *Fleur Talbot în biroul ei ticsit cu cărți.*

Toate astea s-au întîmplat tare demult.

Țin minte că unul din recenzenții de la un ziar de duminică era chiar Theo Clairmont. Zicea acolo că are, fără îndoială, în față o carte importantă, dar că autoarea nu va mai putea probabil repeta experimentul. Previziunea asta n-a vrut însă să se adeverească, căci *Ziua sufletelor noastre* a avut tot atîta succes ca *Warrender Chase*. Și *Mironosița* a avut trecere și, într-o mai mică sau mai mare măsură, toate celelalte cărți ale mele.

Îmi mai aduc aminte de încă un amănunt din acea zi cînd m-am dus la Solly să-i cer bani împrumut pentru chirie : cînd m-am întors acasă, domnul Alexander stătea în ușă și mă întîmpină radios, ținînd în mînă un „Evening Star". Mă invită să beau un păhărel cu el și cu soția lui. I-am răspuns că o să vin altă dată. Și băiatul de serviciu era foarte agitat, nu știa ce să facă cu atîtea mesaje telefonice și era totodată nedumerit de faptul că îmi văzuse poza în ziar, nefiind prea convins dacă nu comisesem cumva vreo fărădelege.

Mai țin minte că și Leslie mi-a făcut o vizită în seara aceea, ca să mă felicite pentru șansa pe care am avut-o.

— Mda, e un roman cu priză la public...

Nu duse însă propoziția pînă la capăt :

— Ei, și să știi că te poți oricînd bizui pe mine, zise, de parcă ar fi venit să mă elibereze pe cauțiune.

Primeam tot mai multe mesaje telefonice. Băiatul de serviciu le nota pe niște foi de hîrtie, pe care mi le aducea mai pe urmă în cameră. Și la ora nouă seara mi-a mai adus

cîteva. Le-am luat eu mîne în pat; mă simțeam destul de stingheră citindu-le. Le-am luat pe rînd. Între cei pe care urma să-i sun se număra și domnișoara Maisie Young, doamna Beryl Tims, domnișoara Cynthia Somerwille de la „The Triad Press", domnul Gray Mauser, responsabilul cu reportajele de la „Good Housekeeping", responsabilul literar de la „Evening News" domnul Tom Sutcliffe de la B.B.C., programul trei, domnul Revisson Doe și încă mulți alții, printre care mai era și Dottie.

Am sunat-o mai întîi pe Dottie. Își găsi să mă acuze că aș fi prevăzut și pus la cale toată povestea asta.

— Știai tu ce faci! zise.

Am recunoscut și eu că nu hoinărisem chiar fără rost și că aveam de gînd să plec la Paris a doua zi de dimineață.

De fapt m-am retras doar la Edwina, pe Hallam Street, timp de cîteva săptămîni, așteptînd să se liniștească spiritele. Aveam de lucru. Succesul e un lucru ca oricare altul și știam prea puține despre el pentru a mă putea aventura în discuții sau pentru a răspunde la întrebări. În săptămînile care au urmat, „The Triad Press" vînduse drepturile de autor pentru Statele Unite, cele pentru edițiile broșate, drepturile pentru filmări, și cele mai multe din drepturile de autor pentru străinătate. Adio, sărăcie! Adio, tinerețe!

Asta a fost tare demult și de atunci am scris mereu și cu multă dăruire. Sper și am sperat întotdeauna să am cititori de calitate.

N-aș vrea să știu că sînt citită de indivizi penibili.

Edwina a murit la nouăzeci și nouă de ani. Servitorul ei, Rudder, s-a căsătorit cu domnișoara Fisher și, împreună, i-au moștenit averea.

Maisie Young a deschis un restaurant vegetarian, care a luat un mai mare avînt sub conducerea lui Beryl Tims.

Părintele Delaney a fost arestat în parc pentru exhibiționism sexual și apoi, trimis la un centru de reabilitare. Dottie, care era principala mea sursă de informare, mi-a spus că i-ar fi pierdut urma după incidentul din parc.

Sir Eric Findlay a murit împăcat cu familia, după ce a trăit suficient de mult pentru a-și consolida reputația de tip excentric, iar nu faima de nebun.

Baroana Clotilde du Loiret a murit și ea prin anii șaizeci, în California, unde a devenit membră a unei secte religioase. Dottie spune că și-a dat sufletul în brațele liderului ei spiritual, un mistic oriental.

Nu știu nimic de soarta doamnei Wilks.

Îl jelesc însă pe Solly Mendelsohn, cu chipul lui palid ca noaptea, șchiopătînd și trăgîndu-și piciorul bolnav prin Hampstead Heath. Oh Solly, prietene! Prietenul meu!

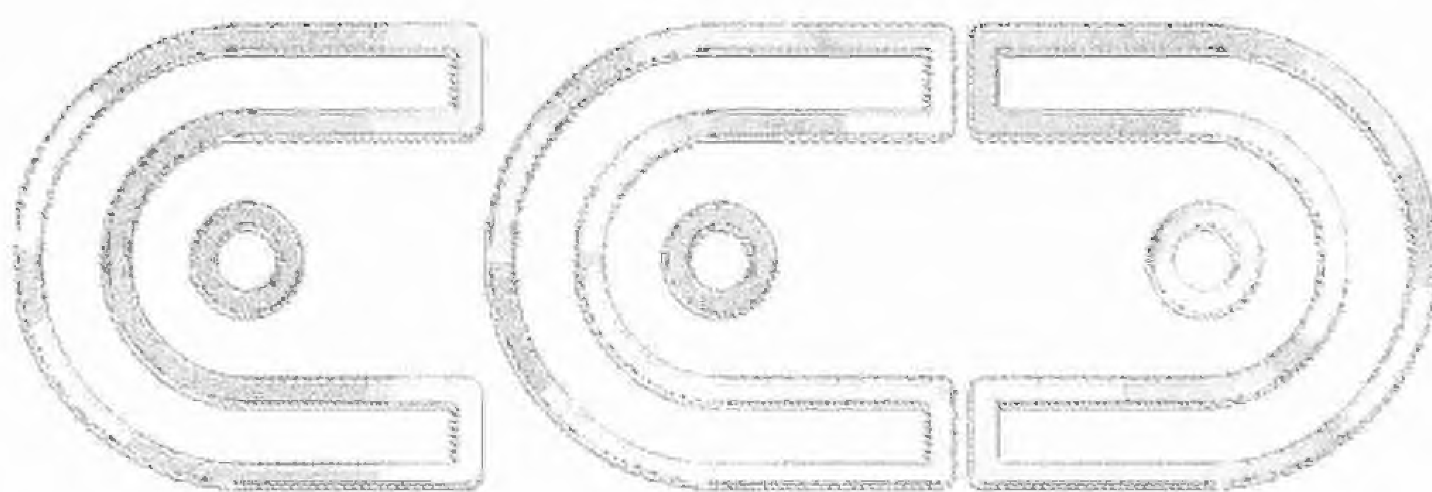
Dottie s-a căsătorit de mai multe ori și a divorțat de tot atîtea ori, așa încît nici nu mai știu cum o cheamă acum.

Eu trăiesc la Paris, iar actualul soț al lui Dottie, care e ziarist, a adus-o și pe ea de cîțiva ani încoace. Are necazuri cu copiii. Nepotul ei e copilul cel mai urît pe care l-am văzut

vreodată, dar ea îl adoră. Și acum, cînd e necăjită, vine sub fereastra mea noaptea tîrziu și cîntă *Odinioară, de demult*, cîntecelul pe care francezii nu pot să-l guste la unu jumătate noaptea.

Mai deunăzi, cînd m-am dus din nou s-o văd pe Dottie în micuțul ei apartament (și m-am certat cu ea pe tema izolării mele de palpitul vieții, ceea ce ea n-ar face), am ieșit în curte, enervată la culme, ca de obicei. Niște băieți jucau fotbal, și mingea zbură drept spre mine. Am dat în ea la întîmplare, fără să mă gîndesc prea mult. Dacă aș fi stat să judec și dacă m-aș fi forțat să iasă bine, n-aș fi reușit niciodată o asemenea lovitură. Mingea zbură în sus și ateriză drept în mîinile deschise ale băiețelului. Acesta zîmbi. Și așa, intrată bine în miezul vieții mele, și cu ajutorul lui Dumnezeu, îmi văd, fericită, de drum.

Scanare și prelucrare digitală

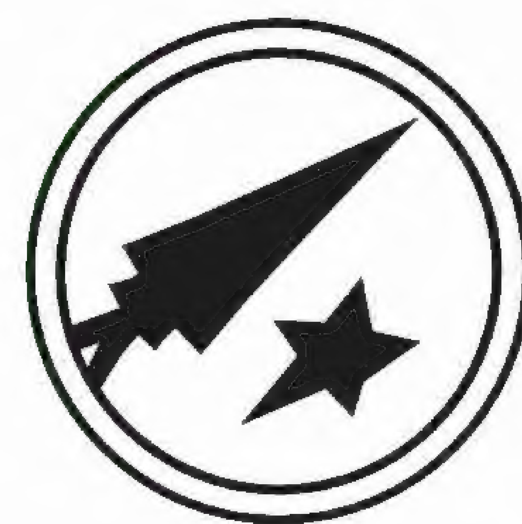

de

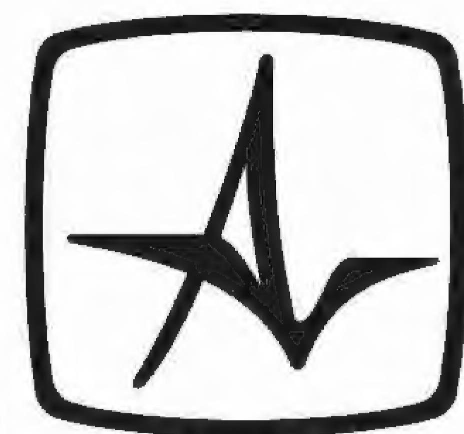
Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

